

**TAŞIMALI ORTAOKUL UYGULAMASI SORUNLARININ
TAŞINAN OKULDAKİ ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNE
GÖRE İNCELENMESİ
(ANKARA İLİ HAYMANA İLÇESİ ÖRNEĞİ)**

Elif ARSLAN EROĞLU

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

NİSAN, 2021

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren on iki (12) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Elif
Soyadı : ARSLAN EROĞLU
Bölümü : Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı/Eğitim Yönetimi Bilim Dalı
İmza :
Teslim tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı :Taşımalı Ortaokul Uygulaması Sorunlarının Taşınan Okuldaki Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerine Göre İncelenmesi (Ankara İli Haymana İlçesi Örneği)
İngilizce Adı : Examination of the Problems of Transported Secondary School Practice According to the Opinions of the Teachers and Students in the Transported School (Example of Haymana District of Ankara Province)

:

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Elif ARSLAN EROĞLU

İmza:

JÜRİ ONAY SAYFASI

Elif ARSLAN EROĞLU tarafından hazırlanan “Taşınmalı Ortaokul Uygulaması Sorunlarının Taşınan Okuldaki Öğretmen ve Öğrenci görüşlerine Göre İncelenmesi (Ankara İli Haymana İlçesi Örneği) adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı / Eğitim Yönetimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman-Başkan: Prof. Dr. Temel ÇALIK

Eğitim Yönetimi Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Üye: Doç. Dr. Türker KURT

Eğitim Yönetimi Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Üye: Doç. Dr. Didem KOŞAR

Eğitim Yönetimi Ana Bilim Dalı, Hacettepe Üniversitesi

Tez Savunma Tarihi: 28/04/2021

Bu tezin Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof.Dr. Yücel GELİŞLİ

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

TEŞEKKÜR

Tez çalışmam sırasında kıymetli bilgi, birikim ve tecrübeleri ile bana yol gösteren değerli danışman hocam Prof. Dr. Temel ÇALIK’a, yüksek lisans eğitimim boyunca akademik gelişimime katkıda bulunan Gazi Üniversitesi Eğitim Yönetimi Ana Bilim Dalının değerli öğretim elemanlarına, kıymetli bilgileriyle araştırmamda yardımlarını ve rehberliğini esirgemeyen Dr. Öğretim Üyesi Semiha Betül BAYAM TAKICAK’a, ölçme araçlarımı uygulamamda desteği olan meslektaşlarıma teşekkür ederim.

Hayatımın her anında maddi ve manevi destek veren, her an yanımda olduğunu hissettiren, beni hiçbir zaman yalnız bırakmayan tez yazımında bana her türlü desteği veren canım annem Aynur ARSLAN’a, sevgili eşim Ömer Hakan EROĞLU’na ve kıymetli arkadaşım Tuğba CEVİZ’e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

TAŞIMALI ORTAOKUL UYGULAMASI SORUNLARININ TAŞINAN OKULDAKİ ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİNE GÖRE İNCELENMESİ

(ANKARA İLİ HAYMANA İLÇESİ ÖRNEĞİ)

(Yüksek Lisans Tezi)

Elif ARSLAN EROĞLU

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Nisan 2021

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, taşınmalı ortaokul uygulaması sorunlarının taşınan okuldaki öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre incelemektir. Betimsel tarama modelindeki araştırmanın evrenini 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Ankara ili Haymana ilçesinde bulunan toplam 4 ortaokulda görev yapan 57 öğretmen ve bu dört ortaokula taşıma ile gelen 195 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Taşınmalı Ortaokul Uygulamasına Yönelik Öğretmen Görüşleri Ölçeği ve Taşınmalı Ortaokul Uygulamasına Yönelik Öğrenci Görüşleri Ölçeği kullanılmıştır. Veriler örneklemdeki her bir okul ziyaret edilerek araştırmacı tarafından toplanmış, SPSS 15 ve LISREL 8 istatistiksel programlar kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin analizinde betimleyici istatistiksel yöntemlerle birlikte, bağımsız örneklem t-Testi ve Tek Yönlü Varyans (ANOVA) kullanılmıştır ve sonuçlar tablolaştırılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, araştırmaya katılan kız öğrenciler erkek öğrencilere göre taşınmalı eğitime dair daha olumsuz görüşlere sahiptirler. 7.sınıf öğrencilerin 5.sınıf öğrencilerine göre daha olumsuz düşüncelere sahip olduğu görülmüştür. Ayrıca anne ve babanın eğitim seviyesi yükseldikçe öğrencilerin taşınmalı eğitim uygulamasına yönelik olumsuz düşüncelerinin arttığı

belirlenmiştir. Ailenin aylık gelir düzeyi arttıkça öğrencilerin taşınalı eğitim ile ilgili daha olumlu görüşlere sahip oldukları görülmüştür. Öğretmenler arasında ise cinsiyete göre taşınalı eğitim uygulamasına yönelik görüşlerde ise anlamlı bir farklılık olmadığı görülmüştür. Öğretmenlerin mesleki çalışma yılı ve taşıma merkezindeki okuldaki çalışma yılı arttıkça taşıma ve taşıma araçlarıyla ilgili sorunlara karşı daha olumsuz görüşe sahip oldukları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler : Eğitim, Taşınalı eğitim
Sayfa Adedi : xvii + 104
Danışman : Prof. Dr. Temel ÇALIK

**EXAMINATION OF THE PROBLEMS OF TRANSPORTED
SECONDARY SCHOOL PRACTICE ACCORDING TO THE
OPINIONS OF THE TEACHERS AND STUDENTS IN THE
TRANSPORTED SCHOOL
(EXAMPLE OF HAYMANA DISTRICT OF ANKARA PROVINCE)**

(Master Thesis)

Elif ARSLAN EROĞLU

GAZI UNIVERSITY

INSTITUTE OF EDUCATIONAL SCIENCES

April 2021

ABSTRACT

The purpose of this study is to examine the problems of transported secondary school practicing according to the opinions of the teachers and students in the transported school. The research was based on the descriptive search model. The population of the study consisted of 57 teachers and 195 students of total 4 secondary state schools in Haymana district of Ankara in 2015-2016. Teacher Views on the Transported Secondary School Practicing Scale and Student Views on the Transported Secondary School Practicing Scale were used to collect data. The data were collected by the researcher through visiting each school in the sample group. SPSS 15 and LISREL 8 statistical software packages were used to analysis the data. Besides the descriptive statics; independent samples t-Test; One Way ANOVA analyses were used to assess the data and the results were presented in charts.

According to the results female students have more negative opinion to the transported education than male students. It was observed that 7th grade students have more negative thoughts than 5th grade students. It is noticed that the higher educational background of the parents have, the more negative views the students demonstrate. The monthly income of the family increases, the students have more positive views about transported schooling. The results indicate that there is not any significant difference between teachers views to

the transported schooling system by gender. The time of teachers working as teachers and working at the same school increases, they have more negative opinions towards problems about transportation and transportation appliances.

Keywords : Education, Transported Education
Page Number : xvii + 104
Supervisor : Prof. Dr. Temel ÇALIK

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR.....	iv
ÖZ	v
ABSTRACT	vii
İÇİNDEKİLER.....	ix
TABLolar LİSTESİ.....	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xv
SİMGE VE KISALTMALAR LİSTESİ.....	xvi
BÖLÜM I	1
GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2.Araştırmanın Amacı	5
1.3. Araştırmanın Önemi.....	5
1.4. Sayıtlar.....	6
1.5. Sınırlılıklar.....	6
1.6. Tanımlar	6
BÖLÜM II.....	8
KAVRAMSAL ÇERÇEVE	8
2.1. Taşımalı Eğitim	8

2.1.1. Taşımalı İlköğretim Uygulamasına Geçilmesinin Nedenleri	9
2.1.2. Türkiye’de Taşımalı İlköğretim Uygulaması’nın Tarihçesi	12
2.1.2.1. Pilot Uygulamanın Eğitim-Öğretim Yönünden Değerlendirilmesi:	13
2.1.2.2. Pilot Uygulamanın Ekonomik Yönden Değerlendirilmesi:	13
2.1.3. Taşımalı Eğitimin Ön Çalışmaları	17
2.1.4. Taşımalı Eğitimde Karşılaşılan Sorunlar	22
2.1.5. Sorunlara İlişkin Öneriler	27
2.1.6. Taşımalı Eğitimin Olumlu ve Olumsuz Yönleri	29
2.2. İlgili Araştırmalar	31
2.2.1. Türkiye’de Yapılan Taşımalı Eğitim Uygulamaları	31
2.2.2. Dünyada Taşımalı Eğitim Uygulamaları	34
BÖLÜM III	37
YÖNTEM	37
3.1. Araştırmanın Modeli	37
3.2. Evren ve Örneklem	37
3.3. Veri Toplama Araçları	42
3.4. Verilerin Toplanması ve Analizi	58
BÖLÜM IV	60
BULGULAR VE YORUM	60
4.1. Ortaokulda Taşımalı Eğitime Yönelik Öğrenci Görüşlerinin İncelenmesi	60
4.1.1. Cinsiyete Göre Öğrenci Görüşlerinde Değişkenlik Düzeyleri	60
4.1.2. Sınıf Seviyelerine Göre Öğrencilerin Değişkenlik Düzeyleri	61
4.1.3. Yaşa Göre Öğrencilerin Değişkenlik Düzeyleri	64
4.1.4. Annenin Öğrenim Durumuna Göre Öğrencilerin Değişkenlik Düzeyleri	66
4.1.5. Babanın Öğrenim Durumuna Göre Öğrencilerin Değişkenlik Düzeyleri	68

4.1.6.Ailenin Aylık Gelir Durumuna Göre Öğrencilerin Değişkenlik Düzeyleri .	71
4.2. Ortaokulda Taşınalı Eğitime Yönelik Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi ...	73
4.2.1.Cinsiyete Göre Öğretmenlerin Değişkenlik Düzeyleri	73
4.2.2. Mesleki Kıdeme Göre Öğretmenlerin Değişkenlik Düzeyleri	74
4.2.3.Taşıma Merkezi Okulda Çalışma Yılına Göre Öğretmenlerin Değişkenlik Düzeyleri	77
4.3. Taşınalı Ortaokul Uygulamasında Öğrenciler ve Öğretmenler Tarafından Karşılaşılan Sorunlara Yönelik Öneriler.....	78
4.3.1.Öğrencilerin Önerileri	79
4.3.1.Öğretmenlerin Önerileri	80
BÖLÜM V	83
SONUÇ VE TARTIŞMA.....	83
5.1. Sonuç ve Tartışma.....	83
5.2. Öneriler	87
KAYNAKLAR.....	89
EKLER.....	96
EK-1. Taşınalı Ortaokul Uygulamasına Yönelik Öğrenci Görüşleri Ölçeği.....	97
Ek-2. Taşınalı Ortaokul Uygulamasına Yönelik Öğretmen Görüşleri Ölçeği	100
Ek-3. İzin Yazıları.....	103

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. <i>Taşımalı İlköğretim Uygulamasının Yıllara Göre Değişimi</i>	16
Tablo 2. <i>Öğrencilerin Okula Uyumları, Öğrenciler Arasındaki Arkadaşlık ve Kaynaşma</i>	23
Tablo 3. <i>Öğretim Sırasında Karşılaşılan Problemler</i>	24
Tablo 3. <i>Öğrencilerin Hissettikleri Rahatsızlıklar</i>	26
Tablo 5. <i>Öğrencilerin Okullara, Sınıf Seviyesine, Cinsiyete, Yaşa, Anne ve Babalarının Öğrenim Durumuna ve Aile Gelir Durumuna Göre Dağılımı</i>	39
Tablo 6. <i>Öğretmenlerin Okullara, Cinsiyete, Mesleki Kıdeme ve Taşımalı Ortaokuldaki Çalışma Yılına Göre Dağılımları</i>	41
Tablo 7. <i>4'lü Likert Tipi Bir Ölçekteki Maddelerin Puanlama Anahtarı</i>	44
Tablo 8. <i>3'lü Likert Tipi Bir Ölçekteki Maddelerin Puanlama Anahtarı</i>	48
Tablo 9. <i>Öğrenci Görüşleri Ölçek Maddelerinin Model-Veri Uyum İndeksi</i>	49
Tablo 10. <i>Öğrenci Görüşleri Ölçeği Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) Sonuçları</i>	50
Tablo 11. <i>Öğrenci Görüşleri Ölçeği Güvenirlik Değerleri</i>	54
Tablo 12. <i>Öğretmen Görüşleri Ölçek Maddelerinin Model-Veri Uyum İndeksi</i>	55
Tablo 13. <i>Öğretmen Görüşleri Ölçeği Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) Sonuçları</i>	57
Tablo 14. <i>Öğretmen Görüşleri Ölçeği Güvenirlik Değerleri</i>	59
Tablo 15. <i>Normal Dağılım Testi Sonuçları</i>	61
Tablo 16. <i>Cinsiyete Göre Öğrencilerin Taşımalı Eğitime Yönelik Görüşler Ölçeğine Göre Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t-Testi Sonuçları</i>	62
Tablo 17. <i>Sınıf Seviyesine Göre Öğrencilerin Taşımalı Eğitime Yönelik Görüşler Ölçeğine Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri</i>	63
Tablo 18. <i>Sınıf Seviyelerine Göre Öğrencilerin Taşımalı Eğitime Yönelik Görüşler Ölçeğine Göre Varyans Analizi (Anova) Sonuçları</i>	63
Tablo 19. <i>Öğrencilerin Sınıf Seviyesine Göre Games-Howell Testi Sonuçları</i>	64

Tablo 20. Yaşa Göre Öğrencilerin Taşınalı Eğitime Yönelik Görüşler Ölçeğine Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	65
Tablo 21. Yaşa Göre Öğrencilerin Taşınalı Eğitime Yönelik Görüşler Ölçeğine Göre Varyans Analizi (Anova) Sonuçları.....	65
Tablo 22. Öğrencilerin Yaşa Göre Games-Howell Testi Sonuçları.....	66
Tablo 23. Annenin Öğrenim Durumuna Göre Öğrencilerin Taşınalı Eğitime Yönelik Görüşler Ölçeğine Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	67
Tablo 24. Annenin Öğrenim Durumuna Göre Öğrencilerin Taşınalı Eğitime Yönelik Görüşler Ölçeğine Göre Varyans analizi (Anova) Sonuçları.....	68
Tablo 25. Anne Eğitim Durumuna Göre Games-Howell Testi Sonuçları	69
Tablo 26. Babanın Öğrenim Durumuna Göre Öğrencilerin Taşınalı Eğitime Yönelik Görüşler Ölçeğine Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	70
Tablo 27. Babanın Öğrenim Durumuna Göre Öğrencilerin Taşınalı Eğitime Yönelik Görüşler Ölçeğine Göre Varyans Analizi (Anova) Sonuçları.....	70
Tablo 28. Baba Eğitim Durumuna Yönelik Games-Howell Testi Sonuçları	71
Tablo 29. Ailenin Gelir Durumuna Göre Öğrencilerin Taşınalı Eğitime Yönelik Görüşler Ölçeğine Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	72
Tablo 30. Ailenin Gelir Durumuna Göre Öğrencilerin Taşınalı Eğitime Yönelik Görüşler Ölçeğin Göre Varyans Analizi(Anova) Sonuçları.....	73
Tablo 31. Ailenin Gelir Durumuna Göre Games-Howell Testi Sonuçları.....	74
Tablo 32. Cinsiyete Göre Öğretmenlerin Taşınalı Eğitime Yönelik Görüşler Ölçeğine Göre Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t-Testi Sonuçları.....	75
Tablo 33. Mesleki Kıdeme Göre Öğretmenlerin Taşınalı Eğitime Yönelik Görüşler Ölçeğine Göre Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapma Değerleri.....	76

Tablo 34. <i>Mesleki Kıdeme Göre Öğretmenlerin Taşımali Eğitime Yönelik Görüşler Ölçeğine Göre Varyans Analizi (Anova) Sonuçları</i>	76
Tablo 35. <i>Öğretmenlerin Mesleki Kıdeme Göre LSD Testi Sonuçları</i>	76
Tablo 36. <i>Taşıma Merkezi Bir Okulda Çalışma Yılına Göre Öğretmenlerin Taşımali Eğitime Yönelik Görüşler Ölçeğine Göre Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapma Değerleri</i>	77
Tablo 37. <i>Taşıma Merkezi Okulda Çalışma Yılına Göre Öğretmenlerin Taşımali Eğitime Yönelik Görüşler Ölçeğine Göre t-Testi Sonuçları</i>	78
Tablo 38. <i>Öğrenci Önerilerinin Sıralanması</i>	79
Tablo 39. <i>Öğretmen Önerilerinin Sıralanması</i>	81

ŞEKİLLER LİSTESİ

- Şekil 1.* Öğrenci görüşleri ölçeği doğrulayıcı faktör analizi yol şeması 46
- Şekil 2.* Öğrenci görüşleri ölçek maddelerinin faktör yük değerlerine ilişkin yol grafiği....47
- Şekil 3.* Öğretmen görüşleri ölçeği doğrulayıcı faktör analizi için yol şeması 52
- Şekil 4.* Öğretmen görüşleri ölçek maddelerinin faktör yük değerlerine ilişkin yol grafiği.53

SİMGE VE KISALTMALAR LİSTESİ

DFA	Doğrulayıcı Faktör Analizi
SPSS	Statistical Package for the Social Sciences
RMSEA	Root Mean Square Error of Approximation
SRMR	Standardized Root Mean Square Residual
NNFI	Non-Normed Fit Index
CFI	Comparative Fit Index
GFI	Goodness of Fit Index
RFI	Relative Fit Index
SPSS	Statistical Package for Social Sciences
LISREL	Linear Structural Relations
LSD	Least Significant Difference
DYK	Destekleme ve Yetiştirme Kursu
METK	Milli Eğitim Temel Kanunu
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
YİBO	Yatılı İlköğretim Bölge Okulu
APK	Araştırma, Planlama ve Koordinasyon
TEGM	Temel Eğitim Genel Müdürlüğü
Akt.	Aktaran
min.	Minimum
s.	Sayfa

vd.

Ve Diğerleri

BÖLÜM I

GİRİŞ

Araştırmanın bu bölümünde, ele alınan problem durumu, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, varsayımlar, sınırlılıklar ve tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Dünyada bir çok ülke, toplumsal yapılarına ve fiziki şartlarına bağlı olarak çeşitli eğitim sistemleri oluşturmuşlardır. Türkiye’deki eğitim anlayışı incelendiğinde ise, eğitimin bireylerin ve toplumun mutluluğunu artırmak, çağdaş uygarlığın seçkin bir üyesi haline getirmek, milli birlik ve beraberlik içinde kalkınmaya katkı sağlamak amacıyla verildiği görülmektedir (Milli Eğitim Temel Kanunu- METK).

Her bireyin eğitim hakkına sahip oluşu ile ilgili olarak, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi’nin md. 26’da “Herkes, eğitim hakkına sahiptir” ifadesi ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasası md. 42’de “Kimse, eğitim ve öğretim haklarından yoksun bırakılmaz” ifadeleri yer almaktadır. Bilgi ve davranışta bireylerde denklik sağlamak, bunu gerçekleştirebilmek için de eğitim-öğretim fırsat eşitliğini her bireye sunabilmek, MEB’in en önemli hedefleri arasındadır. Fakat ülkemizin sosyal, ekonomik ve coğrafi bakımından farklı olması sebebi ile bu hedefi gerçekleştirmekte zorluklar yaşanmıştır. Yaşanan bu zorluklar bireylerin eğitimde fırsat eşitliği hakkını kısıtlamıştır.

Türkiye'nin coğrafi konumunun ve iklim özelliklerinden kaynaklı olarak, dağınık yerleşim yerlerinin kapladığı alan oldukça fazladır ve bunun beraberinde hızlı nüfus artışından

dolayı gerçekleşen iç göçlerden, gidilecek okullar ile ilgili bir takım sorunlarla karşılaşmıştır (Özkan, 1997).

Kişinin eğitim hakkının hiçbir şekilde engellenemeyecek olduğu, yaşadığı bölgenin coğrafi ve sosyolojik yapısı nedeni ile bu hakka ulaşmakta engellerle karşılaşan kişiler düşünülerek çeşitli eğitim sistemi metotları geliştirilmiştir (Kaya, 1999). Ülkemizde dağınık yerleşim yerleri sonucu oluşan dağınık nüfustan dolayı eğitim-öğretimi devam ettirebilmek için her yerleşim yerinde okul bulunamamaktadır. Bu nedenle buralarda yaşayan çocukların zorunlu eğitim ihtiyacı da tam karşılanamamaktadır. ‘Taşınmalı Eğitim Modeli’, MEB’in tüm bireylerin eşit koşullarda öğrenim görebilmesi adına ürettiği çözümlerden biridir (Kavak, 1997). Zorunlu eğitim, taşınmalı eğitim modelinin uygulanmasını zorunlu hale getiren en önemli unsurlardan biridir.

Taşınmalı eğitim uygulaması; düşük nüfuslu ve dağınık yerleşim bölgelerinde, birleştirilmiş sınıf uygulaması bulunan veya okulu bulunmayan ilköğretim okullarında okuyan öğrencilerin, fırsat eşitliğinden yararlanıp daha nitelikli öğrenim görmeleri amacıyla, seçilmiş okullara, her gün geliş-gidişleri sağlanarak gerçekleştirilen bir uygulamadır (MEB, 2002).

MEB Taşınmalı İlköğretim Yönetmeliği’nde, taşınmalı eğitim uygulamalarının amacının; “İlköğretim okulu olmayan, çeşitli sebeplerden eğitim ve öğretime kapalı olan, birleştirilmiş sınıf uygulaması yapan ilkokul, ortaokul veya imam-hatip ortaokulu öğrencilerinin, taşıma merkezi olarak belirlenen okullara günü birlik taşınıp kaliteli bir eğitimi ve öğretim görmelerini sağlamak” olduğu ifade edilmiştir (MEB, 2000). Ülkemizde yaşayan her bireyin eğitim imkânlarına eşit sahip olması ve bu imkânlardan eşit yararlanabilmesi için, taşınmalı eğitim modeli, bir araç olarak kullanılmaktadır.

Taşınan yerleşim birimi ve öğrenci sayılarının artmaya başlamasıyla taşıma giderleri de fazlalaşmaya başlamış ve mevcut okulların kapatılması sebebiyle de önemli ölçüde ekonomide değer kayıpları yaşanmıştır. Bu uygulamanın daha sağlıklı ve verimli bir şekilde yürütülmesini sağlamak amacıyla 2007 yılında bir düzenleme daha yapılmıştır. Bu uygulamaya göre okul sayısı ve öğrencisi yeterli olan yerleşim yerlerindeki okullara bakım ve onarım yapılmaya başlanmış ve bu yerindeki öğrenciler tespit edilmiş ve bu öğrencilerin taşıma kapsamına alınması için planlaması yapılmıştır. Örnek yaklaşık maliyet tespit formu hazırlanarak taşıma maliyetlerindeki fiyat farklılıklarının önüne geçilmesi amaçlanmıştır. Taşıma araçlarının fazla öğrenci alarak bazı öğrencilerin ayakta kalmasına,

yöre halkını yolcu olarak almasına, belirtilen araç ve sürücü harici başka araç ve sürücü ile öğrenci taşınmasına izin verilmemiştir. Ayrıca öğrenciler için mutlaka sıcak yemek çıkarılmaya, besin değeri yüksek yemeklerin tercih edilmesine, yemek hazırlama ve sunumda hijyene önem verilmeye başlanmıştır (MEB, 2007b: 20007/53 Nolu Genelge).

Ülkemizde her vatandaşın zorunlu eğitimden geçmesi ile beraber çeşitli sorunlarla da karşılaşmıştır. Temel sorunlar, idari yapılanmada yaşanan sıkıntıların yanında; kırsal kesimin coğrafi, sosyal ve ekonomik yönden dezavantajlı olmasından kaynaklanmaktadır. Bu sorunların başında taşımali uygulamanın doğasından kaynaklanan problemler gelmektedir. Kış aylarının soğuk geçmesi sebebi ile öğrenciler taşıma esnasında üşümekte, dağlık alanlarda ise yollar kapandığı için eğitim yapılamamaktadır. Taşıma nedeniyle yolda geçen süre yorgunluk vermesi nedeniyle okul dışında öğrenci için gerekli olan zaman azalmaktadır (Özkan, 1997).

Taşımali sistem ile okula gelen öğrenciler, okula uyum sağlamada ve arkadaşları ile kaynaşmada kimi sorunlar yaşamaktadırlar. Öğrencilerde karşılaşılan bu uyum problemine ilişkin, öğrencilere yeterli rehberlik hizmetinin sağlanamamış olması da önemli bir başka problemidir. Taşımali öğrencilerin okul bitiminde direkt eve gitmesi, derslerin bitiminde yapılan sosyal etkinliklere katılamaması, arkadaşlarıyla vakit geçirememesi, taşımali öğrencilerin arkadaşlarını sadece okulda belli bir zaman diliminde görüp vakit geçirmesi bu nedenle sosyalleşme süreçlerinin kesintiye uğraması da yaşanan sorunlar arasındadır. Merkezde oturan arkadaşları ders çalışmak, ödev hazırlamak için gerektiğinde lazım olan bilgiye okuldan, evden veya internet kafe gibi çeşitli yerlerden ulaşabiliyorken, kırsal kesimde yaşayan öğrenciler bu fırsatlardan mahrum kalmaktadırlar. Öğrencilerin yaşadığı bu olumsuz durum eğitimde fırsat ve imkân eşitliğini sağlayamamakta, içinde bulunduğumuz 21. yüzyıl bilgi toplumu çağında taşınan öğrencilere bilgiye ulaşp beceri kazandırmada sorun yaşanmasına neden olmaktadır. Gelişmekte olan bilgi ve iletişim teknolojilerinden faydalanılarak kırsal kesimde de fırsat ve imkân eşitliği sağlayarak eğitiminin daha iyi olabilmesi mümkündür. Bu süreçte ise e-öğrenme, kırsal kesim veya kentte yaşayan öğrenenler için çeşitli kolaylıklar sunmaktadır (Mason ve Rennie, 2004). Ryders (1994), internet aracılığı ile ulaşılacak çeşitli bilgilerin ve kaynakların öğrenenlere çeşitli eğitim olanakları sağladığını belirtmiştir. Ryders (1994)'e göre, öğrenci öğrenme ortamını kendi kontrolü altına alıp, bilgiyi paylaşmayı internet üzerinden etkileşime girerek yapar. Öğrenciler, araştırdıkları konuları, fikir sahibi oldukları bilgi ve düşüncelerini diğer kişilerle internet aracılığı ile paylaşarak ve bu konularla ilgili karşılıklı bilgi alış veriş

yaparak, araştırdıkları konuya dair ne/nasıl/niye sorularına yanıt arayıp, analiz ve sentez becerilerini geliştirebilirler.

Ülkemizde taşımali eğitimin mevcut durumunu, sorunlarını, öğrenci başarısını inceleyen çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Örneğin Büyükkaragöz ve Şahin'in (1995), Konya ili merkez ve ilçelerinde 1992-1993 öğretim yılında taşımali uygulamaya dahil olan ilköğretim okullarında yürüttükleri, araştırmanın başlığı“ Taşımali İlköğretim Uygulamaları” olup; örneklemini 205 öğretmen, 118 yönetici ve 250 veli oluşturmaktadır. Taşımali İlköğretim Uygulaması çalışmalarının mevcut durumuna ve sorunlarına dair tespitte bulunmayı ve bu sorunlara çözümler üretmeyi amaçlayan çalışmada, 37 soruluk bir anketten yararlanılmıştır. Toplanan veriler öğretmenlerin, yöneticilerin ve velilerin düşüncelerinin taşımali uygulamanın öğrenci başarısı için faydalı olduğu olduğunu yönünde olduğunu ortaya koymuştur. Bunun dışında, taşıma merkezi okulların diğer okullara göre araç-gereç ve donanım bakımından daha yeterli bir durumda olduğu görüşünün de mevcut olduğu görülmüştür.

Büyükboyacı (1998) tarafından Çanakkale ili ilçelerinde yürütölen çalışma sonuçları ise, öğrencilerin sosyal ve kültörel etkinliklere daha çok katıldıklarını, Türkçe'yi daha iyi konuşup yazdıklarını, kişilik gelişimi bakımından olumlu ilerleme kaydettiklerini göstermektedir. Araştırma yapılan bölgelerde yaşayan öğrenci velilerinin ve öğretmenlerin taşımali eğitim uygulamasından memnun oldukları görölmüştür. Taşıma araçlarının yeterli sayıda olduğunun fakat araç ve şoför seçme aşamasında yeterince titiz davranılmadığının görölməsi, bu araştırmanın diğer önemli bir sonucudur.

İncelenen araştırmalarda sadece öğrenci ve öğretmen tarafından görölen sorunlar üzerine değinilen araştırmanın yapılmadığı görölmüştür. Yukarıda verilen bilgiler doğrultusunda, bu çalışma Ankara ili Haymana ilçesinden yola çıkılarak taşımali eğitim sürecinin birebir içinde olan ve bu sistemi olumlu-olumsuz tüm yönleriyle değerdendirebilen öğretmenlerin ve taşımali eğitim gören öğrencilerin karşılaştıkları güçlükleri, bu uygulamanın öğretmen ve öğrencilerin eğitim-öğretim süreçlerini nasıl etkilediğini, olumlu ve çözüm getirilmesi gereken olumsuz yönlerini ortaya koyacaktır. Böylece sistemin eksikliklerinin giderilmesi ve uygulamanın iyileştirilmesi için yapılacak çalışmalara basamak teşkil edecektir.

1.2.Araştırmanın Amacı

Bu çalışma, taşınmalı ortaokul uygulaması sorunlarının taşınan okuldaki öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre incelemeyi amaçlamaktadır. Bu amaca yönelik olarak aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır.

- 1) Taşınmalı ortaokul uygulamasında öğrenci görüşlerinde;
 - a) cinsiyete
 - b) sınıf seviyesine
 - c) anne ve babanın öğrenim durumuna
 - d) hane içi aylık gelir durumu bakımından anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 2) Taşınmalı ortaokul uygulamasında öğretmen görüşlerinde;
 - a) cinsiyete
 - b) mesleki kıdeme
 - c) taşıma merkezi okuldaki görev süresine bakımından anlamlı bir farklılık var mıdır?
- 3) Taşınmalı ortaokul uygulamasında öğrenci ve öğretmenlere göre karşılaşılan sorunlar nelerdir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Günümüzde uygulanmakta olan taşınmalı ortaokul uygulamasında öğrencilerin; taşınma ve yemek ihtiyaçları devlet tarafından karşılanmakta, bu şekilde öğrencilere eğitim – öğretim sürecinde hiçbir ek mali külfet getirilmemesi amaçlanmaktadır. Bu durum taşınmalı ortaokul uygulamasının eğitim ve ekonomik boyutlarıyla da takip edilmesi zorunluluğunu ortaya çıkarmaktadır.

Bu çalışma, zorunlu eğitim süresinin 12 yıla çıkarılmasıyla birlikte kapsamı her geçen gün genişleyen, eğitimi; kaliteyi arttırmak, fırsat eşitliğinden bütün öğrencilerin yararlanmasını sağlamak ve birleştirilmiş sınıflarda eğitim alan öğrencilerin verimliliği arttırmak için ayrı sınıflarda eğitim alması amacıyla yaygınlaşan taşınmalı ortaokul uygulamasında, karşılaşılan güçlükler ve bu güçlüklerin giderilmesine yönelik olarak öğrenci ve öğretmen görüşlerinden yararlanmak açısından önemlidir.

Taşımalı eğitim öğrencinin erken kalkma, kahvaltı yapma, erken yatma, derse katılımı, okul dışı etkinliklere katılımı üzerinde etkisi olduğu için bu çalışmanın amacı taşımalı ortaokul uygulamasındaki sorunların taşınan okuldaki öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre incelenmesidir.

Sonuç olarak; Taşımalı Ortaokul Uygulaması, Türk Milli Eğitim Sisteminin tüm hedef ve politikalarının uygulanmasına hizmet etmekte ve özellikle kız çocuklarının okuma imkânına kavuşma sebebiyle büyük bir önem taşımaktadır. Bunun için araştırmanın bulgularının, öğrencilere ve öğretmenlere yol göstereceği ve bundan sonra yapılacak olan Taşımalı Ortaokul Uygulaması araştırmalarına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.4. Sayıtlar

1. Araştırmaya katılan öğretmen ve öğrenciler anket cevaplarını doğru ve samimi bir şekilde ifade etmişlerdir.

1.5. Sınırlılıklar

1. Bu araştırma, 2015-2016 Eğitim-Öğretim yılı Ankara ili Haymana ilçesinde taşımalı eğitim gören öğrenciler ve bu ilçede taşımalı ortaokullarda görevde olan öğretmenlerden elde edilen verilerle sınırlıdır.
2. Ankete katılan öğrencilerin ve öğretmenlerin vereceği cevaplar ile sınırlı olacaktır.

1.6. Tanımlar

Bu bölümde, çalışmada değinilen önemli kavramların kısaca tanımlarına yer verilecektir.

Taşımalı İlköğretim Sistemi: Birleştirilmiş sınıf uygulaması ile eğitime devam eden, bulunduğu yerde ilköğretim okulu olmayan ya da yaşamış olduğu yerde bulunan okulun eğitim-öğretime kapanmış olması durumunda; bu okullardaki öğrencilerin, merkez okullara her gün taşınması yoluyla öğrenimlerine kesintisiz devam etmelerini sağlamak için yürürlüğe konmuştur (MEB Taşımalı İlköğretim Yönetmeliği, 2000).

Temel Eğitim: Zorunlu eğitim yaşına gelmemiş çocuklar ve zorunlu eğitim çağındaki her bir çocuğa fırsat eşitliği doğrultusunda, Türk Milli Eğitim Temel Kanununda ifade edilen

amaç ve ilkeler doğrultusunda yüksek standartlarda sunulan eğitimidir. (MEB, TEGM, 2012).

Öğretmen: Ankara ili Haymana ilçesinde taşınalı ortaokullarda çalışan öğretmenler.

Öğrenci: Ankara ili Haymana ilçesinde taşınalı ortaokullarda öğrenim gören öğrenciler.

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde araştırmanın konusu ile ilgili yapılan çalışmalar incelenmiştir. Bu bölümde taşınmalı eğitim kavramına ilişkin kavramsal çerçeveye yer verilerek ardından alan yazında yapılan çalışmalar incelenmektedir.

2.1. Taşınmalı Eğitim

Dağınık ve küçük yerleşim yerlerinde yaşayan çocuklara ilköğretim olanağı sunulması ve birleştirilmiş sınıflarda bir arada okuyan çocukların, kendi sınıf seviyelerine göre ayrılıp ayrı sınıflarda daha kaliteli eğitim almaları amacıyla 1989-1990 akademik yılında taşınmalı ilköğretim uygulaması başlatılmıştır. Bu yıllarda 2 ilden 5 merkez okula 12 yerleşim yerinde başlayan taşınmalı eğitim uygulaması zamanla yayılarak ilerlemiştir (MEB, 2007b: 20007/53 Nolu Genelge). 1994 yılında, dağınık ve nüfusu az olan yerleşim yerlerinde ilköğretim kademesindeki öğrencilerin, merkezlerde seçilen ilköğretim okullarına günü birlik taşıyıp eğitim-öğretimden faydalanmaları için (md. 1) Taşınmalı İlköğretim Yönergesi çıkarılmıştır. Buna göre il ve ilçe milli eğitim müdürlüklerince kendi bölgeslerinde her sene komisyonların yürüteceği çalışmalar ile taşınmalı uygulama kapsamına alınacak veya çıkarılacak kurumlar ve yerleşim bölgeleri belirlenmekte ve bu bölge ilköğretim müfettişince incelenip rapora bağlandıktan sonra planlanmaktadır.

Taşınmalı ilköğretim uygulaması, 2000’li yıllarda da yönerge olarak değil yönetmelik olarak yeniden düzenlenmiş ve belirli esaslar getirilmiştir. Yerleşim yerlerinde okul olmaması, doğal afet ya da benzer sebeplerden okul binasının eğitimin sürdürüleemeyeceği duruma

gelmesi, 1, 2, ve 3. sınıfların toplam mevcutlarının ondan daha az olması, öğrencilerin bulundukları yerleşim yerlerindeki okulların 4, 5, 6, 7 ve 8. sınıflarda yeterince derslik olmayıp okulun toplam öğrenci sayılarının 60'tan az olması, taşınacak öğrencilerin bulunduğu yerin iklim şartları ve yol güvenliğine göre taşıma merkezi olan okula uzaklığının en az 2 km olması, Planlama Komisyonu kararıyla gerektiği durumlarda 2 km olan uzaklığın 1,5 km'ye kadar indirilmesi (md.9) getirilen yeni esaslardır.

Türkiye Cumhuriyeti 1982 Anayasasında (md.42) "Kimse eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz, ilköğretim kız ve erkek bütün vatandaşlar için zorunludur ve devlet okullarında parasızdır" ifadesi yer almaktadır. 1739 Sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun "Türk Millî Eğitiminin Temel İlkeleri" bölümünün "Fırsat ve İmkân Eşitliği" başlıklı 8. maddesinde ise "Eğitimde kadın, erkek herkese fırsat ve imkân eşitliği sağlanır. Maddî imkânlardan yoksun başarılı öğrencilerin en yüksek eğitim kademelerine kadar öğrenim görmelerini sağlamak amacıyla parasız yatılılık, burs, kredi ve başka yollarla gerekli yardımlar yapılır. Özel eğitime ve korunmaya muhtaç çocukları yetiştirmek için özel tedbirler alınır" şeklinde ifade edilmektedir. Bu nedenle Türkiye Cumhuriyeti Devleti Anayasasıyla, halkına yasal olarak eğitim öğretim hakkını sağlamakla yükümlüdür.

Ülkemizde taşınmalı eğitim uygulaması 1989-1990 akademik yılı ve 2010-2011 akademik yılı arasında, sadece ilköğretimi kapsayan bir uygulama olarak yürütülmüştür. Milli Eğitim Bakanlığının 01.10.2010 tarihli 2010/60 nolu genelgesi doğrultusunda 9.sınıf kız öğrencilerine öncelik verilerek ortaöğretim kademesinde taşınmalı eğitimin uygulamasının başlanılmasına karar vermiştir. 06.06.2011 tarihli 2011/35 nolu genelgede 2011-2012 öğretim yılından itibaren taşıma kapsamında olan tüm 9. ve 10. sınıf öğrencilerinin bu uygulamadan faydalanacağı kararlaştırılmıştır.

2.1.1. Taşınmalı İlköğretim Uygulamasına Geçilmesinin Nedenleri

Birleştirilmiş sınıf uygulamasının uzun yıllardır ülkemizde uygulanıyor olması bu okullar ile ilgili çeşitli bilimsel çalışmaların yapılmasına fayda sağlamıştır. Çalışmaların sonuçlarında ise okullardaki başarısızlığa ilişkin bir takım sonuçlardan bahsedilmiştir. Bu başarısızlık nedenleri, Tekişik (1968) tarafından şöyle sıralanmıştır.

1. Öğretmenlerin ders planlarını istenilen şekilde hazırlayamaması,
2. Ders içi metod-teknik belirsizliği,

3. Öğretmen adaylarının birleştirilmiş sınıfı idare edebilecek şekilde yetiştirilememesinden kaynaklı olarak sınıf kontrolünde sorun yaşamaları,
4. Denetim sistemindeki bozukluk,
5. Sınıflardaki öğrenci sayısının çokluğu,
6. Okul binası, derslik sayısı ve araç-gereç yetersizliği,
7. Çevresel etmenler,
8. Öğrencilerin devamsızlık yapmaları

Birleştirilmiş sınıf sisteminin uygulandığı okullarda karşılaşılan bu tip sorunlar ve okulu olmayan, düşük nüfuslu ve dağınık yerleşim bölgelerinde ikamet eden ve ilköğretim çağına gelmiş öğrencilerin eğitim bakımından daha verimli imkânlarına sahip olması, eğitimde fırsat eşitliği sağlanması, zorunlu ve kesintisiz eğitimden tüm öğrencilerin eşit şekilde faydalanması amacıyla öğrencilerin merkez olarak seçilen kurumlara her gün taşınması ile, taşınmalı ilköğretim okulları ortaya çıkmıştır.

Taşınmalı eğitime geçilmesinin sebepleri araştırmalar sonucunda şu şekilde belirtilmiştir.

1- Eğitimde Fırsat Eşitliğinin Sağlanması ve Eğitim Kalitesinin Yükseltilmesi

Her kademe için okullaşma oranının artırılması, özellikle 8 yıllık ilköğretimin tüm ülke vatandaşlarına sağlanabilmesi adına taşınmalı eğitimin uygulanması gereklidir. Çünkü dünyanın her yerinde en önemli öğretim süreci okuldur (Karakütük, 1996).

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nca zorunlu tutulmuş olmasına rağmen, ilkokul çağındaki çocukların okullaşma oranına %100 hedefine henüz ulaşmadığı görülmektedir. Nüfusu 250'den fazla olmakla birlikte, okul açılmamış ve öğretmen gönderilememiş olan birçok köy mevcuttur. Doğu'daki illerde ise kadınlardaki okuryazarlık ve okullaşma oranının ülke ortalaması altında olduğu görülmektedir. 1993 verileri; her köy okuluna ortalama 2 derslik ve 2 öğretmen düştüğünü göstermektedir. Hiç müstakil sınıf (sınıf kademeleri ayrı olan) okutmamış olan öğretmenlerin oranı kentlerde görevli öğretmenlerde %17 iken, köylerde görev yapan öğretmenlerde bu oran %9'dur. Bölgelere ve yerleşme birimlerine göre öğretmen dağılımlarının dengeli olmadığı, 6000'e yakın ilköğretim binasının geçici olarak kullanılmakta olduğu ve büyük bir bölümünün farklı sebeplerden kaynaklı olarak eğitimin sürdürülmesi için yeterli olmadığı, dersliklerin bir bölümünün yine aynı şekilde eğitim görülemeyecek derecede yıpranmış olduğu görülmektedir (Kaya, 1993).

Nüfusun ve öğrenci mevcudunun yetersiz olmasından dolayı, kimi yerleşim bölgelerinde, okullar “İlköğretim Kurumlarının Amaçları ve Kapatılması Hakkındaki Yönerge” uyarınca kapatılmış ve hizmet veremez duruma gelmiştir. Bu sebepten eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak da güçleşmiştir. Özellikle kırsal kesimdeki az sayıda öğrenci için; burada bina ve öğretmen yetersizliğine karşın, ilkokul ve ortaokul açılabilir. Toplum refahı için ön koşul olan nitelikli insan gücünün istenen seviyeye ulaşmasında, bu okulların yetersiz kaldığı görülmektedir. Düşük nüfuslu ve dağınık yerleşim bölgelerinde kaliteli eğitimin sağlanması için götürülen hizmetler ekonomik açıdan oldukça fazla olmuş, maliyeti azaltmak için yapılan çalışmalar ise eğitim kalitesini düşürmüştür (MEB, 1995). Bundan dolayı, eğitimde fırsat eşitliğini sağlayıp kaliteli bir eğitim vermek taşınmalı ilköğretimi gerektirmiştir (MEB, 1994).

Taşınmalı eğitim sistemi, Amerika gibi çocukların eğitimini yerel yönetimlerin ve ailelerin sorumluluğu olarak kabul eden ülkelerde uzun süredir uygulanmaktadır. Böyle ülkelerde; taşınmanın rahat yapılabilmesi için çiftlik arazilerinden okullara giden yolların bulunduğu; taşıma araçlarının bakımlarının titizlikle yapıldığı; araçların gidiş-geliş sisteminin belli bir düzende olduğu dikkat edilmesi gereken önemli noktalar (Tan, 2001).

2- Yerleşim yerlerinin dağınık olması: 1990 Genel Nüfus Sayımına göre 37120 yerleşim yerinin 36226'sı köy, 894'ü kenttir. 34400 köyde, nüfus 2000'den azdır. Bu köylerin nüfusu, toplam köy nüfusunun %72'sine tekabül etmektedir. 250'den düşük nüfuslu 10886, nüfusu 251-500 arasında olan 10941, nüfusu 501-750 arasında olan 5858 köy mevcuttur. Toplam köy nüfusunun %40'ı (Türkiye'deki genel nüfusun %16'sı) 750'den daha düşük nüfuslu köylerde ikamet etmektedir. Türkiye'de kom, mezra, oba, mahalle, yayla gibi yerleşim birimlerinde de yaşam sürdüğünden, nüfus dağınık biçimde yerleşmiş durumdadır. Bu nedenle yeterli ilkokul nüfusunun olmadığı yerleşim birimlerinde (nüfusu 250'den az 10886 köy) eğitimin sağlanabilmesi adına taşınmalı eğitim uygulanması gerekmektedir (Karakütük, 1996).

3- İç göçler: 1990 Genel Nüfus Sayımına göre; İstanbul, İzmir, Antalya, Bursa, Kocaeli,, ve İçel 1985-1990 döneminde en fazla göç alan illerdir. Bu dönemde en çok göç veren iller ise Erzurum, Kars, Siirt, Tunceli, Sivas, Bayburt, Gümüşhane, Artvin, Muş ve Ağrı illeridir. Göç veren yerlerde nüfus azaldığı için öğrenci sayısı da azalmaya başlamış ve öğretmenler den de istenilen düzeyde fayda sağlayamamışlardır. Okulların daha kapasiteli

çalışıp öğrencilerin öğretmenlerinden fayda sağlayabilmeleri için göç veren yerlerde taşınmalı eğitimin uygulanması fayda sağlayacaktır (Karakütük, 1996).

4- Eğitimin niteliğinin yükseltilmesi: Tek öğretmenli okullarda ve kapasitesinin altında çalışan okullarda eğitimden istenilen kalite ve öğretmenlerden verim alınamamaktadır. Bunun yerine taşınmalı eğitim yapılarak birleştirilmiş sınıflarda okuyan öğrenciler ayrı sınıflarda okuyup başarı sağlamış olacak hem de öğretmenin performansı artacaktır. Ayrıca birden fazla öğretmenin olduğu okullarda öğretmenler birbirlerinin bilgi ve deneyimlerinden faydalanabilirler (Karakütük, 1996).

Birleştirilmiş sınıf uygulaması yapılan köy okullarında ve sınıf mevcudu az olan okullarda çalışan öğretmenler derse kendilerini istenilen düzeyde veremeyip performans düşüklüğü yaşamaktadırlar. Bu da okul başarısını olumsuz etkilemektedir. Tek öğretmenli okullar şehir merkezinden uzakta köy, belde gibi yerlerde olup buralara ulaşım zor olduğundan öğretmenler buralarda çalışmak istememektedirler . Tek öğretmenli okullarda öğretmen tek başına olduğundan yalnızlık hissi yaşamaktadır. Bu durum ruhsal açıdan olumsuzluklar yaşatmakta ve mesleki ilgilerini azaltmaktadır. Yine bu okullarda öğrenci sayısı da az olduğu için öğrencilerin okul içi ve okul dışında sosyalleşeceği ortam, paylaşım yapabileceği arkadaş sayısı yetersizdir (Koçak, 2003).

5- Maliyetlerin azaltılması: Nüfusu az olan yerleşim yerlerine ayrı okul yapmak maliyetli bir işlem olacağından bu yerlere yakın olan öğrencilerin kendilerine en yakın bir okula taşıma ile gidip gelmesi maliyet açısından daha ucuza mal olacaktır. Böylece bu yerlerdeki okul çağına gelmiş çocuklarda öğrenim görebileceklerdir (Karakütük, 1996).

2.1.2.Türkiye’de Taşınmalı İlköğretim Uygulaması’nın Tarihçesi

ABD, Avustralya ve Yeni Zelanda’da UNESCO’nun katkılarıyla yürürlüğe konan Taşınmalı İlköğretim Uygulaması, ülkemizde İlköğretim Genel Müdürlüğü tarafından, eğitimde kalitenin artırılması ve fırsat eşitliğinin sağlanabilmesi, birleştirilmiş sınıflar programı uygulayan ilkokullardaki öğrencilerin bağımsız sınıflı okullara nakledilmesi gayesiyle, deneme amaçlı olarak Kocaeli’nde 2, Kırklareli’de 3 merkez olmak üzere toplam 305 öğrenci ile, 1989-1990 öğretim yılının 2. yarısında başlatılmıştır (Büyükkaragöz ve Şahin, 1995). Uygulamanın kesinlik kazanması için, Kocaeli’de ve Kırklareli’de yürütülen pilot uygulamanın sonuçları, hem eğitim-öğretim yönünden hem de ekonomik açıdan

incelenmiş ve değerlendirilmiştir. Sonuçları olumlu bulunmuş ve uygulamanın verimli olduğuna kanaat getirilmiştir. İlk sonuçlar şu şekildedir:

2.1.2.1.Pilot Uygulamanın Eğitim-Öğretim Yönünden Değerlendirilmesi:

- Uygulamanın gerçekleşmesinin eğitimde fırsat eşitliğini sağladığı,
- Taşımalı eğitim uygulamasının gerçekleştirildiği köylerde birleştirilmiş sınıf uygulamasının yapılmadığı,
- Normal öğretim yapan ve yeterli imkânları sahip okullara kavuşan öğrenci sayısının arttığı,
- Öğretmen sıkıntısının uygulamanın yapıldığı yerlerde ortadan kalktığı,
- Ortaokula gitme imkânı bulamayan, küçük yerleşim yerlerindeki öğrencilerin, özellikle kız öğrencilerin de bu uygulama ile okula gitme imkânı buldukları ve öğrencilerin başarılarının arttığı,
- Öğrencilerin sosyal ve kültürel etkinliklerinin arttığı; sağlık, temizlik ve beslenme konusunda olumlu alışkanlıklar kazandığı; eğitim-öğretim açısından uygulamanın ilk sonuçları arasında yer almaktadır (Yangın, 1991, s. 41).

2.1.2.2.Pilot Uygulamanın Ekonomik Yönden Değerlendirilmesi:

- Taşımalı okula öğretmen, ders araç-gereçleri gibi kaynaklar tahsis edilmesiyle daha çok öğrenci faydalanacak ve öğrencilere kaliteli bir eğitim ortamının hazırlandığı,
- Uygulama yapılan bölgelerdeki öğretmenlerin ihtiyaç dahilinde diğer okullarda da görev alabilecekleri,
- Taşıma sistemi öğrencilerinin sosyal-kültürel etkinliklerden ve sağlık hizmetlerinden yararlanma fırsatına sahip oldukları ve ayda en az 1 defa sağlık taramasından geçirildikleri,
- Küçük yerleşim yerlerine okul ve lojman yapımının bittiği,

- Merkezlere taşınan okullar için su, elektrik, yakacak,, ders araç-gereci gibi harcamalar için ödeneye ihtiyaç kalmadığı,
- Boşalan okulların öğretmen lojmanı ve Halk Eğitim Merkezi olarak hizmete açıldığı, bunlar için ayrıca harcamalar yapılmadığı,
- Bu uygulama ile velilerin, çocuklarını ortaokulda okutmak için il ya da ilçe merkezlerine gönderip oralarda eğitim masrafından kurtarıldığı, pilot uygulamanın ekonomik bakımdan uygulamanın ilk sonuçlarıdır (Yangın, 1991, s. 41).

Bu uygulamanın başarılı görülmesi üzerine, 1989-1990 öğretim yılında 2 ilde 12 okul ve yerleşim biriminden 305 öğrenci 5 merkez okula, taşınmıştır. Bununla beraber, kaynak kullanımda etkinlik sağlamayı da öngören projede 1989-1990 öğretim yılı Taşınalı İlköğretim maliyeti 950.000 TL'dir (MEB, 2009).

1990-1991 döneminden itibaren ise Konya, Antalya, Eskişehir, Çankırı, Çanakkale, Van, Kocaeli, Balıkesir ve Kırklareli'den seçilen 77 merkezde daha uygulama devam etmiştir. 1991-1992 öğretim yılında uygulama daha geniş alana yayılarak 29 il ve bu illere bağlı 78 ilçenin 960 köy okulunda sürdürülmüştür. 375 merkez okula, 16538 öğrenci taşınmıştır. 1992-1993 öğretim yılında; bu uygulama 43 il, 325 ilçe ve 938 merkez okula yayılmış, toplam 53676 öğrenci taşınalı eğitim uygulamasından faydalınmıştır (Büyükkaragöz ve Şahin, 1995). 1997-1998 öğretim yılında 8 senelik zorunlu eğitim uygulamasına geçildiğinde 72 il 740 ilçedeki 18213 okul ve yerleşim biriminden, toplam 281833 öğrenci 4804 merkez okula, 1998-1999 öğretim yılında 77 ilin 811 ilçesine bağlı 27093 okul ve yerleşim biriminden toplam 521784 öğrenci 5700 merkez okula (Yalçın, 2006), 2010-2011 öğretim yılında ise 81 ilin 802 ilçesine bağlı 36208 okul ve yerleşim biriminden toplam 687056 öğrenci 5852 taşıma merkezi olan ilköğretim okuluna taşınmıştır (MEB, 2010/2011).

2015-2016 akademik yılına gelindiğinde, taşınan ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin sayısı toplamda 808 bin 332'ye ulaşmıştır. Ortaöğretimde taşınan öğrenci sayısının 479 bin olduğu göz önünde bulundurulduğunda, taşınan öğrenciler için toplamda 1 milyon 287 bin gibi büyük bir sayıya ulaştığı görülmektedir (MEB, 2015/2016).

MEB İlköğretim Genel Müdürlüğü Taşınalı Eğitim neticesinde; öğretmenlerin emeklerinin sonuçlarını görebilmeleri, dersleri daha planlı bir şekilde işleyebilmeleri ve eğitimi daha sosyal bir ortamda sürdürebilmelerine bağlı olarak motivasyon ve ilgi

düzeylerinin artığı gözlemlenmiştir. Ayrı sınıflarda öğrenim gören öğrencilerin ise derse ilgi ve isteklerinin artış yaşandığı, buna bağlı olarak öğrencilerin başarıları düzeylerine ilişkin olumlu yönde gelişme yaşandığı, Türkçe'yi daha doğru ve akıcı şekilde konuştukları görülmüştür. Taşınalı eğitim kapsamındaki öğrencilerin, ilk günlerde sosyo-kültürel açıdan uyum sorunu ve çekingen yaşadığı gözlenmiş olsa da, kısa bir süre içinde okula ve çevreye adapte oldukları, öz güvenlerinin yükseldiği, grup çalışmasına ve eğitsel faaliyetlerine katılımlarının daha da arttığı, temizlik, giyim ve görgü kurallarına uyma alışkanlıklarının pekiştiği, okul kurallarına uymada daha dikkatli olukları, toplumsal yaşamın gereklerini öğrenmelerinin kolaylaştığı görülmüştür. Öğretmen istihdamında; öğrencisi taşınan okulun personel, su, elektrik, ısınma, bakım-onarım, araç-gereç ve donanım giderleri ve ilköğretim müfettişlerinin geçici görev yolluk masrafları noktalarında önemli ölçüde tasarruf sağlanmış olması gibi önemli sonuçları olduğu tespit edilmiştir (Taşınalı İlköğretim Uygulamaları, 2005).

Tablo 1

Taşınmalı İlköğretim Uygulamasının Yıllara Göre Gelişimi

Öğretim Yılları	İl Sayısı	Merkez okul sayısı	Taşınan Okul ve Yerleşim Birim Sayısı	Taşınan Öğrenci Sayısı
1989-1990	2	5	12	305
1990-1991	9	78	258	3289
1991-1992	29	408	1094	18256
1992-1993	43	938	2371	53676
1993-1994	56	1653	4416	84263
1994-1995	57	1630	4683	74981
1995-1996	62	2.182	5.994	95.554
1996-1997	64	2336	7502	120998
1997-1998	72	4803	18213	281833
1998-1999	75	5697	27081	521218
1999-2000	75	5633	27994	635041
2000-2001	76	5249	25967	607918
2001-2002	78	5373	27665	636508
2002-2003	79	5424	28044	661757
2003-2004	79	5634	28493	642133
2004-2005	80	5651	29245	669487
2005-2006	80	5742	30383	667537
2006-2007	81	5843	31076	694520
2007-2008	81	6164	31874	692369
2008-2009	80	5851	34519	683415
2009-2010	80	5.754	39.559	667.475
2010-2011	81	5.852	36.208	687.056
2011-2012	81	5.964	37.681	741.259
2012-2013	81	7.037	46.036	810.809
2013-2014	81	10.55.	44.534	825.090
2014-2015	81	10.748	54.126	850.405
2015-2016	81	11.853	43.959	808.332

<http://www.sgm.meb.gov.tr> adresinden ulaşılan Milli Eğitim İstatistikleri bilgilerinden derlenmiştir.

Tabloda da görüldüğü gibi, taşınmalı ilköğretim uygulaması her geçen yıl kapsamı günden güne genişleyerek devam eden, uzun soluklu bir projedir. Özellikle temel eğitimin yaygınlaştırılması hususunda önemli rol oynamaktadır. Sayısal gelişmeler gösteriyor ki özellikle ilköğretimin sekiz yıla çıkarıldığı dönem ve sonrasında taşınmalı ilköğretim uygulaması sürece büyük fayda sağlamıştır ve sağlamaya devam etmektedir.

2.1.3. Taşımalı Eğitimin Ön Çalışmaları

İlköğretimde Taşımalı ilköğretim uygulamasına başlanılmadan önce, uygulamadan yeterli verimin sağlanabilmesi için bazı ön hazırlık çalışmaları yürütülmelidir. Bu çalışmalar aşağıdaki gibidir.

Eğitim Haritasının Hazırlanması

UNESCO'nun kaynaklarına göre, eğitim haritası; ulusal düzeyde belirlenen hedef ve prensipleri esas alan ve yerel durumların detaylı analizini sağlayan yerel eğitimin gelecekteki gereksinimlerini tahmin edebilmek, bu gereksinimleri giderebilmek adına gereken tedbirlerin önerilmesini içeren bir proses olarak tanımlanmaktadır. Eğitim haritası; eğitimin bölgesini oluşturduğu yerleşim yerlerinin eğitim gereksinimlerinin eğitim planlamasına dönüşümünü sağlayan kültürel, toplumsal, ulaşım, eğitim, doğal gibi durumları ile alakalı bilgileri formlar ve haritalar haline getirmeye sağlayan planlama aracı olduğu belirtmektedir (Başaran, 1982).

“Eğitim haritası yerel, kurumsal ve bölgesel seviyede olması gerekir. Bu etmenler haritanın yürütülmesinde fayda olacaktır. Bu şekilde göz önüne alınan bölgenin ekonomik, nüfus, coğrafi, toplumsal, ulaşım, eğitimsel yönünden detaylı olarak görülmesini, yatılılık, okul açma veya taşımalı eğitim çözümlemelerinden hangi birinin elverişli olacağının belirlenmesine yarar sağlamaktadır” (MEB, APK, 1995).

Bunun için önce istenilen kriterdeki ilköğretim okulu büyüklüğü belirlenerek, bu kriterdeki bir ilköğretimin ikinci derece okulunun minimum öğrenci sayısı ile bu sayıya göre olan öğrenci sayısını verecek yerleşim yerinin minimum nüfusun ne kadar olması gerektiği belirlenip; ilköğretimin hem demokratikleşmesi hem de yaygınlaştırılması için uygulanacak eğitim planlanmasına hazırlık olması için her eğitim biriminde ilköğretim 2. derece okulunun açılacağı merkez köylerin tespiti ve ilköğretim birimlerindeki tüm yerleşkelerin çıkartabileceği ortalama öğrenci sayısı, eğitim olanağı, mevcut bina kapasitesi belirlenerek, öğretim haritalarının hazırlığı yapılır. 250’den az nüfuslu yerleşim bölgelerindeki öğrencilerin 2. derece eğitimden faydalanmaları için aşağıdaki metotlar tayin edilmiştir:

- Öğrenciler yürüyebileceği uzaklıkta olan okullara yürüyerek gidip-geleceği bir şekilde faydalanacaktır.
- Yürüme aralığından fazla olan okullara giden öğrenciler için müsait yol var ise taşıma araçları için hazırlık yapıp taşıma giderleri devletin karşılayacağı bir biçimde, okula taşınarak getirip götürüleceklerdir.

- Yürüyerek ya da taşıma yolu ile ulaşımın mümkün olmadığı durumlarda uzaktan eğitim (radyo ve tv ile), 2. kademe okulların yanına pansiyon yapılması, yatılı ilköğretim okullarının açılması gibi faydalardan yararlanılacaktır (Karakütük, 1996).

Öğrencisi Taşınacak Okul veya Yerleşim Biriminin Özellikleri

Öğrencisi taşınmalı ilköğretim kapsamına alınacak olan okulların veya yerleşim birimlerinin özellikleri şunlardır:

1. Köylerde ve daha küçük yerlerde okulun olmaması.
2. Doğal afet veya diğer sebeplerle okul binasının kullanılamayacak durumda olması.
3. Bir ve üçüncü sınıflardaki öğrenci sayısının on beşin altında olması
4. Köy veya köyden daha küçük yerlerde bulunan okullarda dört ve sekizinci sınıflar için gerekli sayılarda sınıf olmaması, bu sınıflarda bulunan öğrenci sayılarının toplamının 60'tan aşağıda olması.
5. Taşıma yapılacak olan yerleşim yerinin taşıma merkezi olan ilköğretim binasına uzaklığının en az 2.5 kilometre olması ve bunu il MEB'in müsaitlik vermesi.
6. Ulaşım açısından şartları uygun olmayan yerleşim yerlerindeki öğrencilerin yatılı okullara yerleşmesi ve yatılı kapasitesi sınırına ulaşıldığı takdirde taşıma kapsamında olacak öğrencilerin planlamasının gerçekleşmesi özellikleri aranır (MEB, 2001).

Taşıma Merkezi Okulun Belirlenmesi

Taşıma merkezli okulların seçilmesinde şu özelliklere dikkat edilir:

- a. Taşınacak öğrencilerin okulları ve yerleşim yerlerine göre daha merkezde olacak şekilde bulunması ve civardaki yerleşim yerleriyle ulaşım olanakları olan, gelişime uygun bulunması,
- b. Atölye, laboratuvar ve derslik sayısı ile fiziki kapasitenin yerleşim birimindeki öğrencilerle taşıma kapsamındaki öğrencilerin eğitim için yeterli sayıda olması,
- c. Ders araç gereç ve de öğretmenin yeterli bulunması,
- d. Öğrenciler için kültürel, sportif ve sosyal faaliyetlerle birlikte kütüphane ve kitaplıklardan faydalanabilmeleri için müsait ortamların bulunma koşulları aranır.

Taşıma Merkezi Okulun Özellikleri

- a) Taşıma merkezi olması gereken okulda birleştirilen sınıf uygulamaları yapılmamaktadır. Lakin mecburi durumlarda planlama komisyonunun önerisi, il değerlendirme komisyonunun kararı ve mahallî mülki idare amirinin onay vermesiyle uygulama gerçekleştirilebilecektir.
- b) Taşıma uygulamalarında ilkokul, ortaokul, imam hatip ortaokulu, ortaöğretim öğrencileriyle birlikte özel eğitim ihtiyacı bulunan öğrenci, kursiyer ve velilerin tamamı ayrı araçlar ile taşınmalıdır. Nitelik ve nicelikleri uygun olan araçların bulunamaması halinde, alakalı okul seviyesinde yerleşim bölgelerinde az sayılarda öğrencinin bulunması ve derse giriş-çıkış saatlerinin birbirine yakın olması, araçta yer bulunması koşuluyla özel eğitim öğrenci ve kursiyerleri haricindeki öğrenciler bir arada taşınabilir (Milli Eğitim Bakanlığı Taşıma Yoluyla Eğitime Erişim Yönetmeliği, 2014, s.3).

Planlama Komisyonunun Sorumlulukları

- Öğrencilerin güvenli bir biçimde taşınma şartı.
- Beslenme ve sağlık mevzularında alınması gereken tedbirleri belirlemek.

Merkez Okul Müdürünün Sorumlulukları

- Öğle yemeklerinde öğrencilerin sistemli bir biçimde yemeleri için gerekli koşulları hazırlamak ve yaşanacak tüm engellerin giderebilmesi için gerekli önlemlerin hazırlanması,
- Servis araçlarını kullanan öğrencilerin, isim listesine bakılıp kontrolü sağlanarak teslim alınması,
- Bu taşıma işini yapanlar ile taşıdı kullananların İçişleri Bakanlığı Okul Servis Araçları Hizmet Yönetmeliği'ne uygun olup olmadığı, sözleşme hükümlerinin uygulanıp uygulanmadıklarının kontrolü MEB 'üne tüm sorunları belirtmek.

Taşıma İşinde kullanılacak Taşıtların Özellikleri

- İlgili mevzuata ve Karayolları Trafik Kanununun Tüzüğü'ne göre elverişli taşıma yapılması için yapılması gereken fenni önlemler alınmış, tüzüğe göre sadece yolcu taşınması için yapılmış veya hazırlanmış olması.
- Modeli on beş yaş veya daha da küçük olması.
- Taşınacak öğrenci adedi kadar oturacak yerinin bulunması.
- Her daim bakımlı, temiz, sağlıklı, sağlam ve teknik koşullarda bulunması.

- Öğrencilerin taşıtlara kolay bir şekilde yetişeceği cam veya çerçevelerinin sabitlenmesi,
- İniş ve binış kapılarında havayla kumandalı ya da zorunlu emniyet önlemlerinin bulunması.
- “ OKUL TAŞITI” yazısı taşıyan taşıtların arkasında numuneye uygun ebat, şekil ve renkte levhaların olması.
- Şoför dışında taşıtlarda öğrencilerin inip – binmesine, düzenli oturmasına yardımcı olma kaidesiyle yardımcı personellerin bulunması.
- Taşıtlarda kullanılmak üzere 30 santimetre çapında Öğrencilerin inip-binmelerinde ve kırmızı ışıklı üstünde siyah (DUR) yazılı bir lamba bulunan işaret levhasının bulunması.
- Bakım ve onarımlarının ayda bir, 3 ayda bir ve yılda bir olmak üzere belli aralıklarla yaptırılması ile beraber, cinsine göre Karayolları Trafik Yönetmeliğinde bahsi geçen muayyen sürelerini kapsayacak biçimde fenni muayenelerinin periyodik olarak yaptırılmış olması.
- İlk yardım malzemelerinin bulunduğu sağlık çantasının ve trafik setinin bulunması,
- Taşıtların cinsine bağlı olarak doldurma kapasitesi bir kilogram olan min. 1 adet, beş kilogram olan min. 2 söndürme cihazlarının bulunması.
- Taşıtlar için imalat tadilat ve montaj hakkındaki yönetmeliğin 2. maddesinde yer alan açıklamaya göre tayin edilen ve ilgili araca ait oturacak yerlerin sayısı, araç içerisinde görünür bir noktaya sabit biçimde yerleştirilecektir.
- Taşıtlardaki kalorifer tesisatı minimum aracın içini 16 derecede ısıtacağı güçte olmalıdır. Isıtma sisteminde egzoz gazından faydalanılmayacak, kalorifer tesisatının çalışması koku ve gürültü yapmamış olacaktır. Taşıtların aydınlatma ve elektrik donanımlarının Karayolları Trafik Kanunu ve Tüzük esaslarına uygun olacaktır.

Taşıt Sürücülerinde Bulunması Gereken Özellikler

- Yükümlü olunan hizmet için gerekli niteliklerde olmalı.
- Mesleğine uygun ve öğrencilere güvende hissettirecek görünümde olan veya gerektiğinde idare tarafından belirlenen tek tip kıyafet giymeleri.
- Yapısı ile ilgili on dört oturma yerine kadar olan taşıtların sürücülerini en az beş yıl (B) sınıfı, sürücüsünden başka minimum on beş oturma yerinden fazla öğrenci

taşıyan taşıtları kullanacakların ise minimum beş yıllık (E) sınıfı sürücü belgesi bulunmalıdır.

- Öğrenim dönemi başlangıcında sürücüler sağlık kontrolünden geçmeli ve durumu belgelendirmeli.
- Taşıma esnasında araca, okul öğretmenleri veya yardımcıları hariç, öğrencilerden başka biri alınmamalı.
- İdarenin vereceği öğrenci listesinde indirme ve bindirme duraklarını, yol güzergahını, taşıma saatlerini araçta bulundurulması beklenmektedir (Taşımalı İlköğretim Yönetmeliği, 2005).

Cezai ve Hukuki Hükümler

- Taşımaya ilişkin günlük çizelgelerin kontrolleri, merkez okul müdürleri tarafından gerçekleştirilecektir.
- Taşınma sırasında aracın gelemeyeceği zamanlar için sürücüye ücret ödenmeyecek, buna ek olarak önceden hak edilen 3 günlük taşıma bedeli ödenmez.
- Taşınan öğrenciler belirlenen bölgelere ve belirlenen saatte hazır bulunmalılardır. Hazır bulunamayan öğrenciler ise bu durumda hak iddia edemezler.
- Öğrencilerin okulda giriş saatinden önce okul içinde bulunmaları gerekir.
- Taşıma esnasında öğrencilerin geç kalmaları o güne ait taşıma işinin doğru ve zamanında yapılmadığını gösterir.
- Sürücünün o gün için alacağı hak eder ödenmez.
- Okul dağıtımında öğrencilerin aldığı yer haricinde başka yere bırakılmamasındaki tüm yükümlülükler sürücüye aittir.
- Güzergâh olarak belirlenen yerlerdeki öğrenciler için belirli bir saatte ve yerde toplanmasının ardından refakatçi öğretmen bulunuyorsa sürücü ile birlikte araca bindirilerek merkez olarak belirlenen okula istenilen zamanda, getirilip götürülecektir.
- Belirtilen konularda olumsuzlukların bulunması durumunda idarece sözleşmesi tek taraflı olarak feshedilebilir.
- Araç sefere başlayıp, olabilecek bir nedenle yolda kaldıysa, taşıma yolda kalmış olan araç yerine en kısa sürede yeni bir taşıyıcı tarafından araç temin edilerek yapılacaktır (Taşımalı İlköğretim Yönetmeliği, 2005).

2.1.4. Taşınalı Eğitimde Karşılaşılan Sorunlar

Coğrafi bakımdan dağınık bir yerleşime sahip ülkemizde, Taşınalı İlköğretim Uygulamasının faydaları olduğu görülmektedir. Taşınalı eğitimin sağladığı yararlarla beraber bazı problemleri de beraberinde getirmiştir. Bu sorunlar bu sistemin uygulamasında fiziki açıdan taşınan okuldaki yetersizlik, sosyal açıdan taşınan öğrenci, arkadaş ve öğretmenlerine uyumu, eğitim öğretim açısından derse hazırlık yapmadan gelme, araç gereç noksanlığı, verilmiş olan ev ödevlerin yapılmama durumu, dersin dışındaki etkinliklere katılmama, çocukların velileri çocuklarının öğrenmeleriyle ilgilenmemeleri, araçlarının durumu, ulaşım açısından taşınan köylerin taşınan yere uzaklığı, , yolun ve araç sürücüsünün durumu, sağlık, taşıma ve beslenme açılarından yemeklerin durumu ve sağlıklarına uygunluğu vb. sorunları gibi durumlar ortaya çıkmaktadır (Arı, 2002).

Merkez Okulun Seçilmesi Sorunu: Bu konunun seçimiyle alakalı ölçütler Taşınalı İlköğretim Yönergesinde belirtilmiştir. Belirlenen net ölçütler olmasına rağmen taşıma merkezi okulların fiziki anlamda yetersizlikleri de bu konular için belirli sorunları getirmektedir. Okulun öğrenci kapasitesi ve mevcudu dikkate alınmadığından, derslik sayısı yeterli olmayan okullara taşınan öğrenciler için yeni şube açılmama durumundan çok sayıda öğrenci olan sınıflarda eğitim görme mecburiyetinde kalmışlardır. Çoğu okulda, öğle yemeklerinin yenmesi için yemekhane mevcut olmayıp; bunun için bir salon, depo, bodurum, koridor ya da sınıf gibi bir alanın düzenlenmesi ile alan yaratılmaktadır. Bu alanlar yemekhane amacıyla dizayn edilmiş olmadığından temizlik ve bakım açısından zorluk yaratabilen, havasız mekanlardır. Spor salonları, kütüphane, uygulama veya laboratuvar alanları gibi yerlerden bir kısmı ise, taşıma merkezi okullarında hiç bulunmamaktadır. Yardımcı olan personelin olmadığı ya da yetersiz kaldığı hizmetlerin sıkıntıları çıkmaktadır. Öğrenciler için ayrılan tuvaletlerin, taşıma sonrasında yetersiz kalması da bu okullarda karşılaşılan temel sorunlar arasında yer almaktadır. Merkez okullarda öğretim için gerekli araç-gereç konusunda yetersiz kalınması, giderilememesi ise yine önemli sorunlardan biridir. Merkez okulların yerinin belirlenmesinde çevrelerinin kültür düzeylerinin dikkate alınmaması da öğrencilerin davranışlarında negatifliklere neden olmaktadır (Arı, 2002).

Taşınan Öğrencilerin Öğretmen ve Arkadaşlarına Uyumu Sorunu: Bütün bireylerin de yaşadığı gibi yeni bir yere gidildiğinde uyum sorunları yaşanmaktadır. Öğrencilerimizde özellikle yaşlarından kaynaklanan sebeplerle ve çok fazla sosyal olunmayan ortamlardan

geldiklerinden dolayı başta sınıf arkadaşları, okuldaki diğer öğrenciler ve öğretmenler ile uyum konusunda problemler yaşaması kaçınılmaz bir durumdur. Arkadaşlık grupları aynı köylerden gelen çocuklardan oluşmakta ve sonrasında birbirilerini yakından tanımalarının ardından bu gruplar farklılaşmaya başlamaktadır. Okulda görev yapan bir rehber öğretmenin bulunmaması durumunda, paylaşım yapma ve ifade etmelerindeki uyum da güçleşmektedir. Okuldaki düzenini özümseme ve kuralları uygulama noktasında da, uyum problemi ile karşılaşılır görülür. Öğretmenlerin konuya ilişkin görüşlerine Tablo 2’de yer verilmektedir:

Tablo 2

Öğrencilerin Okula Uyumları, Öğrenciler Arasındaki Arkadaşlık ve Kaynaşma

Öğrencilerin Okula Uyumları	n	%
Hepsi Uyumlu	10	% 33,3
Yarıdan Çoğu Uyumlu	15	% 50
Çok Azı Uyumlu	1	% 3,3
Bazıları Uyumlu	4	% 13,3
Toplam	30	% 100
Öğrenciler Arasındaki Arkadaşlık ve Kaynaşma		
Normal	12	% 40
Gayet İyi	9	% 30
Gruplaşmalar Var	8	% 26,7
Zorlanıyorlar	1	% 3,3
Toplam	30	% 100

Arı, A. (2002). Normal, Taşınmalı ve Yatılı İlköğretim Okullarının Karşılaştırılması. *Milli Eğitim Dergisi* 153-154, 169-179.

Eğitim-Öğretim Sorunları: Merkez okulda öğretmen ihtiyacının karşılanamaması, özellikle 2. kademe öğretmenlerinin sayısının yetersiz olması, bir öğretmenin birden fazla branş dersini vermesi sıklıkla karşılaşılan eğitim sorunları arasındadır. Merkez okula taşınan öğrenciler, taşındıkları okullarda, düzeyleri farklı öğrencilerle bir arada eğitim görmektedir. Bu farklılık temelde, öğrencilerin birleştirilmiş sınıflarda, birleştirilmiş öğretim programları çerçevesinde okumalarından kaynaklanmaktadır. Öğrenim düzeyleri arasındaki farklılıkların, öğrencilerin sınıf içi davranışlarına da yansıdığı görülmektedir. Bu Öğrenim düzeyi düşük olan öğrenciler, diğer öğrenciler tarafından bir şey bilmedikleri gerekçesiyle dışlanmaktadır.

Eğitim boyutunda verilmesi gereken bir takım davranışlar öğrencilere öğretilmediğinden bazı sorunlarla karşılaşmaktadır. Alışveriş yaparken okul kantininde sıraya girememeleri, tuvaletlerdeki sıvı sabun kutularının içine ellerini sokmaları bunlara örnek gösterilebilir. Taşınan öğrencilerde araç-gereç eksikliği, derse hazırlıksız gelme, servislerine yetişmek için dersten erken çıkma bu nedenle ödevlerini eksik alma ve ödevlerini yapamama sıklıkla karşılaşılan sorunlar arasındadır. Evlerine ulaştıklarında öğrencilerde söz konusu olan yorgunluğu, yolda harcanan vakitten örürü öğrenciye boş vakit kalmaması, kırsal bölgedeki yaşam koşullarının çocuklara verdiği sorumluluklar öğrencilerin derslere yeterince hazırlık yapamadan gelmelerindeki temel sebeplerindendir.

Tablo 3

Öğretim Sırasında Karşılaşılan Problemler

Karşılaşılan Problemler	n	%
Derse Hazırlıksız Gelme	13	%43,3
Araç-Gereç Eksikliği	10	%33,3
Ödevlerin Yapılmaması	3	%10
Velilerin Yardımcı Olmaması	3	%10
Başka	1	%3,3
Toplam	30	%100

Arı, A. (2002). Normal, Taşınmalı ve Yatılı İlköğretim Okullarının Karşılaştırılması. *Milli Eğitim Dergisi* 153-154,169-179.

Taşıma yapan firmalar ve kişiler, öğrencileri standart zaman çizelgesine göre taşımakta, bu nedenle taşınan öğrencilerin ders dışındaki faaliyetlere dâhil olamamalarına ve öğrencilerin sosyal ya da kültürel etkinliklere katılamamalarına sebep olmaktadır. Araçların standart hareket saati uygulaması, öğrencilerin sosyalleşmesi için engel niteliğindedir.

Ulaşım (Servis) Sorunu: Bu başlık altındaki sorunlar şu şekilde sıralanabilir:

- Taşınan köylerin merkez okula mesafesi sorunu: Yönergede bu mesafenin en az 2.5km olacağı belirtilmiş, ancak herhangi bir üst sınırdan söz edilmemiştir. İdare tarafından belirlenen (mesafesi 30-35 km olan) köylerden taşıma gerçekleştirilmektedir. Uzak yerlerde ikamet eden öğrencilerde uykularını yeterince alamamalarından kaynaklı olarak ortaya çıkan yorgunluk, motivasyon eksikliği sorunlarının yanında; öğretmenler ilk derse uyumda zorluk çektiklerini gözlemlemekte ve bu durum öğrenciler tarafından da dile getirilmektedir.

- Yol durumu sorunu: Yolların bakımı düzenli olarak yapılmamakta ve kış aylarında yolların kapanması söz konusu olmaktadır.
- Taşıma araçlarının durumu: Bu araçların nasıl olması gerektiği Okul Servis Araçları Hizmet Yönetmeliği ve taşıma sözleşmelerinde belirtilmiş olsa da bir süre sonra bu araçların bir kısmının uygun olma şartlarını önemsemediği görülmüştür. Örneğin kapıların, klimaların, uyarı panolarının, cam korumalarının çalışmadığı, yangın tüplerinin bakımının, araç muayenelerinin ve mekanik bakımının zamanında yapılmadığı, emniyet kemerlerinin bazılarının hasarlı olduğu, koltuk sayısının yetersiz olması sonucu öğrencilerin ayakta gidip geldikleri gibi.
- Araç sürücüsünün durumu: Sürücülerin öğrencilere uygun davranışlar sergilemedikleri görülmüştür. Sürücülerin öğrencilerle argo konuşmalar yaptığı, öğrencilere kaba davrandığı, öğrencilerin yanında sigara içtiği, yüksek sesle müzik dinlendiği, dinlenen müziğin ise öğrencilerin duygusal gelişimlerine uygun olmadığı gözlenmiştir.
- Araçlara yöre halkının binmesi sorunu: Araç sürücüsünün orada yaşayan halkından ücret alarak onları servislere alıp taşıdığı, bu nedenle öğrencileri ayakta getirdiği gözlenmiştir. Bu durumda öğrencileri rahatsız olmakta, seyahat güvenliklerini tehlikeye sokmakta ve haksız kazanç elde etmektedirler (Arı, 2000).

Beslenme sorunu: Öğrencilerin, sabah çok erken saatlerde evlerinden çıkarak taşıma servislerine yetişmeleri gerekmektedir. Bunun için de çoğu zaman kahvaltı yapamamakta, zaman zaman yanlarına beslenme dahi alamamaktadırlar. Bazı öğrenciler ise maddi nedenlerden dolayı okula aç gelmektedir. Öğrenciler için güne dinamik başlama açısından kahvaltı oldukça önemlidir. Kahvaltı yapamamak öğrencilerde mide bulantılarına, baş dönmesi, karın ağrısı, halsizlik ve dikkat eksikliği gibi sorunlara sebep olmaktadır. Bunlardan dolayı öğrencilere öğle yemeği verilmesi oldukça önemlidir. Öğle yemeklerinin kalitesi, miktarı ve sıcaklığı ile, öğrencilerin yemeği yediği yer bakımından sıkıntılar ortaya çıkmaktadır. Çoğunlukla; yemeklerin öğrenciler tarafından beğenilmemesi, yemeğin soğuk olması, yemeklerin büyük bir kısmını dökmeleri, yemekhanenin girişinde yemeklere bakıp dönmeleri, verilen yemeklerin kalite bakımından sorunlu olduğunu göstermektedir.

Sağlık Sorunu: Taşıma merkezlerine sağlık ekiplerince sunulan sağlık hizmetleri yeterli değildir. Yukarıda da ifade edildiği gibi kahvaltı yapmama, araçların ve yolun durumu,

uzak mesafeden taşıma ile gelinmesi; öğrencilerde karın ağrısı, baş ağrısı, mide bulantısı, kusma, sinirlilik, uykusuzluk benzeri sorunlara sebep olmaktadır.

Tablo 4

Öğrencilerin Hissettikleri Rahatsızlıklar

Hissettikleri Rahatsızlık Türü	n	%
Baş Ağrısı	77	% 43,3
Karın Ağrısı	27	% 15,2
Mide Bulantısı	11	% 6,2
Hissetmiyorum	59	% 33,1
Başka	4	% 2,2
Toplam	178	% 100

Arı, A. (2002). Normal, Taşımali ve Yatılı İlköğretim Okullarının Karşılaştırılması. *Milli Eğitim Dergisi* 153-154, 169-179.

Taşınan Köy Okullarının Durumu: Taşıma merkezli köy okulları atıl durumdadır. Bu sebeple kapanmış köy okullarının hem sosyal hem de kültürel anlamda olumsuz tarafları vardır.

Velilerin Çocukların Öğrenimiyle İlgilenmeme Sorunu: Veliler, taşımali okullarda çocukları ile yeterince ilgilenememektedir. Böyle olmasının sebepleriye; okulların farklı yerleşim yerlerinde bulunması ve bu sebeplerle öğrenci velisinin aracı bulunmamasından okula her istedikleri zaman okula gelememesi, taşıma yerlerinin genel de köy alanlarında olması, öğrenci velilerin tarım veya hayvancılıkla uğraşmalarından dolayı çocuklara yeterli zamanı ayıramamaları gösterile bilinir. Bu sebeplerle de okul ve aile ile iş birlikleri düşük seviyede kalmaktadır. Bu konuda velilerin, eğitim görülen okuldan uzak köy veya mahallelerde yaşıyor olmaları büyük ölçüde etkilidir.

Temel sorunlar şu şekilde sıralanabilir:

1. Taşıma merkezleri yönlerinden fiziksel hali ve eğitimdeki araç, gereçleri yetersizdir (Altunsaray, 1996).
2. Öğrenciler için kullanılan araçların kapasite durumları ve kışın araç ısınmaları yetersizdir (Altunsaray, 1996).
3. Taşıma yapılan yerde yaşayanların da servis araçlarına binmesi öğrencilerin serviste ayakta seyahat etmesine neden olmakta, yollardaki bozukluklar da taşımayı zorlaştırmaktadır (Karakütük, 1996).
4. Araç sürücülerinin yetersiz eğitimde olması (Baş, 2001).

5. Taşımalı şekilde gelecek öğrencilerin okula uyumlarını sağlamada yardımcı olacak bir rehber öğretmen görevlendirilmemiştir (Karakütük, 1996).
6. Taşıma merkezine bağlı milli eğitim müdürlüğü sağlık ekipleri tarafından verilen sağlık hizmeti yetersizdir (Altunsaray, 1996).
7. Taşıma sırasında velilerin endişelendiği belirlenmiştir (Büyükkaragöz ve Şahin, 1995).
8. Okul içerisinde öğrencilerin yemek yiyebilmesi için müsait bir alan bulunmamaktadır (Büyükboyacı, 1998).
9. Taşınan öğrenciler ile merkez okuldaki öğrencilerin arasındaki eğitim seviyesi aynı değildir (Özkan, 1997).
10. Öğrenciler için aile özlemi, isteksizlik benzeri ruhsal bozuklukların en yoğun görüldüğü okul YİBO'lar olup, yatılı öğrencilerin neredeyse tümünde bu problemlere rastlanmaktadır. YİBO'lardan sonra en fazla problem görünen 2. okul taşımalı okul ve 3. okul da normal ilköğretimdir (Arı, 2000).
11. Öğretmenlerin öğrencileri derse motive etmek konusunda yaşadığı zorluk normal ilköğretim okullarında, sabah ve öğleden sonraki derslerde eşit oranda iken; taşımalı ilköğretim öğrencilerinde öğleden sonra derse motive etmekte karşılaşılan zorluk, sabah derslerine kıyasla daha yüksektir (Arı, 2000).
12. Okul içerisinde problem hisseden öğrencilerin oranının maksimum olduğu okullar YİBO, 2.'si taşımalı ve en az olanı da normal ilköğretim okulları olduğu görülmektedir (Arı, 2000).
13. Ev ödevlerini yapacak zamanlarının kalmadığı görülen taşımalı öğrencilerin, isteksizlik, yorgunluk gibi sebeplerden ötürü zorlanma oranı, normal ve yatılı ilköğretim öğrencilerine göre daha yüksektir (Arı, 2000).
14. Ev ve okul arasındaki uzaklığın beş kilometrenin üstüne çıkması sonucu okul içerisinde kendisini mutlu hisseden öğrencilerin oranında gözle görünen bir azalma olduğu gözlenmektedir (Arı, 2000).

2.1.5. Sorunlara İlişkin Öneriler

Aktaş (2004), taşımalı eğitiminde daha faydalı ve etkin olabilmek için ölçme ve değerlendirmeye yönelik bir araştırma yapmıştır. Yapılan araştırma sonucunda şu bulgulara ulaşmıştır:

Taşıma merkezi okullarda eğitim ve öğretim için gerekli araçlar; sınıf, bina donanımı bakımından yeterli bir duruma getirilmesine öncelenmelidir. Görevli öğretmenlerin branş öğretmenleri olması ve görevlendirme olmaması önemli bir husustur. Araçlarda, taşıma yapılan öğrencilere yardımcı olmaları için bir görevli bulunacaktır. Halkın taşıma yapan araçlara binmesi önlenmeli ve gereken kontrollerin yapılması, olması gerekenden fazla sayıda öğrenci taşınmasının engellenmesi gerekmektedir. Okula taşıma ile gelip giden öğrencilere yardım edecek bir rehber öğretmen görevlendirilecektir. Taşıma yoluyla gelen öğrenciler aynı sınıfta bulunmamalı ayrı ayrı sınıflara dağıtılmalı, bu sayede diğer öğrencilerle kaynaşmaları sağlanmalıdır. Taşımalı eğitim ihaleleri devletin zarara uğramaması göz önüne alınarak il genelinde yapılması daha uygundur. Taşıma maliyetlerinin piyasa ederinin üstüne çıkması önlenmelidir.

Yönergelerin gözden geçirilip gereken değişiklik, ekleme ve düzenlemelerin, yapılması gerekmektedir. Öğrencilerde ortaya çıkan baş ağrısı vb. rahatsızlıklar giderilmeli ve öncelikle ilk derslerdeki ders motivasyonunun maksimum seviyede gerçekleşmesi için gereken önlemler alınmalıdır. Öğrencilerin okula uyum sağlamalarının ve okul içinde kaynaşmalarının en iyi seviyede gerçekleşebilmesi için; şahsi problemlerin giderilmesinde öğrencilere rehberlik hizmetlerinin tam anlamıyla gerçekleşmesine çok önemlidir. Okul ve aile arasındaki iş birliğinde güçlendirilme çalışmaları yapılmalıdır. Çocuklarının eğitimleri ile daha alakalı olmaları için veliler bilinçlendirilme programları hazırlanmalı ve veliler ile bu konuda iş birliği sağlanıp öğrencilerin okul derslerine hazırlıklı gelebilmeleri için gereken önlemler alınmalıdır. Seçilen okulların öğretim materyalleri yönünden geliştirilmesi ve öğrencilerin bu materyalleri kullanmaları için ücretsiz materyaller dağıtılmalıdır. Devletin öğle saatleri için okulda verdiği yemeğin hem sağlıklı hem de yeterli olması için beslenme uzmanlarının içerisinde bulunduğu komisyonlar oluşturulmalıdır. Denetimlerin faal olarak uygulanması sağlanmalıdır (Topçu, 2004).

Taşıtların ve sürücülerin denetimlerinin düzenli yapılması için ilçe komisyonları oluşturulmalı ve bu denetimler için gereken yaptırımların belirtilmesi önemlidir. Emniyet güçleri (Trafik, Jandarma) ile birlikte denetimleri yapması gereklidir. Burada yaşayanların belirlenen taşıtlara binmesi engellenmelidir. Sürücüler, refakat eden yardımcısıyla taşıma ihalesini alan şahıs ve tüzel kişilik temsilcilerine; uymaları gereken kurallar ve göstermeleri gereken davranışlara ilişkin, eğitim yılının başlangıcında ve gerekiyorsa eğitim verilmelidir. Taşıma araçlarında altı ile on dört yaş grup öğrencileri için hazırlanan müzik ve öykü kayıtları dinletilerek, bunun kontrolü sağlanmalıdır. Taşınmış olan köy

okullarının atıl durumdan çıkartılması için okullardaki eğitimde kullanan araç gereçler taşıma merkezine gönderilmelidir. Atıl durumdaki okul binalarının köy kütüphanesi, öğrenciler için ders çalışma yeri olarak ve kurumlar tarafından sağlanacak eğitimlerde kullanılmasında gereken yetki köy muhtarlıklarına sağlanmalıdır (Topçu, 2004).

2.1.6. Taşımali Eğitimin Olumlu ve Olumsuz Yönleri

Yapılan çeşitli araştırmalarda Taşımali ilköğretim uygulamasının olumlu-olumsuz ve aksaklık yaşanan yanlarının bulunduğu, farklı araştırma grupları ile ortaya konmaya çalışılmıştır (Ağırkaya, 2010; Arı, 2003; Baş, 2001; Boğa, 2010; Büyükboyacı, 1998; Büyükkaragöz ve Şahin, 1995; Karakütük, 1996; Secer ve Yelken, 2009; Yeşilyurt vd., 2007). Karakütük (1996); yürüttüğü çalışma sonucunda taşımali eğitimin 8 senelik ilköğretimin yaygınlaştırılmasını hızlandırdığını, maddi imkânı olmayan ve sıkıntı çeken ailelerde çocukların eğitim-öğretim görme şansına kavuştuklarını, öğrencilerin bu bağlamda başarıma seviyesinin pozitif anlamda etkilendiği, birleştirilmiş sınıf uygulamalarının azalıp, okulda yenilen öğle yemekleri hususunda problemler tespit edildiği, eğitim için ayrılan maliyetlerin düştüğü, bölge halkının taşımali eğitim için seçilen taşıtları kullandığı sonuçları ortaya çıkmıştır. Secer ve Yelken (2009) ise, taşımali eğitim gören öğrencilerin yaşadığı problemler, beslenme, ulaşım, derslerdeki performans ve okul dışındaki etkinlikler olmak üzere 4 temel başlığa ayırmıştır. Yeşilyurt vd. (2007) ise çalışmalarında taşıma merkezi olarak seçilen okulların büyük bir kısmında öğle yemekleri için yemekhanenin bulunmamasının, bu biçimde öğrenim gören öğrencilerin okula her konuda entegrasyon sağlayamamasının, bölgenin iklim şartlarından dolayı yolların taşımali ilköğretim uygulamasına elverişli bulunmamasının ve taşıtlara öğrencilerin dışındaki kişilerin kullanması taşımali eğitim uygulamasında birtakım problemler oluşturduğunu gözlenmiştir. Arı (2003) tarafından taşımali öğrencilerde, Taşımali eğitim gören öğrencilerde, fiziki veya psikolojik anlamda bazı rahatsızlıklar- özellikle baş ağrısının görüldüğü; öğrenci velilerinin, okulda yapılan veli toplantılarına katılımlarının ve öğretmenlerin istedikleri zaman velilerle iletişime geçme oranlarının düşük olduğu; velilerin, öğrencilerin eğitim ve öğretimleri ile beklenen bir şekilde ilgilenmedikleri; öğrencilerin aralarında az da olsa belirli gruplaşmaların olduğu; öğretmenlerin bir kısmının taşıma merkezi seçilmiş okulların eğitim için imkanlarını yetersiz gördüğü ve sabah saatlerindeki derslerde öğrencilerin ders içi aktiviteler esnasında motivasyon sağlamada zorlandıklarını gösteren sebepler ortaya atılmıştır. Bu anlamda

temel olarak karşılaşılan problemler: ulaşım, beslenme, öğrencilerin uyumu, veli-öğretmen iletişimi, ders başarıları ve sağlık problemleri olarak sıralabilir. (Arı, 2003; Küçüksüleymanoğlu, 2006; Secer ve Yelken, 2009; Yeşilyurt vd., 2007).

Milli Eğitim Şurası Ön Hazırlık Çalışmaları Raporu'nda; ilköğretim binalarının dengeli planlamalarla yapılmadığı, ilköğretim okullarında ışık ve diğer bölümlerin gereksinimlerinin karşılayamadığı, Taşınabilir uygulama ile taşınan öğrencilerin beslenmeye ilişkin problemlerinin çözülmediği, taşınmış olan okul binalarının atıl bir durumda terk edildiği, taşıma merkezinin Bakanlık tarafından finanse edilmesi gerektiği, taşıma merkezlerinde yapılması gereken okul binalarının 8 senelik eğitim ve öğretim verebilecek seviyede bulunması ve gereksinim görülen kısımların bu okullar içerisinde yer alacak olması gerektiği belirlenmiştir (MEB, 2000).

Yıllarca ülkemizde köylere okul kampanyaları yürütülmesinden sonra, köylerden kentlere göçün devamlı artış gösterdiği bilinmektedir. Bunların sonucunda çoğu köy ilkokulunun öğrenci sayısındaki eksiklikten dolayı kapatmaya başlandığı, MEB'in söz konusu problemi ulaşımın zor olmadığı bölgelerde Taşınabilir Eğitim yoluyla çözümlemeye gittiği, yaklaşık otuz üç bin köy ilkokulu ile birleştirilmiş sınıf uygulamalarının yapıldığı, köylerden kentlere göç yapmanın hala devam etmesiyle karşılaşılan sayının gittikçe artacağı beklenmektedir (Küçüköğlu, 2001).

Erpolat (1991) küçük yerleşim bölgelerinde Taşınabilir ilköğretim uygulamasının gereksiz yere bina inşasını engellediğini, eğitimsel manada öğrencilerin daha iyi yetişmelerine yardımcı olduğu hem merkezi hem de donanımsal anlamda gelişmiş okulların yapımının gerekliliğinin altı çizilmiştir. Bununla birlikte, Yangın (1991) da, Taşınabilir ilköğretim uygulamalarının öğrencilerin başarı düzeyi, eğitim-öğretim, çevrelerine katkıları ve ekonomik anlamda fayda sağlaması bakımından pozitif bir uygulama olduğunu ileri sürmektedir.

Secer ve Yelken (2009) ise taşınabilir eğitimin olumlu yönlerini şu şekilde sıralamışlardır:

- Taşımayı sağlayan sürücülere iş istihdamı sağlaması.

Böylece az kişi bile olsa işi olmayan kişilere iş imkânı sağlamış olacaktır.

- Köylerde olumsuz şartlarda yaşayan çocuklara diğer çocuklar gibi iyi eğitim görme şansını yakalamaları. Merkezdeki çocuklar gibi, aynı şartlarda, aynı imkânlarda eğitim görebileceklerdir.

- Merkez okullarda farklı öğretmen ve öğrencilerle etkileşim olanağına sahip olan köy çocuklarının sosyalleşebilmesinin sağlanması.

Köyde tek öğretmen ve birleştirilmiş sınıfta eğitim gören öğrenci taşıma ile başka öğretmenlerin de dersine girmesi ve daha kalabalık sınıfa gitmesi ile daha çok kişi ile tanışıp, sohbet edebilecektir.

- Köy veya şehirde büyümüş birbirinden farklı çocukların farklı şartlardaki çocukları tanıyarak birbirleri ile iletişime geçmelerinin sağlanması, bu süre zarfında köy ve şehir insanları arasındaki kopuklukların giderilmesi.
- Köy çocuklarının, velilerinin olaylara ve topluma bakış açılarında değişiklikler yaratılmaya çalışılması.

Öğrencinin taşıma ile köy yaşamından çıkması ile farklı yer, farklı öğretmen, farklı öğrenciler göreceği için, vizyonu genişleyecek olaylara farklı açıdan bakma kabiliyeti artacak, evde ailesine bunu aktarabilecektir.

- Köylerde atıl bırakılan okul binalarının köylü için hizmet edebilmesi amacıyla farklı konularda kullanılmasına imkân sağlaması.
- Çocukların merkez okullarda laboratuvar, spor salonu, resim atölyesi gibi olanaklarla tanışıp, yapılan sosyal ve kültürel etkinliklerde öğrencilerin ilgi ve yeteneklerinin ortaya çıkmasının sağlanması. Bu sayede köy ve şehirlerde okuyan öğrenciler arasında fırsat eşitliğinin sağlanması.

2.2. İlgili Araştırmalar

2.2.1. Türkiye’de Yapılan Taşınalı Eğitim Uygulamalarına İlişkin Araştırmalar

Ülkemizde konu ile ilgili bir çok araştırma yapılmıştır. Yapılan ilk yüksek lisans tezi Abdullah Altunsaray’ın 1996 tarihli “Taşınalı İlköğretim Uygulamasının Değerlendirilmesi Balıkesir Örneği ” isimli yüksek lisans tezidir. Araştırmanın amacı; Balıkesir ilindeki Taşınalı İlköğretim Uygulamasının öğretmen, yönetici ve müfettişlerin görüşlerine göre incelenip değerlendirilmesidir. Veri toplama aracı araştırmacı tarafından geliştirilen ölçek, araştırmanın örneklem grubunu oluşturan taşıma merkezi okullarda

görevli öğretmenler, okul müdürleri ve Balıkesir ilinde görevli ilköğretim müfettişlerine uygulanmıştır.

Yapılan araştırmaya göre; taşınan öğrenciler beslenme konusunda problemler yaşamaktadır. Bu konuda ayrılan bir ödenek olmadığı gibi, problemin giderilmesi için bir çaba gözlemlenmemiştir. Öğrencilerin taşındığı araçların kapasite olarak yetersiz kalması, kışın araçlarda ısınma problemi yaşandığı ve araç sürücülerinin düzenli olarak sağlık kontrollerinden geçmedikleri elde edilen bulgular arasındadır. Diğer taraftan taşıma merkezi okulların fiziki durumlarının iyileştirilmesi, araç-gereç ihtiyaçlarının karşılanması ve personel eksikliklerinin giderilmesi konusunda yapılması gereken düzenlemelerin ihmal edildiği görülmüştür. Hem taşınan öğrencilere, hem de okullarda görevli öğretmenlere etkili bir rehberlik hizmeti verilmediği elde edilen bulgular arasındadır. Taşıma merkezi okullar ile taşınan öğrenci velileri arasında yeterli iletişim kurulamamıştır.

Elde edilen sonuçlar doğrultusunda sunulan önerilerden bazıları şöyledir:

1. Taşınan öğrencilerin okul ihtiyaçlarının karşılanabilmesi adına yönergede belirtilmiş olan kaynakların tahsis edilmesi gereklidir.
2. Taşıma merkezlerinde, rehberlik konusunda eğitimi olan müfettişler tarafından öğretmen ve öğrencilere, etkin bir rehberlik hizmeti sunulmalıdır.
3. Taşınan öğrenciler sağlık-beslenme noktasında büyük problemlerle karşılaştığından, bu hususlara yönelik yönerge hükümleri uygulanmalıdır.
4. Taşıma hizmeti veren araçlar sayıca arttırılmalı, öğrencilere yetecek düzeye getirilmeli ve özellikle kış aylarında araç ısınmalarının sağlanması için denetimler sıklaştırılmalıdır.
5. Taşıma merkezi okulların bina ve donanım konusundaki önemli eksikleri uygulanabilir planlamalar aracılığıyla giderilmelidir.
6. Eğitici etkinliklerin, öğrencilerin taşındığı yerleşim birimlerinde de gösterilebilmesi için, taşıma merkezlerine ek ödenek ayrılmalıdır (Altunsaray, 1996).

Konuya ilişkin yapılan bir diğer araştırma da Yıldırım (1991)'ın. 'Taşımalı İlköğretim Uygulaması'nın önemine, ilköğretim hizmetlerinin yaygınlaştırılmasında ve ilköğretimdeki verime engel teşkil eden dağınık yerleşim düzeninin etkileri üzerinde duran çalışmasıdır. Örneklem olarak alınan Diyarbakır merkez köylerinde 1990-1991 öğretim yılında eğitim veren 152 okul; öğretmen sayısı, öğrenci dağılımı, derslik sayısı ve öğretim şekline göre

değerlendirilmiş; araştırmanın neticesinde de ‘Taşımali İlköğretim Uygulaması’ planlanırken dikkat edilmesi gereken özelliklere değinilmiştir. Yıldırım, merkez olarak seçilen yerin çoğu yönden merkezi olması gerektiğini ifade etmiştir. Bu merkezin nüfusu, iklimi, alt yapı durumu ve tüm koşulları değerlendirilmelidir. Merkezin, ulaşımın her mevsimde sorunsuz ve rahat bir şekilde gerçekleştirilebileceği bir bölge olması gerekmektedir. Kimi dağlık bölgelerde kış mevsiminin çok sert geçtiği dönemlerde yollar kapalı olabilmektedir. Bu durumda yolların kapalı olduğu günlerin tatil sayılarak yıl başlangıç veya sonunda bu günlerin takvime ilave edilmesi düşünülebilir.

Bir diğeri ise Karakütük (1996) tarafından Ankara’nın Sincan ilçesinde yürütölen“ Taşımali İlköğretim Uygulaması ve Sorunları” konulu çalışmadır. Yürütölen çalışmanın sonucu; taşımali eğitimin 8 yıllık eğitimin yaygınlaştırılmasına hız kazandırırken, gelir seviyesi düşük ailelerin çocukları için de okuma imkanı sağladığını göstermiştir. Bunun yanında, taşımali uygulamayla, başarıları düzeyinde artış, öğrencilerin olanaklarında iyileşme, birleştirilmiş sınıf uygulamasının ve eğitim maliyetinin düşmesi gibi olumlu sonuçlar gözlemlenirken; öğle yemeklerine ilişkin problemlerin söz konusu olduğu ve servis araçlarını kullananların yöre halkından olması gibi olumsuz sonuçlar elde edilmiştir.

Kaya ve Aksu (2004), çalışmalarında ilköğretim uygulamasını taşımali eğitimde fırsat eşitliği bakımından ele almıştır. Çalışma; taşımali eğitimin rolünün belirlenerek öğrenciler arasında oluşan başarı farklarının giderilmesidir. Çalışma Gaziantep’in Nizip ilçesine bağlı İkizce Köyü’ndeki taşıma merkezi olan İkizce İlköğretim Okulu’nda gerçekleştirilmiş olup; çalışmayı 208’i taşıma merkezi öğrencisi, 128’i taşımali öğrenci olmak üzere toplam 336 öğrenci çalışmaya dahil edilmiştir. Çalışmanın amacına yönelik olarak hazırlanmış olan 8 soru için cevap aranmak istenmiştir. Çalışmada taşımali öğrencilerinin ve merkezin öğrencilerinin; okul başarıları, sınıf içi başarıları, not ortalamaları, okula devam durumları, okul-sınıf birinciliği durumları, başarılı ve başarısız düzeyleri, seviye tespit sınav sonuçları karşılaştırılmıştır.

Küçüköğlü (2001), Erzurum Aşkale ilçesinin Kandilli Beldesi’nde “İlköğretimde Taşımali Eğitim Sistemi Uygulamasına İlişkin Öğretmen ve Yönetici Görüşleri” konulu bir çalışma yürütmüştür. Taşımali eğitim uygulamasının sorunlarını tespit etmeyi amaçlayan bu çalışma ile, taşımali eğitimin okullaşma oranını büyük ölçüde artırırken genel başarı seviyesini artırdığına dair net bulgular elde edilememiştir. Taşıma merkezi okullarda

personelin sayıca yetersiz oluşundan kaynaklanan kimi problemler ve öğlen yemeklerinde yaşanan sorunlar da çalışmanın sonuçları arasında yer almıştır.

Bolu ili dâhilinde Baş (2001) da aynı konu ile ilgili bir araştırma yapmıştır. Çalışmasında, diğer çalışmalarda görülen yöre halkının taşıma araçlarını kullanmasına rastlanılmamıştır. Fakat bu çalışmada taşıma araçlarının taşıma için elverişsiz olduğu, şoförlerin ise bu işi yapmak için gerekli eğitimlerinin olmadığı görülmüştür. İdare ve öğretmenler ile, taşıma öğrencileri arasındaki iletişimin zayıflığının ve okuldaki öğretmen sayısının yetersizliğinin de birçok başka sıkıntıya sebep olduğunu ifade etmiştir.

2.2.2.Dünyada Taşımali Eğitim Uygulamaları

Dünyanın birçok ülkesinde eğitimde yaşanan aksaklıkları giderme çabalarından birisi de taşımali eğitim uygulamasıdır. Taşımali Eğitim Uygulaması, uygulandığı ülkenin şartlarına göre şekillendirilmektedir. Yeni Zelanda'da taşımali okul öncesi birimleri tarafından kırsal kesimde yaşayan çocuklara erken çocukluk eğitimi verilmektedir. Dokuz birim, eğitim bakanlığının kararıyla bu alanda hizmet vermektedir. Bu birimlerden her birinde iki (kreş-anaokulu) öğretmen bulunmaktadır. Her hafta bu dokuz birim kırsal bölgeleri gezmektedirler (Kennedy 1990: Akt. Meydan, 2004).

Amerika Birleşik Devletlerinin Maryland Eyaletinde yapılan bir başka uygulamada ise 1984–1985 yıllarında üç yıl için kurulmuş bir fon bulunmaktadır. Bu fon ile lise öğrencilerine okuma, İngilizce ve Matematik konularında ilerleyebilmeleri için yoğun bir geliştirme eğitimi projesi gerçekleştirilmektedir. Bunun için bir taşımali eğitim ekibi oluşturulmuştur. Bu ekip bir anne baba uzmanı, bir danışman, beş öğretmen, üç öğretmen yardımcısı ve bir kaynak uzmanından oluşmakta olup bir bölgeden diğer bölgeye devamlı faaliyet göstermektedirler. Bu ekipler kendi evlerinde okuma problemi olan, İngilizce ve matematiği zayıf olan çocuklara yardım etmeyi amaçlamaktadır. Bu uygulama ise iki yıl süreyle devam etmiş, anne-babaların tutumları ile, öğrenci başarılarının ölçüldüğü gelişmeler bir rapor haline getirilerek uygulayıcılar tarafından ilgili makama sunulmuştur (Stevenson 1987).

Konu ile ilgili yapılan bir başka çalışma da Zars (1998)'in 'Uzun Okul Yolculuklarının Zorlukları' başlıklı araştırmasıdır. Araştırmada, Amerika çapında taşımali eğitim sisteminin olağanüstü bir hızla ilerleyip geliştiği belirtilmiş, bu alana yapılan yatırımların,

eğitimin merkezindeki öğrencilerin göz ardı edilerek yapılmasına eleştirilerde bulunulmuştur. Batı Virjinya, the Navajo Reservation, Montano ve Colorado eyaletlerinde araştırma kapsamında, uzun okul yolculukları ve zorluklarını anlatan yaşanmış hikâyelerden örnekler verilerek, taşınalı eğitimin zorluklarından bahsedilmiştir. Bu araştırmada ayrıca, taşınalı eğitim ile ilgili yapılan çalışmaların yetersizliği dile getirilmiş, bu konu üzerinde yapılacak çalışmaların, alana faydalı olacağı ifade edilmiştir. Bu amaçla, araştırmacılara; taşınalı eğitimin, öğrenci akademik başarısı ve aileler üzerindeki etkileri ile maliyeti konularında araştırma yapmaları önerilmiştir.

Bu konuda yapılan en geniş uygulama ise Avustralya'da gerçekleştirilmektedir. Avustralya'nın Orta Queensland bölgesinde uygulanmakta olan "Taşınabilir Sınıf Projesi" Queensland Eyaleti Eğitim Bakanı tarafından tavsiye edilen bölgelerde uygulanmaktadır. Eğitim Bakanlığı uygulamanın öncelikle kırsal kesim bölgelerinde yapılmasını tavsiye etmektedir. Proje ekonomik açıdan Avustralya Okullar Komisyonu tarafından desteklenmektedir. Avustralya, nüfusa oranla geniş bir arazi yapısına sahip olduğundan aileler geniş alanlara yayılarak yaşamaktadırlar. Orta Queensland'ın yüzölçümü 150.132 kilometrekare, nüfusu 31.900 kişidir. Yani her kilometrekareye 1 insan düşmektedir. Bu nedenle, bu ailelerin çocuklarına "Taşınabilir Sınıf" uygulaması ile eğitim verilmektedir. Bu uygulama ile kamyonların kasaları sınıf şekline dönüştürülmüş bu şekilde en az 10 çocuğun eğitim görebileceği bir ortam hazırlanmıştır. Taşınabilir sınıf olarak kullanılan bu kamyonlarda bir yönetici ve bir öğretmen olmak üzere iki personel bulunmaktadır. 1978 yılından itibaren uygulanan bu proje kapsamında "Taşınalı Sınıfların" ihtiyaçları belirlenip merkez birimler tarafından kesintisiz bir şekilde karşılanmaktadır. Ayrıca bu uygulama dokuz bölgede yapılmış olup başarılı bir şekilde devam etmektedir (Fowler, 1979 : Akt. Küçüköğlu, 2001, s.71)

1990 yılında Rusya'da kırsal okulların incelendiği bir araştırmada en önemli problemin öğrenci sayısına göre okulda bulunan öğretmen sayısının oldukça az olmasıdır. Köy sayılarının şehirlere yapılan göçler nedeniyle azaldığı, kırsal kesimde kalan köylere ise öğretmen bulmanın zor olduğu belirtilmektedir (Denisova, L, 1990).

Taşınalı eğitim uygulamasının uygulandığı ülkelere göz atıldığında "Taşınalı Eğitim Uygulamaları"nın eğitim sistemleri içerisinde önemli bir yere sahip olduğunu görmekteyiz. Öğrenci taşımacılığının kapsamlı olarak ele alınıp, taşıma uygulamalarında

farklı alanlarla işbirliği yapılması ile bu uygulamanın öğrenciler için daha verimli hale gelmesi amaçlandığı görülmektedir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizine yönelik bilgiler yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada Ankara ili Haymana ilçesinde ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin ve öğrencilerin taşınmalı ortaokul uygulamasına dair sorunlarının incelenmesi amaçlanmaktadır. Araştırma, varolan bir durumun belirlenmesi amacıyla yönelik betimsel bir araştırmadır. Betimsel araştırma modeli varolan bir olayın nicel (sayıların kullanılarak) veya nitel (bir birey ya da grubun özelliklerinin ortaya koyulması) olarak araştırılmasıdır (McMillan ve Schumacher, 1984; s. 26 Akt: Balcı, 1989; s. 22,1: 412). ‘Taşınmalı Eğitim Uygulaması’ ile ilgili durum öğretmenlerin ve öğrencilerin görüşlerinden faydalanılıp incelendiği için bu çalışma da betimsel bir araştırmadır.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırma evreni 2015-2016 eğitim öğretim yılında Ankara ili Haymana ilçesi sınırlarındaki Milli Eğitim Müdürlüğü’ne bağlı taşınmalı ortaokul uygulaması yapılan okullardaki öğretmen ve taşınmalı öğrenciler oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemi de, Ankara ili Haymana ilçesinde taşınmalı eğitim yapan okullardaki öğretmen ve taşıma kapsamındaki 5, 6, 7, 8. sınıf öğrencilerinden

oluşmaktadır. Uygulama ilçedeki bütün taşıma merkezi okullarda yapılmıştır. Sayı az olduğu için, uygulama, bu okullardaki bütün öğretmenlere ve öğrencilere yapılmıştır.

Ölçme araçlarının nihai uygulaması Haymana ilçesindeki taşınalı eğitim yapan 4 ortaokulda yapılmıştır. Bu okullarda görev yapan 57 öğretmene “Öğretmen Görüşleri Ölçeği” , eğitim gören 195 öğrenciye “Öğrenci Görüşleri Ölçeği” uygulanmıştır.

Araştırma örneklemini 2 gruptan oluşmaktadır. Bunlar öğretmenler ve öğrencilerdir. Uygulamaya örneklem olarak seçilen öğretmen ve öğrencilerin kişisel özellikleri aşağıdaki gibidir.

a. Öğrencilerin Demografik Özellikleri:

Araştırma ölçeklerinin nihai uygulamasının yapıldığı örneklemdaki öğrencilerin okullara, sınıf seviyesine, cinsiyete, yaşa, annelerinin ve babalarının öğrenim durumuna ve aile gelir durumuna göre dağılımı aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 5

Öğrencilerin Okullara, Sınıf Seviyesine, Cinsiyete, Yaşa, Anne ve Babalarının Öğrenim Durumuna ve Aile Gelir Durumuna Göre Dağılımı

Okullar	n	%
Mahmut Hilmi Doğan Ortaokulu	78	40
Atatürk Ortaokulu	48	24,61
Çaldağ Ortaokulu	42	21,53
Haymana Şehit Ali Koç İmam Hatip Ortaokulu	27	13,84
Toplam	195	100
Sınıf		
5.Sınıf	37	19,0
6.Sınıf	51	26,2
7.Sınıf	54	27,7
8.Sınıf	53	27,2
Toplam	195	100,0
Cinsiyet		
Kız	104	53,3
Erkek	91	46,7
Toplam	195	100,0
Yaş		
10	25	12,8
11	38	19,5
12	46	23,6
13	55	28,2
14	31	15,9
Toplam	195	100,0
Anne Öğrenim Durumu		
Hiç Okula Gitmedi	25	12,8
İlkokul	98	50,3
Ortaokul	60	30,8
Lise	12	6,2
Önlisans	0	0
Lisans	0	0
Toplam	195	100,0
Baba Öğrenim Durumu		
Hiç Okula Gitmedi	16	8,2
İlkokul	82	42,2
Ortaokul	74	37,9
Lise	19	9,7
Önlisans	1	0,5
Lisans	3	1,5
Toplam	195	100,0
Aylık Gelir		
0 TL - 1000 TL	106	54,4
1001 TL – 2000 TL	54	27,7
2001 TL – 3000 TL	26	13,3
3001 TL – 4000 TL	5	2,6
4000 TL den fazla	4	2,1
Toplam	195	100,0

Tabloya göre en fazla taşınmalı öğrencisi bulunan okulun %40 ile Mahmut Hilmi Doğan Ortaokulu olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla % 24,61 ile Atatürk Ortaokulu, % 21,53 ile Çaldağ Ortaokulu ve % 13,84 ile Haymana Şehit Ali Koç İmam Hatip Ortaokulu izlemektedir.

Araştırmaya katılan 6. sınıf %26,2 ile 51 kişi, 7.sınıf % 27,7 ile 54 kişi ve 8.sınıf öğrencilerinin % 27,2 ile 53 kişi sayıca birbirine çok yakın olduğu, 5.sınıf öğrencilerinin ise % 19,0 37 kişi ile sayıca daha az olduğu görülmektedir.

Tabloya göre araştırmaya katılan kız öğrencilerin sayısı % 53,3 104 kişi ile erkek öğrencilerin sayılarından daha fazla olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin büyük çoğunluğunu (%28,2), 55 kişi ile 13 yaşındaki öğrenciler oluşturmaktadır. Bunu % 23,6 ile 12 yaşındakiler, % 19,5 ile 11 yaşındakiler, % 15,9 ile 14 yaşındakiler ve % 12,8 ile 10 yaşındakiler izlemektedir.

Annesi ilköğretim mezunu olan öğrenci sayısının (% 50,3) 98 kişi ile oldukça fazla olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla % 30,8 ile ortaokul mezunu olanlar, % 12,8 ile hiç okula gitmeyenler ve % 6,2 ile lise mezunu olanlar takip etmektedir. Tablodaki bir diğer önemli konu ise annesi önlisans ve lisans mezunu olan öğrencinin hiç bulunmadığıdır.

Tabloya göre % 42,2 82 kişi ile babası ilköğretim mezunu olan öğrenci sayısının yoğunlukta olduğu görülmektedir. Bunu sırasıyla % 37,9 ile ortaokul mezunu olanlar, % 9,7 ile lise mezunu olanlar, %8,2 ile hiç okula gitmeyenler, % 1,5 ile lisans mezunu olanlar ve % 0,5 ile önlisans mezunu olanlar izlemektedir.

%54,4 106 kişi ile araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerin büyük çoğunluğunun maddi geliri 0 TL- 1000 TL arasındadır. Yani taşınmalı olarak okula gelen çoğu öğrencinin maddi gelirinin düşük olduğu anlaşılmaktadır. Bunu % 27,7 ile 1001 TL – 2000 TL, % 13,3 ile 2001 TL – 3000 TL, % 2,6 ile 3001 TL – 4000 TL ve % 2,1 ile 4000 TL ve daha fazla olanlar izlemektedir.

b. Öğretmenlerin Demografik Özellikleri:

Araştırmanın örneklemindeki öğretmenlerin okullara, cinsiyete, mesleki kıdeme ve taşınmalı ortaokuldaki çalışma yılına göre dağılımı Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6

Öğretmenlerin Okullara, Cinsiyete, Mesleki Kıdeme ve Taşımali Ortaokuldaki Çalışma Yılına Göre Dağılımı

Okullar	n	%
Mahmut Hilmi Doğan Ortaokulu	24	42,10
Atatürk Ortaokulu	12	21,05
Haymana Şehit Ali Koç İmam Hatip Ortaokulu	10	17,57
Çaldağ Ortaokulu	11	19,29
Toplam	57	100
Cinsiyet		
Kadın	30	52,6
Erkek	27	47,4
Toplam	57	100,0
Mesleki Kıdem		
1-5 Yıl	30	52,6
6-10 Yıl	20	35,1
11-15 Yıl	5	8,8
16-20 Yıl	2	3,5
Toplam	57	100,0
Taşımali Ortaokulda Çalışma Yılı		
1-5 Yıl	48	84,2
6-10 Yıl	8	14,0
10 Yıldan fazla	1	1,8
Toplam	57	100,0

Tablo 6'ya göre araştırmaya katılan öğretmenlerin yoğunlukta olduğu okulun %42,10 ile Mahmut Hilmi Doğan Ortaokulu olduğu görülmektedir. Sebebi ise bu okulun diğer okullara göre daha kalabalık olmasıdır. Bunu sırasıyla % 21,05 ile Atatürk Ortaokulu, % 17,57 ile Haymana Şehit Ali Koç İmam Hatip Ortaokulu ve % 19,29 ile Çaldağ Ortaokulu izlemektedir.

Araştırmaya katılan kadın öğretmenlerin %52,6 ile sayıca fazla olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin en yoğun olduğu mesleki kıdem aralığı tüm öğretmenlerin % 52,6'sı ile 30 kişiyi oluşturan 1-5 yıl kıdemi olanlardır. Bunu %35,1 ile 6-10 yıl kıdemi olanlar, % 8,8 ile 11-15 yıl kıdemi olanlar ve % 3,5 ile 16-20 yıl kıdemi olanlar izlemektedir.

Yukarıdaki tabloya göre araştırmaya katılan öğretmenlerden taşıma merkezi okuldaki görev süresi 1-5 yıl olan öğretmenlerin % 84,2 ile sayıca oldukça fazla olduğu

görülmektedir. Bunu % 14,0 ile 6-10 yıl, % 1,8 ile 10 yıldan fazla olan öğretmenler izlemektedir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmanın veri toplama aracı Receptoğlu (2006) tarafından geliştirilen iki ölçekten oluşmaktadır. Bu ölçekler şunlardır:

- 1) Taşınalı ortaokul uygulamasına yönelik öğretmen görüşleri ölçeği
- 2) Taşınalı ortaokul uygulamasına yönelik öğrenci görüşleri ölçeği

Araştırmaya ait veri toplama araçlarının ön uygulaması ile ilgili bilgiler aşağıda açıklandığı şekildedir:

Taşınalı Ortaokul Uygulamasına Yönelik Görüş Ölçeği: Araştırmayla ilgili görüşleri toplamak amacıyla en sık kullanılan yöntemlerden biri Likert Tipi ölçektir. Likert ölçeği belli bir grubun bir konuya karşı tutumunu ölçmeyi amaçlayan araçlardır. Likert ölçeğinde soru sorulmaz. Konuyla ilgili olumlu ve olumsuz ifadeler yer alır. Araştırmaya katılan denekler bu cümleleri okur ve katılım derecesine göre uygun olan ifadeyi işaretler. Bu araştırmada da öğretmen ve öğrencilerin konuyla ilgili görüşlerini belirlemek için likert ölçeği kullanılmıştır.

Araştırmada ilk olarak *“Taşınalı Ortaokul Uygulamasına Yönelik Öğrenci Görüşleri Ölçeği”* uygulanmıştır. Birinci bölümde kişisel bilgiler yer almakta iken ikinci bölümde Taşıma merkezi olan ortaokullarda taşınalı ortaokul uygulamasında karşılaşılan sorunlara ilişkin sorular bulunmaktadır. Bu sorularda üç grup halinde toplanmıştır. Bu başlıklardan ilki Fiziksel ve Donanımsal Sorunlara İlişkin 10 tane madde bulunmaktadır. Bu 10 madde 3'lü Likert Tipi bir ölçektir. İlk 8 maddesinde olumlu maddeler için 'Yeterlidir 've 'Fazladır 'ifadeleri yer alırken olumsuz maddeler için 'Yetersizdir 'ifadesi yer almaktadır. 8. Ve 9. maddelerde ise 'Böyle bir sorun yoktur', 'Kısmen böyle bir sorun vardır 've 'Çoğu zaman böyle bir sorun vardır 'ifadeleri yer almaktadır. İkinci başlıkta Sosyal ve Psikolojik Sorunlara İlişkin 9 tane madde bulunmaktadır. Bu 9 madde 4'lü Likert Tipi bir ölçektir. Bu ölçekte olumlu maddeler için 'Böyle bir sorun yoktur 'ifadesi kullanılırken olumsuz maddeler için 'kısmen böyle bir sorun vardır', 'Çoğu zaman böyle bir sorun vardır 've 'Her zaman böyle bir sorun vardır 'ifadeleri yer alır. Üçüncü başlıkta ise Taşıma ve Taşıma

Araçlarıyla İlgili Sorunlara İlişkin 10 madde bulunmaktadır. Bu 10 madde 4'lü Likert Tipi bir ölçektir. Bu ölçekte olumlu maddeler için 'Böyle bir sorun yoktur 'ifadesi kullanılırken olumsuz maddeler için 'kısmen böyle bir sorun vardır', 'Çoğu zaman böyle bir sorun vardır 've 'Her zaman böyle bir sorun vardır 'ifadeleri yer alır Bu üç başlığın en altında ise araştırmacıların sözel olarak cevaplandıracağı 'Taşımalı Ortaokul Uygulamasında Karşılaşılan Sorunların Çözümü ve Bu Uygulamanın Daha Sorunsuz ve Başarılı Olabilmesi İçin Önerileriniz Nelerdir? 'başlıklı soru yer almaktadır. Bu kısımda ankete katılan öğrencilerin konuyla ilgili görüş belirtmeleri ve öğrencilerin farklı çözüm önerilerini yazmaları amaçlanmıştır. *"Taşımalı Ortaokul Uygulamasına Yönelik Öğrenci Görüşleri Ölçeği"* bu şekliyle taşıma merkezi olan 4 okulda öğrenim gören 195 öğrenciye yapılmıştır. *"Taşımalı Ortaokul Uygulamasına Yönelik Öğrenci Görüşleri Ölçeği"* EKLER bölümünde verilmiştir.

Araştırmada ikinci olarak da *"Taşımalı Ortaokul Uygulamasına Yönelik Öğretmen Görüşleri Ölçeği"* uygulanmıştır. Bu ölçek de iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel bilgiler yer almakta iken ikinci bölümde Taşıma merkezi olan ortaokullarda taşımalı ortaokul uygulamasında karşılaşılan sorunlara ilişkin sorular bulunmaktadır. Bu sorularda üç grup halinde toplanmıştır. Bu başlıklardan ilki Fiziksel ve Donanımsal Sorunlara İlişkin 10 tane madde bulunmaktadır. Bu 10 madde 3'lü Likert Tipi bir ölçektir. Bu ölçekte olumlu maddeler için 'Yeterlidir 've 'Fazladır 'ifadeleri yer alırken olumsuz maddeler için 'Yetersizdir 'ifadesi yer almaktadır. İkinci başlıkta Sosyal ve Psikolojik Sorunlara İlişkin 9 tane madde bulunmaktadır. Bu 9 madde 4'lü Likert Tipi bir ölçektir. Bu ölçekte olumlu maddeler için 'Böyle bir sorun yoktur 'ifadesi kullanılırken olumsuz maddeler için 'kısmen böyle bir sorun vardır', 'Çoğu zaman böyle bir sorun vardır 've 'Her zaman böyle bir sorun vardır 'ifadeleri yer alır. Üçüncü başlıkta ise Taşıma ve Taşıma Araçlarıyla İlgili Sorunlara İlişkin 15 madde bulunmaktadır. Bu 15 madde 4'lü Likert Tipi bir ölçektir. Bu ölçekte olumlu maddeler için 'Böyle bir sorun yoktur 'ifadesi kullanılırken olumsuz maddeler için 'kısmen böyle bir sorun vardır', 'Çoğu zaman böyle bir sorun vardır 've 'Her zaman böyle bir sorun vardır 'ifadeleri yer alır. Bu üç başlığın en altında ise araştırmacıların sözel olarak cevaplandıracağı 'Taşımalı Ortaokul Uygulamasında Karşılaşılan Sorunların Çözümü ve Bu Uygulamanın Daha Sorunsuz ve Başarılı Olabilmesi İçin Önerileriniz Nelerdir? '

başlıklı soru yer almaktadır. Bu kısımda ankete katılan öğretmenlerden konuyla ilgili görüş belirtmeleri ve öğretmenlerin farklı çözüm önerilerini yazmaları amaçlanmıştır. “*Taşınalı Ortaokul Uygulamasına Yönelik Öğretmen Görüşleri Ölçeği*” bu şekliyle taşıma merkezi olan 4 okulda görev yapan 57 öğretmene yapılmıştır. “Taşınalı Ortaokul Uygulamasına Yönelik Öğretmen Görüşleri Ölçeği” EKLER bölümünde verilmiştir.

Bu araştırmada kullanılan 4’lü ve 3’lü Likert ölçeklerinin puanlama anahtarları Tablo 7 ve Tablo 8’deki gibidir.

Tablo 7

4’lü Likert Tipi Bir Ölçekteki Maddelerin Puanlama Anahtarı

Seçenek	Puan
Böyle bir sorun yoktur	4
Kısmen böyle bir sorun vardır	3
Çoğu zaman böyle bir sorun vardır	2
Her zaman böyle bir sorun vardır	1

Tablo 8

3’lü Likert Tipi Bir Ölçekteki Maddelerin Puanlama Anahtarı

Seçenek	Puan
Yetersizdir	1
Yeterlidir	2
Fazladır	3

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmanın konusuna ilişkin anketlerin uygulanacağı deneklerin kişisel özelliklerinin belirlenebilmesi adına “Kişisel Bilgi Formu” oluşturulmuştur.

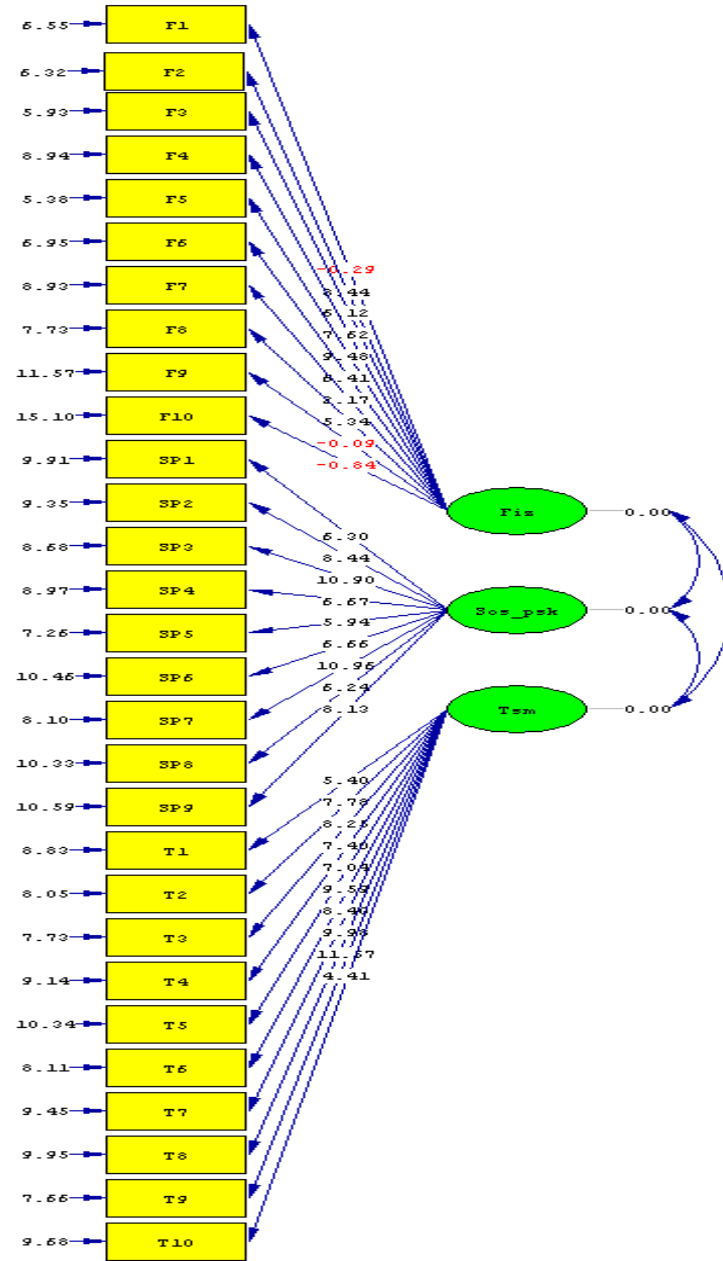
Öğrenciler için hazırlanan bu formda yer alan sorular öğrencilerin cinsiyetini, sınıfını, yaşını, ebeveynlerinin eğitim durumunu, hane içi aylık gelir durumunu (bu kriter, eğitim durumu konuya dair düşünceleri etkilediğinden dolayı eklenmiştir) belirleyici özelliktedir. Öğretmenler için oluşturulmuş olan formda yer alan sorular; katılımcının cinsiyetini, mesleki çalışma süresini ve taşıma merkezi bir okuldaki çalışma süresini belirleyici özelliktedir.

Çalışmada kullanılan ölçme araçlarının çalışmanın amacına hizmet edip etmediğini saptayabilmek için, tüm istatistiksel çalışmaların öncesinde, geçerlik ve güvenilirliğinin sınanması gerekir. Bundan dolayı, öncelikle araştırmada kullanılan ölçme araçlarına yönelik geçerlik ve güvenilirlik testi gerçekleştirilmiştir. Sonuçlar şu şekildedir:

Ölçme araçlarının geçerliğine ilişkin kanıt bulabilmek için yapı geçerliğine bakılmıştır. Özellikle tutum, ilgi, görüş gibi duyuşsal özelliklerin kapsamını belirlemek bilişsel özellikler kadar kolay değildir. Bu amaçla başvurulabilecek bir yöntem ölçeğin yapı geçerliğini sınamaktır. Bu sınama işi, faktör analizi olarak da bilinen istatistiksel bir metod aracılığıyla yapılır. Araştırmalarda ölçeklerin yapı geçerliliklerini sınamak için, faktör analizinden faydalanılır. Ölçek maddelerinin aynı yapıyı ölçüp ölçmediğini tespit edebilmek için faktör analizi yapılması gerekir.

Doğrulamalı faktör analizi, açıklayıcı faktör analizinden farklı olarak, araştırmacı tarafından belirlenmiş bir faktöriyel yapının doğrulanması veya önceden belirlenmiş teorik bir modelin test edilmesi amacıyla kullanılır. Başka bir anlatımla doğrulamalı faktör analizi değişkenler arasındaki ilişkiye dair daha önce saptanan bir hipotezin ya da kuramın test edilmesi için kullanılır (Büyüköztürk, 2013). Bundan dolayı, ölçeklerin geçerlilik çalışmalarında DFA kullanılmıştır. Bu çalışmalara kanıt olarak analiz sonuçları şu şekildedir.

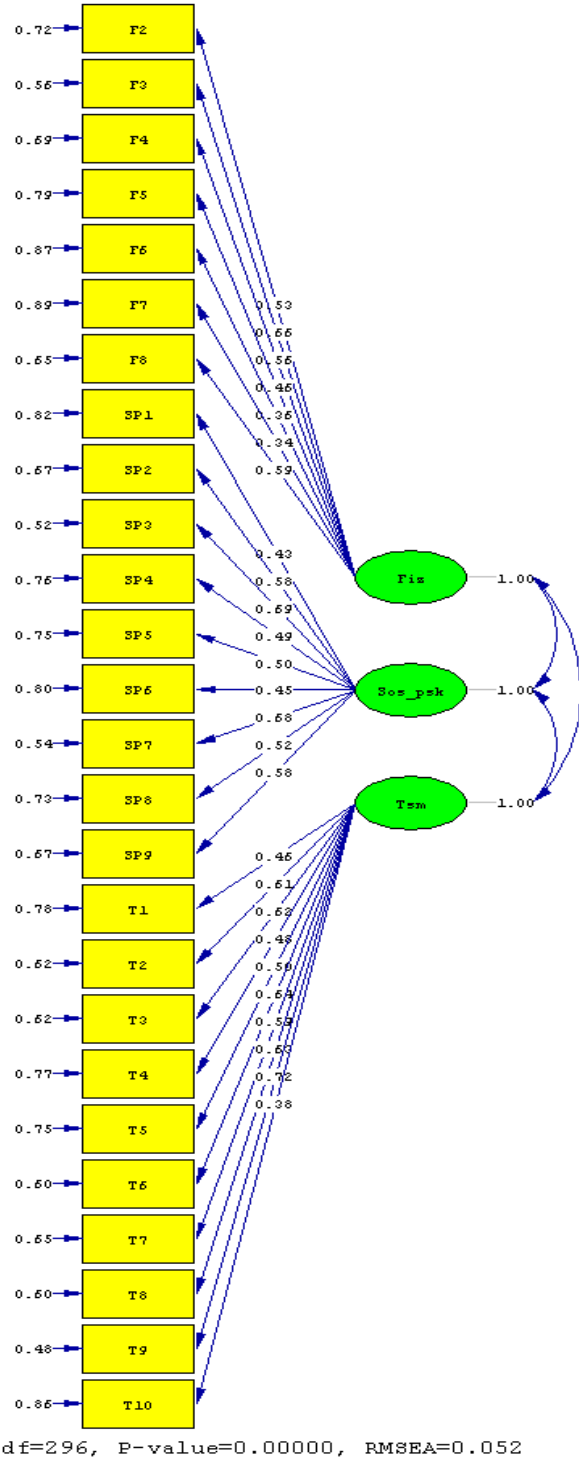
1. Öğrencilere Uygulanan Ölçeğin Doğrulamalı Faktör Analizi ile Geçerlik Sınaması:
- 3 alt bileşenli 29 maddelik ölçeğin yapı geçerliliğini belirlemek için doğrulamalı (confirmatory) faktör analizi (DFA) yapılmıştır.

Chi-Square=573.36, df=374, P-value=0.00000, RMSEA=0.052

Şekil 1. Öğrenci görüşleri ölçeği doğrulayıcı faktör analizi için yol şeması

Şekil 1’de görüldüğü üzere “Fiziksel” boyutunda 1, 9 ve 10.maddelerin t değerleri anlamlı bulunmadığı için bu maddeler ölçekten çıkarılarak ikinci kez DFA yapılmıştır. Şekil 2, kalan 26 maddelik ölçeğin ölçek maddelerinin faktör yük değerlerine dair yol grafiğini göstermektedir.

Şekil 2. Öğrenci görüşleri ölçek maddelerinin faktör yük değerlerine ilişkin yol grafiği

DFA sonuçlarına göre 26 maddelik üç bileşenli ölçeğin öğrenci örnekleminde faktör yüklerinin 0.34 ile 0.72 aralığında olduğu tespit edilmiştir. Gözlenen verinin üç boyutlu olan modelle ne derecede uyumlu olduğunun değerlendirilmesi için uyum indeksleri incelenmiştir. Tablo 9, öğrenci örnekleminde 3 bileşenli 26 maddelik ölçeğin model-veri uyum indekslerini göstermektedir.

Tablo 9

Öğrenci Görüşleri Ölçek Maddelerinin Model-Veri Uyum İndeksi

İyilik Uyum İndeksi	Kabul Edilebilir Sınır	Değer
X^2/sd	<5 Orta düzeyde	451,73/296 = 1,53
	<3 İyi uyum	
GFI	>0.90	0,97
CFI	>0.90	1,00
NFI	>0.90	0,96
RFI	>0.85	0,96
S-RMR	< 0.08	0,071
RMSEA	< 0.08	0,052

Tablo 9’da da görüleceği üzere, benzerlik oranı ki-kare istatistiği $X^2(296)=451,73$ $P<0,01$, kök ortalama kare yaklaşım hatası (RMSEA)=0,052; standardize edilmiş kök ortalama kare artık (S-RMR)= 0,071; karşılaştırmalı uyum indeksi (CFI)=1,00; uyum iyiliği indeksi (GFI)=0,97; normlanmış uyum indeksi (NFI)=0,96; görel uyum indeksi (RFI)=0,96 olarak hesaplanmıştır. Uyum iyilik indeksi 0 ve 1 arasında bir değer alır ve 1’e yakın değerler iyi uyumu gösterir (Hooper, Coughlan, & Mullen, 2008).

Buna göre tüm uyum indeksleri kabul edilebilir değerlerin üstünde bulunmuştur. Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğin üç faktörlü yapısının kabul edilebilir ve geçerli sonuçlar vermektedir. Bu sonuç ölçeği geliştiren Schaufeli vd. (2002) araştırmacıların sonuçları ile uyushmaktadır. Böylece üç alt bileşenli 26 maddelik ölçeğin faktöriyel geçerliliği doğrulanmıştır.

Maddeler çıkarıldıktan sonra ölçekte kalan 26 madde ile analizlere devam edilmiştir. Kalan yirmi altı maddenin faktör yük değerleri (*Lambda*), her bir madde ile örtük değişken arasındaki ilişkinin gücünü belirleyen çoklu korelasyonun karesi (R^2) değeri ve ilişkinin manidarlığını gösteren *t* değerleri Tablo 10’da gösterilmiştir. Uyum indeksleri gözlenen verinin beş boyutlu olan modele iyi uyum gösterdiğini değerlendirmek için kullanılmaktadır.

Tablo 10

Öğrenci Görüşleri Ölçeği Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) Sonuçları

Boyut	Madde No	Faktör yükü	t değeri	Açıklanan varyans
Fizyolojik ve Donanımsal Dorunlar	F2	0,53	4,42	,28
	F3	0,66	5,63	,44
	F4	0,56	5,63	,31
	F5	0,46	4,15	,21
	F6	0,36	2,47	,13
	F7	0,34	2,3	,11
	F8	0,59	4,87	,35
Sosyal ve Psikolojik Sorunlar	SP1	0,43	5,84	,18
	SP2	0,58	7,78	,33
	SP3	0,69	10,31	,48
	SP4	0,49	5,91	,24
	SP5	0,50	5,65	,25
	SP6	0,45	5,92	,20
	SP7	0,68	10,88	,46
	SP8	0,52	6,42	,27
	SP9	0,58	8,64	,33
Taşıma ve Taşıma Araçları Sorunları	T1	0,46	5,08	,22
	T2	0,61	7,83	,38
	T3	0,62	8,75	,38
	T4	0,48	6,67	,23
	T5	0,50	7,11	,25
	T6	0,64	8,83	,40
	T7	0,59	8,65	,35
	T8	0,63	10,81	,40
	T9	0,72	11,01	,52
	T10	0,38	4,42	,14

DFA sonuçlarına göre yirmi altı maddenin t değerleri anlamlı bulunmuştur($p<0,05$).

Ölçeğin güvenirliğine Cronbach Alpha katsayısı ile bakılmıştır. 26 maddelik ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı 0.88 olarak elde edilmiştir. Güvenirlik katsayısı, 0 ile +1 arasında değişkenlik gösterir. Güvenirlik katsayısının 1'e yakın değerler alması

güvenirliğin yüksek olduğu, maddeler arasında iç tutarlılığın yüksek olduğu anlamına gelir ve istendiktir. Ölçek maddelerinin madde geçerlik katsayısı olarak da bilenen madde-toplam korelasyonları ile birlikte alt boyutların Cronbach Alpha güvenirlik katsayıları Tablo 11’de gösterilmiştir.

Tablo 11

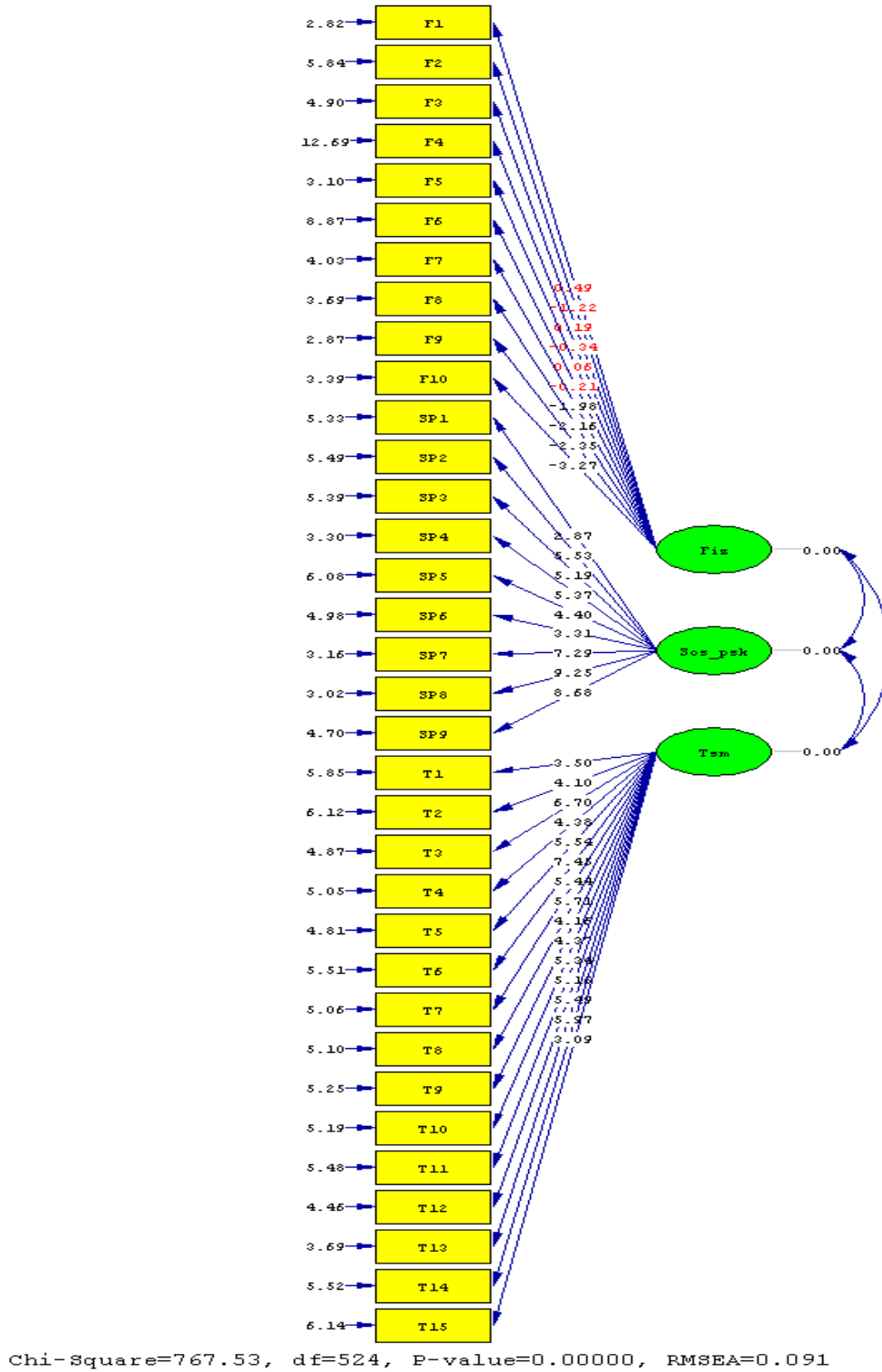
Öğrenci Görüşleri Ölçeği Güvenirlik Değerleri

Madde No	Madde-Toplam Korelasyonu	Cronbach Alfa Katsayısı	Madde Sayısı
F2	,560	0,70	7
F3	,421		
F4	,450		
F5	,519		
F6	,315		
F7	,176		
F8	,434		
SP1	,388	0,81	9
SP2	,564		
SP3	,632		
SP4	,476		
SP5	,496		
SP6	,487		
SP7	,556		
SP8	,462		
SP9	,464		
T1	,481	0,83	10
T2	,547		
T3	,496		
T4	,452		
T5	,471		
T6	,593		
T7	,529		
T8	,594		
T9	,625		
T10	,356		

Her bir alt bileşene ilişkin maddelerin iç tutarlılık anlamındaki Cronbach Alfa güvenilirlik katsayılarının yüksek olduğu gözlenmiştir.

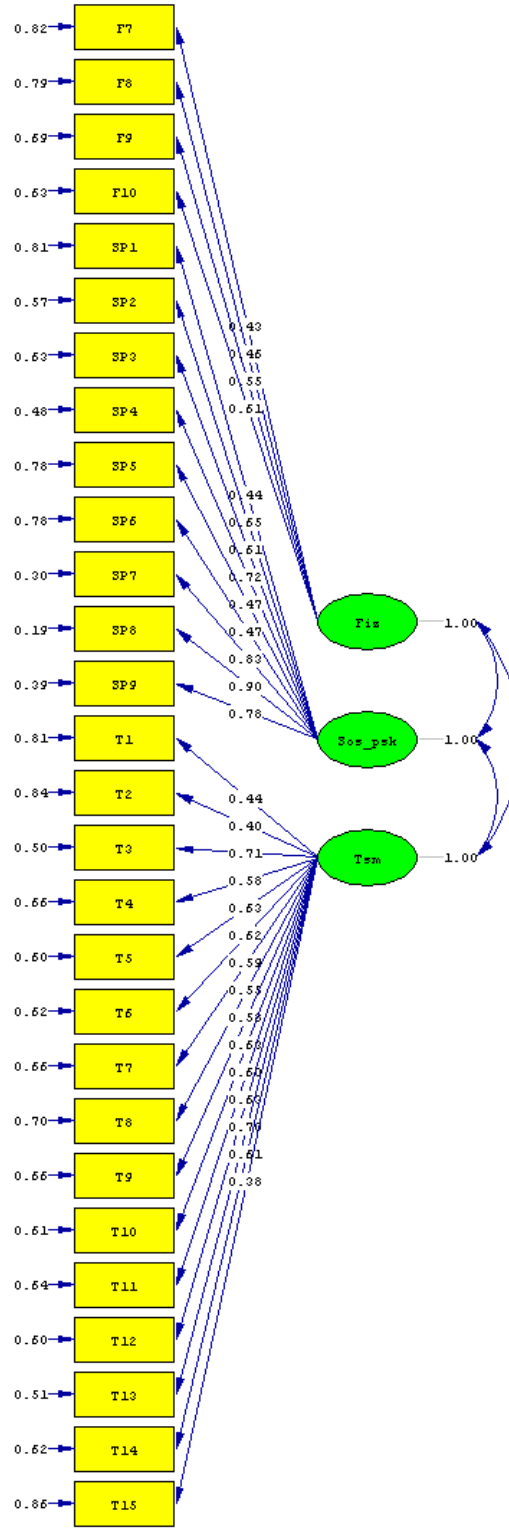
2. Öğretmenlere Uygulanan Ölçeğin Doğrulayıcı Faktör Analizi ile Geçerlik Sınaması
Üç alt bileşenli 34 maddelik ölçek, 57 öğretmene uygulanarak toplanan verilerine Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) yapılmıştır. Şekil 3’de görüldüğü üzere “Fiziksel” boyutunda 1,2,3,4,5 ve 6.maddelerin t değerleri anlamlı bulunmadığı için bu maddeler ölçekten çıkarılarak ikinci kez DFA yapılmıştır.

Şekil 3. Öğretmen görüşleri ölçeği doğrulayıcı faktör analizi için yol şeması

Kalan 28 maddelik ölçeğin ölçek maddelerinin faktör yük değerlerine ilişkin yol grafiği Şekil 4’de gösterilmiştir.

Chi-Square=566.59, df=347, P-value=0.00000, RMSEA=0.106

Şekil 4. Öğretmen görüşleri ölçek maddelerinin faktör yük değerlerine ilişkin yol grafiği

DFA sonuçlarına göre 28 maddelik üç bileşenli ölçeğin öğretmen örnekleminde faktör yüklerinin 0.38 ile 0.90 aralığında değişmektedir. Tablo 22, öğretmen örnekleminde üç bileşenli 28 maddelik ölçeğin model-veri uyum indekslerini göstermektedir.

Tablo 12

Öğretmen Görüşleri Ölçek Maddelerinin Model-Veri Uyum İndeksi

İyilik Uyum İndeksi	Kabul Edilebilir Sınır	Değer
X^2/sd	<5 Orta düzeyde	566,59/347 = 1,63
	<3 İyi uyum	
GFI	>0.90	0,93
CFI	>0.90	1,00
NFI	>0.90	0,96
RFI	>0.85	0,95
S-RMR	< 0.08	0,071
RMSEA	< 0.08	0,062

Tablodan da anlaşılacağı üzere; benzerlik oranı ki-kare istatistiği $X^2(347)=566,59$ $P<0,01$, kök ortalama kare yaklaşım hatası (RMSEA)=0,062; standardize edilmiş kök ortalama kare artık (S-RMR)= 0,071; karşılaştırmalı uyum indeksi (CFI)=1,00; uyum iyiliği indeksi (GFI)=0,93; normlanmış uyum indeksi (NFI)=0,96; görel uyum indeksi (RFI)=0,95 olarak hesaplanmıştır. Uyum iyilik indeksi 0 ve 1 arasında bir değer alır ve 1'e yakın değerler iyi uyumu gösterir (Hooper, Coughlan, & Mullen, 2008).

Tablo 12'ye göre tüm uyum indeksleri kabul edilebilir değerlerin üstünde bulunmuştur. Böylece üç alt bileşenli 28 maddelik ölçeğin faktöriyel geçerliliği doğrulanmıştır. Doğrulamalı faktör analizi neticesinde ölçeğin 3 faktörlü yapısının kabul edilebilir olduğu ve geçerli sonuçlar verdiği anlaşılmıştır. Bu sonuç ölçeği geliştiren Schaufeli vd. (2002) araştırmacıların sonuçları ile uyumaktadır.

Maddeler çıkarıldıktan sonra ölçekte kalan 28 madde ile analizlere devam edilmiştir. Tablo 13, kalan 26 maddenin faktör yük değerleri (Λ), her bir madde ile örtük değişken arasındaki ilişkinin gücünü belirleyen çoklu korelasyonun karesi (R^2) değeri ve ilişkinin manidarlığını gösteren t değerlerini göstermektedir. Uyum indeksleri gözlenen verinin üç boyutlu olan modele iyi uyum gösterdiğini değerlendirmek için kullanılmaktadır.

Tablo 13

Öğretmen Görüşleri Ölçeği Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) Sonuçları

Boyut	Madde No	Faktör yükü	t değeri	Açıklanan varyans
Fizyolojik ve Donanımsal Sorunlar	F7	0,43	2,03	,18
	F8	0,46	2,12	,21
	F9	0,55	2,55	,31
	F10	0,61	3,17	,37
Sosyal ve Psikolojik Sorunlar	SP1	0,44	2,88	,19
	SP2	0,65	5,49	,43
	SP3	0,61	5,36	,37
	SP4	0,72	5,44	,52
	SP5	0,47	4,34	,22
	SP6	0,47	3,23	,22
	SP7	0,83	7,38	,70
	SP8	0,90	9,11	,81
	SP9	0,78	8,68	,61
Taşıma ve Taşıma Araçları Sorunları	T1	0,44	3,52	,19
	T2	0,40	4,1	,16
	T3	0,71	6,5	,50
	T4	0,58	4,35	,34
	T5	0,63	5,37	,40
	T6	0,62	7,36	,38
	T7	0,59	5,35	,34
	T8	0,55	5,73	,30
	T9	0,58	4,21	,34
	T10	0,63	4,14	,39
	T11	0,60	5,45	,36
	T12	0,63	5,15	,40
	T13	0,70	5,43	,49
	T14	0,61	5,96	,38
	T15	0,38	3,08	,14

DFA sonuçları, 28 maddenin t değerleri anlamlı olduğunu göstermektedir ($p<0,05$). DFA sonuçlarında t değeri ,05 hata payı ile 1,96'dan küçükse anlamsız kabul edilir (Jöreskog & Sörbom aktaran Daşçı, 2014).

Ölçeğin güvenirliğine Cronbach Alpha katsayısı ile bakılmıştır. Tablo 14'de 28 maddelik ölçeğin Cronbach Alpha katsayısı 0.92 olarak hesaplanmıştır. Ölçek maddelerinin madde-toplam korelasyonlarıyla beraber alt boyutların Cronbach Alpha güvenirlik katsayılarına yer verilmektedir.

Tablo 14

Öğretmen Görüşleri Ölçeği Güvenirlilik Değerleri

Madde No	Madde- Toplam Korelasyonu	Cronbach Alfa Katsayısı	Madde Sayısı
F7	,374	0,57	4
F8	,305		
F9	,312		
F10	,439		
SP1	,526	0,88	9
SP2	,642		
SP3	,630		
SP4	,658		
SP5	,568		
SP6	,500		
SP7	,671		
SP8	,778		
SP9	,599		
T1	,500	0,88	10
T2	,407		
T3	,571		
T4	,552		
T5	,531		
T6	,594		
T7	,606		
T8	,580		
T9	,595		
T10	,492		
T11	,567		
T12	,596		
T13	,616		
T14	,599		
T15	,338		

3.4. Verilerin Toplanması ve Analizi

Ölçeklerin uygulanabilmesi için öncelikle ölçeği geliştiren ve uyarlayan araştırmacıya ulaşılarak gerekli izinler alınmıştır. Ölçeklerin Haymana ilçesindeki ortaokullarda çalışan öğretmen ve öğrencilere uygulanabilmesi için Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gereken izinler alınmış olup, alınan izinler Ekler kısmına eklenmiştir (Ek 3). Anket formları 2015-2016 eğitim öğretim yılının aralık ayında bizzat araştırmacı tarafından okullara gidilerek iki gün boyunca araştırmaya katılacak olan öğretmen ve öğrencilere tek tek dağıtılarak uygulanmış ve uygulanan anket formları geri toplanmıştır. 57 öğretmen anket formu ve 195 öğrenci anket formu analiz edilmiştir. Uygulama öncesi katılımcılara bilgi verilmiş ve uygulama gönüllülük esasına göre yapılmıştır.

Veri toplamak için gereken araçların katılımcılara uygulanmasının ardından, elde edilen veriler istatistiksel yöntemlerle analiz edilmiş, analizlerin sonuçlarına dayalı bulgular ve yorumlar doğrultusunda öneriler ortaya konmuştur. Elde edilen verilerin analiz edilmesin için nicel tekniklere başvurulmuştur. Verilerinin analizinde 57 öğretmen anketi ve 195 öğrenci anketinin veri toplama aracından elde edilen veriler LISREL 8 ve SPSS 15 (The Statistical Packet for Social Sciences) paket programı kullanılarak çözümlenmiştir ve hata payı ,05 olarak alınmıştır. Ölçeklerin güvenirliliğini ölçmek için Cronbach's Alpha güvenirlik katsayıları hesaplanmıştır. İlk aşamada hatalı kodlama, kayıp değer, uç değer ve aşırı değer açısından veriler incelenmiştir. Aşırı/aykırı değerler, bir deneğin bir değişkendeki aşırı değeri ya da değişkenler kombinasyonuna ilişkin sahip olduğu aşırı değer anlamına gelmektedir (Daşçı, 2014). Aşırı değerler hatalı veri girişi, yanlış veri kodlama gibi sebeplerden ortaya çıkabilir (Terzi, 2014).

Öncelikle analizlerde kullanılacak testlere karar vermek için dağılımın normal dağılım olup olmadığı test edilmiştir. Test sonuçları aşağıda verilmiştir. Analiz sonuçlarında; örneklem büyüklüğü 30'un üzerinde ve basıklık çarpıklık değerlerinin -1,5 ve +1,5 aralığında olduğu durumlarda grupların normal dağılım gösterdiği gözlenir (Tabachnick and Fidell, 2013). Aşağıdaki tabloda da çarpıklık ve basıklık değerleri bu iki değer arasında olduğundan dağılımın normal dağılım olduğu görülmüştür. Öte yandan ortalama puanının ve medyan değerinin eşit olması veya eşite yakın olması veri setinin normal dağılım olduğunu göstermektedir (Büyüköztürk, 2013). Tablo 25'de anket verilerinin ortalama ve medyan değerlerinin birbirine oldukça yakın olduğu görülmektedir. Dağılımın normalliği konusunda başvuru bir başka yöntem ise normal Q-Q grafiğidir. Q-Q grafiğinde

araştırmanın verilerini ifade eden noktalar 45 derecelik doğru üzerinde ve yakın bir durumda gözüktüğü için dağılımın normal olduğu anlaşılmıştır. Bu nedenle analizlerde parametrik istatistikler kullanılmıştır.

Tablo 15

Normal Dağılım Testi Sonuçları

	Öğretmen Görüşleri	Öğrenci Görüşleri
N	57	195
Çarpıklık	-,018	-1,26
Basıklık	-,257	1,32
$\bar{X}$	7,68	8,41
Ss	1,13	1,21
Medyan	7,45	8,66

Verilerin çözümlenmesinde frekans ve yüzde, standart sapma, aritmetik ortalama, korelasyon ve faktör analizi tekniklerinden yararlanılmıştır. Anket uygulanan katılımcılara ait genel bilgi verilmesi maksadıyla demografik değişkenlerin ortalama değerler frekans ve yüzde değerleri açıklanmıştır. Öğretmen ve öğrencilerin görüşlerinin dağılımını öğrenmek için standart sapma ve aritmetik ortalama değerleri hesaplanmıştır. Öğretmenlerin ve öğrencilerin alt problemlerde belirlenen değişkenlere bakımından görüşleri arasında anlamlı farklılık bulunup bulunmadığını tespit edebilmek için ise varyans analizinde başvurulmuştur. Grup sayısı 2 olan durumlarda (cinsiyet gibi değişkenlerde) t-testi, grup sayısının 2'den fazla olduğu durumlarda (yaş gibi değişkenlerde) ise tek faktörlü varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Varyans analizi sonucunda gruplar arasında anlamlı farklılığın çıkması durumunda, farklılaşmanın hangi gruplardan kaynaklandığını anlayabilmek için en küçük önemli farklar testi (LSD) uygulanmıştır. Anlamlılık düzeyi istatistiksel çözümlemelerde $p=0,05$ olarak verilir. Bu değerden küçük değerlerle geçerli olduğu durumlarda LSD uygulamasına başvurulmuştur. Varyans analizi sonucunda gruplar arasında homojenlik çıkmaması durumunda ise, farklılaşmanın hangi gruplardan kaynaklandığını tespit edebilmek adına George Howell testi uygulanmıştır. Bu analizlerin sayısal sonuçlarına “Bulgular ve Yorumlar” başlıklı bölümünde yer verilecektir.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, önceki bölümlerde bahsi geçen veri toplama yöntemleriyle elde edilen verilerin her bir alt probleme ilişkin istatistiksel çözümleri sonucunda ulaşılan bulgular ve bu bulgulara ilişkin yorumlara yer verilecektir. Ölçme araçlarından yararlanılırken, , ölçeklerin veri girişlerinde SPSS 15.0 programına başvurulmuştur. Veri girişi aşamasının ardından, alt problemlere yanıt aramak amacıyla gerçekleştirilen çözümlerlerin ortaya çıkardığı sonuçlar ve yorumlara yer verilecektir.

4.1. Ortaokulda Taşınalı Eğitime Yönelik Öğrenci Görüşlerinin İncelenmesi

4.1.1. Cinsiyete Göre Öğrencilerin Değişkenlik Düzeyleri

Bu alt probleme yanıt bulabilmek adına, öğrenci görüşleri ölçeğinin sayısal verileri analiz edilmiştir. Cinsiyet değişkeninde grup sayısı 2 olduğundan t-Testi'nden yararlanılmıştır. Analiz sonucuna elde edilen aritmetik ortalama, standart sapma ve t-testi sonuçlarına Tablo 26'da yer verilmiştir.

Tablo 16

Cinsiyete Göre Öğrencilerin Taşımalı Ortaokul Uygulamasına Yönelik Görüşler Ölçeğine Göre Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t-Testi Sonucu

	Cinsiyet	N	$\bar{x}$	Sx	Sd	t	p*
fizyolojik ve donanımsal sorunlar	Kız	103	1.69	.30	192	2.48	.01*
	Erkek	91	1.79	.27			
sosyal ve psikolojik sorunlar	Kız	103	3.27	.64	192	1.59	.11
	Erkek	91	3.40	.51			
taşıma ve taşıma araçları sorunları	Kız	103	3.29	.62	192	.93	.35
	Erkek	91+	3.37	.57			
Toplam	Kız	103	8.26	1.33	192	1.83	.06
	Erkek	91	8.58	1.06			

* ≤ ,05

Tablo 16 incelendiğinde boyutlara göre aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerinin 3.40 ± 0.51 ile 1.69 ± 0.30 aralığında değiştiği anlaşılmaktadır. Toplamda ise bu değerler 8.58 ± 1.06 ile 8.26 ± 1.33 aralıklarında değişmektedir. Bu ortalamalar arasında anlamlı fark bulunup bulunmadığını anlamak amacıyla, t-Testi analizleri yapılmıştır. T-testi analizi, cinsiyete göre genel olarak $[t(192) = 1.83]$ ve 2. ile 3. boyutlarında anlamlı bir fark bulunmadığını ($p \geq ,05$) göstermiştir. 1. boyutta $[t(192) = 2.48]$ ise $p \leq ,05$ olduğu görülmüştür. Yani erkek öğrenciler ($\bar{x} = 1.79$), kız öğrencilere ($\bar{x} = 1.69$) kıyasla fiziksel ve donanımsal sorunlara yönelik daha az olumsuz görüşe sahiptir.

4.1.2.Sınıf Seviyelerine Göre Öğrencilerin Değişkenlik Düzeyleri

Bu alt probleme yanıt bulabilmek amacıyla, öğrenci görüşleri ölçeğinin sayısal verileri analiz edilmiştir

Varyans homojenliği, ANOVA’da, Levene İstatistiği ile kontrol edilir. Levene testi, bir F dağılımı yardımıyla varyanslarının homojenliğini test eder (Güriş ve Astar, 2015). Levene İstatistiğinde ulaşılan p değeri 0.05’ten büyük olduğunda, varyans homojenliğinin sağlandığı varsayılır. Varyansların homojenliği varsayımının sağlanmadığı durumlarda ise, Welch ve Brwon-Orsythe istatistiklerine başvurulur, ortalamalar arasında fark bulunup bulunmadığına bakılır (Alpar, 2016). Bu durumda istatistiklerden elde edilen F değerleri ve p değerleri kullanılır. Welch istatistikleri daha güçlü olduğu için araştırmadaki Anova tablolarının yorumlanmasında Welch istatistikleri tercih edilmiştir. Heterojen varyans dağılımlarında ise kullanılan Games-Howell testi kullanılmıştır. Bu test, örneklemin büyük olmadığı durumlarda liberal sonuçlar verme eğilimindedir (Akbulut, 2010; Field, 2009).

Varyanların eşit olmadığına tespit edildiği durumlarda, Games-Howell testinin daha doğru sonuç verdiği bilinmektedir (Field, 2009).

Sınıf değişkeni ikiden fazla sayıda grup içerdiğinden, varyans analizine (ANOVA) başvurulmuştur. Bunun sonucunda elde edilen, aritmetik ortalama, standart sapma ve varyans analizi değerleri Tablo 17, 18 ve 19’da görüldüğü şekildedir.

Tablo 17

Sınıf Seviyesine Göre Öğrencilerin Taşınalı Ortaokul Uygulamasına Yönelik Görüşler Ölçeğine Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	Sınıf	n	$\bar{X}$	Sx
fizyolojik ve donanımsal sorunlar	5.sınıf	37	1.85	.28
	6.sınıf	51	1.78	.23
	7.sınıf	54	1.66	.30
	8.sınıf	53	1.69	.32
	Toplam	195	1.74	.29
sosyal ve psikolojik sorunlar	5.sınıf	37	3.55	.52
	6.sınıf	51	3.33	.45
	7.sınıf	54	3.30	.56
	8.sınıf	53	3.23	.72
	Toplam	195	3.33	.58
taşıma ve taşıma taşıraçları sorunları	5.sınıf	37	3.45	.56
	6.sınıf	51	3.31	.55
	7.sınıf	54	3.30	.63
	8.sınıf	53	3.27	.62
	Toplam	195	3.32	.59
Toplam	5.sınıf	37	8.86	.93
	6.sınıf	51	8.43	.96
	7.sınıf	54	8.26	1.28
	8.sınıf	53	8.21	1.46
	Toplam	195	8.41	1.21

Tablo 17 incelendiğinde; aritmetik ortalama ve standart sapma değerlerinin 3.55 ± 0.52 ile 1.66 ± 0.30 aralıklarında değişiklik gösterdiği görülmektedir. En düşük ortalama 1. boyuttayken, en yüksek ortalamanın 2. boyuta ait olduğu anlaşılmaktadır. Toplamda ise bu değerler 8.86 ± 0.93 ile 8.21 ± 1.46 aralıklarında değişiklik göstermektedir. Bu ortalamalar arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığına ilişkin varyans analizi sonuçlarına, Tablo 18’de yer verilmiştir.

Tablo 18

Sınıf Seviyesine Göre Öğrencilerin Taşımalı Ortaokul Uygulamasına Yönelik Görüşler Ölçeğine Göre Varyans Analizi (Anova) Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	S	Kareler Ortalaması	F	p
fizyolojik ve donanımsal sorunlar	Gruplar Arası	1.07	3	.35	4.16	.00*
	Grup İçi	16.11	191	.08		
	Toplam	17.18	194			
sosyal ve psikolojik sorunlar	Gruplar Arası	2.30	3	.76	2.28	.08
	Grup İçi	64.17	191	.33		
	Toplam	66.47	194			
taşıma ve taşıma araçları sorunları	Gruplar Arası	.80	3	.26	.74	.52
	Grup İçi	68.82	191	.36		
	Toplam	69.62	194			
Toplam	Gruplar Arası	10.97	3	3.65	2.52	.06
	Grup İçi	276.62	191	1.44		
	Toplam	287.59	194			

* ≤ ,05

Tabloya göre sosyal psikolojik sorunlar [F(3: 191)= 2.28], ile taşıma ve taşıma araçlarına ilişkin sorunlarda [F(3: 191)= 0.74], sınıflar arasında bir bulunamamıştır ($p \geq ,05$). Boyut 1(fizyolojik ve donanımsal sorunlar)'de [F(3: 191)= 4.16]; toplamda varyanslar homojen çıkmamış olup (Levene's testi, $p > ,05$ olmadığı için), Welch's istatistiği F=4.16 ve $p = .00$ değeri kullanılmıştır. Varyans analizi için oldukça büyük önem taşıyan bir varsayımın karşılanabilmesi için öğrencilerin diğer boyutlardaki görüşleri sınıf seviyelerine göre farklılık gösterip göstermediğini, farklılık var ise hangi gruplardan kaynaklandığını görebilmek için bu boyutlar için heterojen varyans dağılımlarda kullanılan Games-Howell Testi'nden yararlanılmıştır. Bu testin sonuçlarına Tablo 19'da yer verilmektedir.

Tablo 19

Öğrencilerin Sınıf Seviyesine Göre Games-Howell Testi Sonuçları

Bağımlı değişken	(I)sınıf	(J)sınıf	Anlamlı farklılık
fizyolojik ve donanımsal sorunlar	5.00	7.00	0.19577*
	7.00	5.00	-0.19577*

Tablo 19, 5. ve 7. sınıf öğrencilerinde görüşlerin farklılaştığını göstermektedir. Buna göre 7. sınıf öğrencilerinin 5. Sınıf öğrencilerine göre fizyolojik ve donanımsal sorunlar konusunda daha olumsuz görüşlere sahip olduğu söylenebilir.

4.1.3.Yaşı Göre Öğrencilerin Değişkenlik Düzeyleri

Bu alt probleme yanıt bulabilmek adına öğrenci görüşleri ölçeğinin sayısal verileri analiz edilmiştir. Yaş değişkeni 2'den fazla sayıda grup içerdiğinden dolayı varyans analizine (ANOVA) başvurulmuştur. Çalışmalar sonucunda ortaya çıkan, aritmetik ortalama, standart sapma ve varyans analizi değerleri Tablo 20, 21 ve Tablo 22'de yer almaktadır.

Tablo 20

Yaşı Göre Öğrencilerin Taşımalı Ortaokul Uygulamasına Yönelik Görüşler Ölçeğine Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	Yaş	n	$\bar{X}$	S
fizyolojik ve donanımsal sorunlar	10	25	1.84	.23
	11	38	1.79	.31
	12	46	1.79	.25
	13	55	1.64	.30
	14	31	1.69	.33
	Toplam	195	1.74	.29
sosyal ve psikolojik sorunlar	10	25	3.60	.44
	11	38	3.38	.53
	12	46	3.28	.54
	13	55	3.30	.58
	14	31	3.20	.73
	Toplam	195	3.33	.58
taşıma ve taşıma araçları sorunları	10	25	3.52	.47
	11	38	3.32	.64
	12	46	3.31	.55
	13	55	3.28	.63
	14	31	3.28	.63
	Toplam	195	3.32	.59
Toplam	10	25	8.96	.78
	11	38	8.50	1.09
	12	46	8.39	1.17
	13	55	8.23	1.26
	14	31	8.17	1.51
	Toplam	195	8.41	1.21

Tablo 20, ortalama ve standart sapma değerlerinin 3.60 ± 0.44 ile 1.64 ± 0.30 aralığında değiştiğini göstermektedir. En düşük ortalama 1. boyuta, en yüksek ortalama ise 2. boyutta aittir. Toplamda ise bu değerler 8.96 ± 0.78 ile 8.17 ± 1.51 aralıklarında değişmektedir. Ortalamalar arasında anlamlı farklılık olup olmadığını görmek için varyans analizi uygulanmıştır. Analiz sonuçlarına Tablo 21'de yer verilmektedir.

Tablo 21

Yaşa Göre Öğrencilerin Taşımalı Ortaokul Uygulamasına Yönelik Görüşler Ölçeğine Göre Varyans Analizi (Anova) Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	S	Kareler Ortalaması	F	p
fizyolojik ve donanımsal sorunlar	Gruplar Arası	1,07	4	.26	3.26	.01*
	Grup İçi	16,10	190	.08		
	Toplam	17,18	194			
sosyal ve psikolojik sorunlar	Gruplar Arası	2,54	4	.63	1.89	.11
	Grup İçi	63,92	190	.33		
	Toplam	66,47	194			
taşıma ve taşıma araçları sorunları	Gruplar Arası	1,14	4	.28	.79	.52
	Grup İçi	68,48	190	.36		
	Toplam	69,62	194			
Toplam	Gruplar Arası	11,48	4	2.87	1.97	.10
	Grup İçi	276,11	190	1.45		
	Toplam	287,59	194			

* ≤ ,05

Tablo 21 incelendiğinde sosyal ve psikolojik sorunlar [F(4: 190)= 1.89], ile taşıma ve taşıma araçlarına ilişkin sorunlarda [F(4: 190)= 0.79], yaş değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark mevcut değildir $p>,05$. Boyut 1(fizyolojik ve donanımsal sorunlar)'de [F(4: 190)= 3.26], toplamda varyanslar homojen çıkmamış olup (Levene's testi, $p>,05$ olmadığı için), Welch's istatistiği $F=4.16$ ve $p=.01$ değeri kullanılmıştır. Varyans analizi için oldukça büyük önem taşıyan bir varsayımın karşılanabilmesi için öğrencilerin diğer boyutlardaki görüşleri yaşa göre farklılık gösterip göstermediğini, farklılık var ise hangi gruplardan kaynaklandığını görebilmek için bu boyutlar için heterojen varyans dağılımlarda kullanılan Games-Howell Testi'ne başvurulmuştur. Bu testin sonuçlarına Tablo 22'de yer verilmektedir.

Tablo 22

Öğrencilerin Yaşa Göre Games-Howell Testi Sonuçları

Bağımlı değişken	(I)yaş	(J)yaş	Anlamlı farklılık
fizyolojik ve donanımsal sorunlar	10	13	.19577*
	13	10	-.19577*

Tablo 22 incelendiğinde şu yorumlar yapılabilir: 10 yaş ve 13 yaşındaki öğrencilerin görüşlerinin farklılaştığı görülmüştür. Buna göre 13 yaşındaki öğrencilerinin 10 yaşındaki

öğrencilere göre fizyolojik ve donanımsal sorunlar konusunda daha olumsuz görüşlere sahip olduğu söylenebilir.

4.1.4. Annenin Öğrenim Durumuna Göre Öğrencilerin Değişkenlik Düzeyleri

Bu alt probleme yanıt bulabilmek adına öğrenci görüşleri ölçeğinin sayısal verileri analiz edilmiştir. Anne öğrenim durumu değişkeni 2'den fazla grup içerdiği için varyans analizine (ANOVA) başvurulmuştur. Çalışmalar sonucunda ulaşılan, aritmetik ortalama, standart sapma ve varyans analizi değerlerine Tablo 23, 24 ve 25'de yer almaktadır.

Tablo 23

Annenin Öğrenim Durumuna Göre Öğrencilerin Taşımalı Ortaokul Uygulamalarına Yönelik Görüşler Ölçeğine Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	Annenin Öğrenim Durumu	n	$\bar{X}$	Sx
fizyolojik ve donanımsal sorunlar	Hiç okula gitmedi	25	1.87	.20
	İlkokul	98	1.69	.33
	Ortaokul	60	1.80	.23
	Lise	12	1.57	.29
	Toplam	195	1.74	.29
sosyal ve psikolojik sorunlar	Hiç okula gitmedi	25	3.36	.59
	İlkokul	98	3.34	.64
	Ortaokul	60	3.35	.48
	Lise	12	3.18	.55
	Toplam	195	3.33	.58
taşıma ve taşıma araçları sorunları	Hiç okula gitmedi	25	3.27	.60
	İlkokul	98	3.33	.60
	Ortaokul	60	3.40	.54
	Lise	12	3.03	.74
	Toplam	195	3.32	.59
Toplam	Hiç okula gitmedi	25	8.51	1.19
	İlkokul	98	8.36	1.35
	Ortaokul	60	8.56	.93
	Lise	12	7.78	1.23
	Toplam	195	8.41	1.21

Tablo 23, ortalama ve standart sapma değerlerinin 3.40 ± 0.54 ile 1.87 ± 0.20 arasında değiştiğini göstermektedir. En düşük ortalamanın 1. boyutta, en yüksek ortalamanın ise 3. boyutta olduğu görülmektedir. Toplamda ise bu değerler 8.56 ± 0.93 ile 7.78 ± 1.23 arasında değişmektedir. Ortalamalar arasında anlamlı farklılık olup olmadığını görmek için varyans analizi uygulanmıştır. Analiz sonuçları aşağıdaki tablodadır.

Tablo 24

Annenin Öğrenim Durumuna Göre Öğrencilerin Taşımalı Ortaokul Uygulamasına Yönelik Görüşler Ölçeğine Göre Varyans Analizi (Anova) Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	S	Kareler Ortalaması	F	p
fizyolojik ve donanımsal sorunlar	Gruplar Arası	1.22	3	.41	5.88	.00*
	Grup İçi	15.95	191	.08		
	Toplam	17.18	194			
sosyal ve psikolojik sorunlar	Gruplar Arası	,32	3	.107	.30	.81
	Grup İçi	66,15	191	.34		
	Toplam	66,47	194			
taşıma ve taşıma araçları sorunları	Gruplar Arası	1,48	3	.49	1.38	.24
	Grup İçi	68,14	191	.35		
	Toplam	69,62	194			
Toplam	Gruplar Arası	6,43	3	2.14	1.45	.22
	Grup İçi	281,16	191	1.47		
	Toplam	287,59	194			

* ≤ ,05

Tablo 24 incelendiğinde sosyal ve psikolojik sorunlar [F(3: 191)= 0.30] ile taşıma ve taşıma araçlarına ilişkin sorunlarda [F(3: 191)= 1.38], anne öğrenim durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark mevcut değildir $p>,05$. Boyut 1(fizyolojik ve donanımsal sorunlar)'de [F(3: 191)= 5.88], toplamda varyanslar homojen çıkmamış olup (Levene's testi, $p>,05$ olmadığı için), Welch's istatistiği $F=5.88$ ve $p=.00$ değeri kullanılmıştır. Varyans analizi için oldukça büyük önem taşıyan bir varsayımın karşılanabilmesi için öğrencilerin diğer boyutlardaki görüşleri anne öğrenim durumuna göre farklılık gösterip göstermediğini, farklılık var ise hangi gruplardan kaynaklandığını görebilmek için bu boyutlar için heterojen varyans dağılımlarda kullanılan Games-Howell Testi uygulanmıştır. Uygulanan testin sonuçları aşağıdaki gibidir.

Tablo 25

Anne Eğitim Durumuna Göre Games-Howell Testi Sonuçları

Bağımlı değişken	(I)anne eğitim	(J)anne eğitim	Anlamlı farklılık
fizyolojik ve donanımsal sorunlar	Hiç okula gitmedi	İlkokul	.18187*
		Lise	.30286*
	İlkokul	Hiç okula gitmedi	-.18187*
	Lise	Hiç okula gitmedi	-.30286*

Tablo 25 incelendiğinde; taşıma merkezi okulun fizyolojik donanımsal sorunları ile ilgili konularda anne öğrenim durumuna göre öğrenci görüşlerinde farklılıklar olduğu görülmektedir. Tabloya göre, fizyolojik donanımsal sorunlar ilgili görüşlerde annesi hiç okula gitmeyen öğrencilerin, anneleri ilkök ve liseden mezun olanlardan farklılaştığı görülmektedir. Anneleri hiç okula gitmeyen öğrencilerin taşınalı eğitim uygulaması ile ilgili görüşleri daha olumludur.

4.1.5.Babanın Öğrenim Durumuna Göre Öğrencilerin Değişkenlik Düzeyleri

Bu alt probleme cevap bulabilmek için öğrenci görüşleri ölçeğinin sayısal verileri üzerinde analiz çalışmaları yapılmıştır. Baba öğrenim durumu değişkeni 2'den fazla grup içerdiği için varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Çalışmalar ile elde edilen, aritmetik ortalama, standart sapma ve varyans analizi değerleri Tablo 26, Tablo 27 ve Tablo 28'de olduğu gibidir.

Tablo 26

Babanın Öğrenim Durumuna Göre Öğrencilerin Taşımalı Ortaokul Uygulamasına Yönelik Görüşler Ölçeğine Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	Babanın Öğrenim Durumu	n	$\bar{X}$	Sx
fizyolojik ve donanımsal sorunlar	Hiç okula gitmedi	16	1.91	.21
	İlkokul	82	1.70	.33
	Ortaokul	74	1.76	.25
	Lise	19	1.68	.29
	Önlisans	1	1.42	
	Lisans	3	1.52	.08
	Toplam	195	1.74	.29
sosyal ve psikolojik sorunlar	Hiç okula gitmedi	16	3.54	.46
	İlkokul	82	3.29	.67
	Ortaokul	74	3.33	.53
	Lise	19	3.29	.42
	Önlisans	1	2.77	
	Lisans	3	3.92	.12
	Toplam	195	3.33	.58
taşıma ve taşıma araçları sorunları	Hiç okula gitmedi	16	3.52	.57
	İlkokul	82	3.30	.61
	Ortaokul	74	3.29	.61
	Lise	19	3.35	.53
	Önlisans	1	3.80	
	Lisans	3	3.50	.20
	Toplam	195	3.32	.59
Toplam	Hiç okula gitmedi	16	8.95	.97
	İlkokul	82	8.31	1.39
	Ortaokul	74	8.39	1.13
	Lise	19	8.34	.88
	Önlisans	1	8.00	
	Lisans	3	8.94	0.15
	Toplam	195	8.41	1.21

Tablo 26 incelendiğinde ortalama ve standart sapma değerlerinin 3.92 ± 0.12 ile 1.42 ± 0.00 arasında değiştiği görülmektedir. En düşük ortalamanın 1. boyutta, en yüksek ortalamanın ise 2. boyutta olduğu görülmektedir. Toplamda ise bu değerler 8.95 ± 0.97 ile 8.00 ± 0.00 arasında değişmektedir. Ortalamalar arasında anlamlı farklılık olup olmadığını görmek için varyans analizi uygulanmıştır. Analiz sonuçları aşağıdaki tablodadır.

“Tek faktörlü varyans analizi (Anova), ilişkisiz iki ya da daha çok örneklem ortalaması arasındaki farkın sıfırdan anlamlı bir şekilde farklı olup olmadığını test etmek üzere uygulanır” (Büyüköztürk, 2013, s.48). Yukarıdaki tabloda da görüldüğü üzere önlisans mezunu bir kişi bulunmaktadır. Bu durumda Anova’ya devam etmek için bir kişi göz ardı edilip analize devam edilmiştir.

Tablo 27

Babanın Öğrenim Durumuna Göre Öğrencilerin Taşımalı Ortaokul Uygulamasına Yönelik Görüşler Ölçeğine Göre Varyans Analizi (Anova) Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	S	Kareler Ortalaması	F	p
fizyolojik ve donanımsal sorunlar	Gruplar Arası	.802	4	.20	7.27	.00*
	Grup İçi	16.283	189	.08		
	Toplam	17.085	193			
sosyal ve psikolojik sorunlar	Gruplar Arası	1.849	4	.46	1.35	.25
	Grup İçi	64.307	189	.34		
	Toplam	66.157	193			
taşıma ve taşıma araçları sorunlar	Gruplar Arası	.725	4	.18	.49	.73
	Grup İçi	68.680	189	.36		
	Toplam	69.405	193			
Toplam	Gruplar Arası	6.516	4	1.62	1.09	.36
	Grup İçi	280.919	189	1.48		
	Toplam	287.435	193			

* ≤ ,05

Tablo 27 incelendiğinde sosyal ve psikolojik sorunlar [F(4: 189)= 1.35] ile taşıma ve taşıma araçlarına ilişkin sorunlarda [F(4: 189)= 0.49], baba öğrenim durumu değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir fark mevcut değildir $p>,05$. Boyut 1(fizyolojik ve donanımsal sorunlar)'de [F(4: 189)= 7.27], toplamda varyanslar homojen çıkmamış olup (Levene's testi, $p>,05$ olmadığı için), Welch's istatistiği $F=7.27$ ve $p=.00$ değeri kullanılmıştır. Varyans analizi için oldukça büyük önem taşıyan bir varsayımın karşılanabilmesi için öğrencilerin diğer boyutlardaki görüşlerinin baba öğrenim durumuna göre farklılık gösterip göstermediğini, farklılık var ise hangi gruplardan kaynaklandığını görebilmek için bu boyutlar için heterojen varyans dağılımlarda kullanılan Games-Howell Testi uygulanmıştır. Uygulanan testin sonuçları aşağıdaki gibidir.

Tablo 28

Baba Eğitim Durumuna Göre Games-Howell Testi Sonuçları

Bağımlı değişken	(I)baba eğitim	(J)baba eğitim	Anlamlı farklılık
fiz.don.sorunlar	Hiç okula gitmedi	İlkokul	.20166*
		Lisans	.38690*
	İlkokul	Hiç okula gitmedi	-.20166*
	Lisans	Hiç okula gitmedi	-.38690*

Tablo 28 incelendiğinde; taşıma merkezi okulun fizyolojik donanımsal sorunları ile ilgili konularda baba öğrenim durumuna göre öğrenci görüşlerinde farklılıklar olduğu görülmektedir. Tabloya göre, fizyolojik donanımsal sorunlar ilgili görüşlerde babası hiç okula gitmeyen öğrencilerin, babası ilköğretim ve lisans mezun olanlardan farklılaştığı görülmektedir. Babaları hiç okula gitmeyen öğrencilerin taşınalı eğitim uygulaması ile ilgili görüşleri daha olumludur.

4.1.6. Ailenin Aylık Gelir Durumuna Göre Öğrencilerin Değişkenlik Düzeyleri

Bu alt probleme cevap bulabilmek için öğrenci görüşleri ölçeğinin sayısal verileri üzerinde analiz çalışmaları yapılmıştır. Aylık gelir değişkeni 2’den fazla grup içerdiği için varyans analizi(ANOVA) uygulanmıştır. Çalışmalar ile elde edilen, aritmetik ortalama, standart sapma ve varyans analizi değerleri Tablo 29’da, Tablo 30 ve Tablo 31’deki gibidir.

Tablo 29

Ailenin Gelir Durumuna Göre Öğrencilerin Taşınalı Ortaokul Uygulamasına Yönelik Görüşler Ölçeğine Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	Ailenin Gelir Durumu	n	$\bar{X}$	Sx
fizyolojik ve donanımsal sorunlar	0 TL - 1000 TL	106	1.76	.31
	1001 TL - 2000 TL	54	1.69	.29
	2001 TL - 3000 TL	26	1.78	.23
	3001 TL - 4000 TL	5	1.71	.33
	4000 TL’den fazla	4	1.60	.24
	Toplam	195	1.74	.29
sosyal ve psikolojik sorunlar	0 TL - 1000 TL	106	3.26	.63
	1001 TL - 2000 TL	54	3.42	.55
	2001 TL - 3000 TL	26	3.39	.45
	3001 TL - 4000 TL	5	3.86	1.12
	4000 TL’den fazla	4	3.25	.38
	Toplam	195	3.33	.58
taşıma taşıma araçları sorunları	0 TL - 1000 TL	106	3.27	.66
	1001 TL - 2000 TL	54	3.39	.52
	2001 TL - 3000 TL	26	3.40	.50
	3001 TL - 4000 TL	5	3.36	.51
	4000 TL’den fazla	4	3.37	.45
	Toplam	195	3.32	.59
Toplam	0 TL - 1000 TL	106	8.29	1.34
	1001 TL - 2000 TL	54	8.51	1.14
	2001 TL - 3000 TL	26	8.58	.93
	3001 TL - 4000 TL	5	8.94	.28
	4000 TL’den fazla	4	8.23	1.02
	Toplam	195	8.41	1.21

Tablo 29 incelendiğinde ortalama ve standart sapma değerlerinin 3.86 ± 1.12 ile 1.60 ± 0.24 arasında değiştiği görülmektedir. En düşük ortalamanın 1. boyutta, en yüksek ortalamanın ise 2. boyutta olduğu görülmektedir. Toplamda ise bu değerler 8.94 ± 0.28 ile 8.23 ± 1.02 arasında değişmektedir. Ortalamalar arasında anlamlı farklılık olup olmadığını görmek için varyans analizi uygulanmıştır. Analiz sonuçları aşağıdaki tablodadır.

Tablo 30

Ailenin Gelir Düzeyi Durumuna Göre Öğrencilerin Taşımalı Ortaokul Uygulamasına Yönelik Görüşler Ölçeğine Göre Varyans Analizi (Anova) Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	S	Kareler Ortalaması	F	p
fizyolojik ve donanımsal sorunlar	Gruplar Arası	.29	4	.07	.83	.50
	Grup İçi	16.88	190	.08		
	Toplam	17.18	195			
sosyal ve psikolojik sorunlar	Gruplar Arası	2.58	4	.64	1.92	.10
	Grup İçi	63.89	190	.33		
	Toplam	66.47	195			
taşıma ve taşıma araçları sorunları	Gruplar Arası	.64	4	.16	.44	.77
	Grup İçi	68.98	190	.36		
	Toplam	69.62	195			
Toplam	Gruplar Arası	4.18	4	1.04	3.03	.04*
	Grup İçi	283.41	190	1.49		
	Toplam	287.59	195			

* ≤ ,05

Tabloda görüleceği üzere, tek yönlü ANOVA analiz sonuçları boyut 1(fiziksel ve donanımsal sorunlar) $[F(4,190)= .83, p \geq .05]$, boyut 2 (sosyal ve psikolojik sorunlar) $[F(4,190)= 1.92, p \geq .05]$, ve boyut 3 (taşıma ve taşıma araçları ile ilgili sorunlar) $[F(4,190)= .44, p \geq .05]$ olduğundan araştırmaya katılan öğretmencilerin ailelerin gelir düzeyleri arasındaki sayısal farkın anlamlı bir fark olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Bu bulgu araştırmaya katılan öğrencilerin ailelerin gelir düzeyine göre görüşlerinin farklı olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Toplamda ise $[F(4: 190)= 3.03, p \leq .05]$, varyanslar homojen çıkmamış olup (Levene's testi, $p > .05$ olmadığı için), Welch's istatistiği $F=3.03$ ve $p=.04$ değeri kullanılmıştır. Varyans analizi için varsayımın karşılanabilmesi için öğrencilerin diğer boyutlardaki görüşlerinin ailenin gelir durumuna göre farklılık gösterip göstermediğini, farklılık var ise hangi

gruplardan kaynaklandığını görebilmek için bu boyutlar için heterojen varyans dağılımlarda kullanılan Games-Howell Testi uygulanmıştır. Uygulanan testin sonuçları aşağıdaki gibidir.

Tablo 31

Ailenin Aylık Gelir Düzeyine Göre Games-Howell Testi Sonuçları

Bağımlı değişken	(I)aylık gelir	(J)aylık gelir	Anlamlı farklılık
Toplam	0 TL - 1000 TL	3001 TL - 4000 TL	-.64218*
	3001 TL - 4000 TL	0 TL - 1000 TL	.64218*

Tablo 31 'de toplama bakıldığında öğrencilerin görüşlerinde aile aylık gelir durumuna göre farklılaşmalar olduğu görülmektedir. Buna göre; aylık geliri 0 TL ile 1000 TL arasında olan ailelerin çocukları, aylık geliri 3001 TL ile 4000 TL arasında olanlardan farklılaşmaktadır. Aylık gelir yükseldikçe taşınmalı eğitime karşı olumsuz düşünce azalmıştır. Ailenin aylık geliri yükseldikçe öğrencinin yanında harçlık götürebilme imkânı arttığından, yanında harçlık olan öğrenci okulda yemeği beğenmediği ya da istediği zaman yiyecek alabilecektir. Bu nedenle aile geliri yüksek olan daha olumlu görüşe sahip şeklinde yorumlanabilir.

4.2. Ortaokulda Taşınmalı Eğitime Yönelik Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi

4.2.1.Cinsiyete Göre Öğretmenlerin Değişkenlik Düzeyleri

Bu alt probleme cevap bulabilmek için öğretmen görüşleri ölçeğinin sayısal verileri üzerinde analiz çalışmaları yapılmıştır. Cinsiyet değişkeninde grup sayısı 2 olduğu için t-testi uygulanmıştır. Yapılan çalışmalar ile elde edilen aritmetik ortalama, standart sapma ve t-testi sonuçları aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 32

Cinsiyete Göre Öğretmenlerin Taşımalı Ortaokul Uygulamasına Yönelik Görüşler Ölçeğine Göre Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapmaları ve t-Testi Sonucu

	Cinsiyet	n	$\bar{x}$	Sx	Sd	t	p*
fizyolojik ve donanımsal sorunlar	Kadın	30	1.73	.27	55	1.46	.15
	Erkek	27	1.85	.33			
sosyal ve psikolojik sorunlar	Kadın	30	2.74	.62	55	1.46	.14
	Erkek	27	2.97	.58			
taşıma ve taşıma araçları ile sorunlar	Kadın	30	2.98	.50	55	.83	.40
	Erkek	27	3.09	.43			
Toplam	Kadın	30	7.46	1.17	55	1.54	.12
	Erkek	27	7.49	1.05			

* $\leq ,05$

Tablo 32 incelendiğinde boyutlara göre ortalamaların 3.09 ± 0.43 ile 1.73 ± 0.27 arasında değiştiği görülmektedir. Toplamda ise bu değerler 7.49 ± 1.05 ile 7.46 ± 1.17 arasında değişmektedir. Bu ortalamalar arasında anlamlı fark olup olmadığını görmek için t-testi analizleri yapılmıştır. Araştırmaya katılan kadın $\bar{x} = 7.46$ ve erkek $\bar{x} = 7.49$ öğretmenlerin taşımalı eğitime yönelik görüşleri birbirine yakın olduğu görülmüştür.

Araştırmaya katılan öğretmenlerin boyut 1(fizyolojik ve donanımsal sorunlar) [$t(55) = 1.46$], boyut 2(sosyal ve psikolojik sorunlar) [$t(55) = 1.46$], boyut 3 (taşıma ve taşıma araçları ile ilgili sorunlar) [$t(55) = 0.83$] ve genel toplam değerinin [$t(55) = 1.54$] durumlarına ilişkin görüşleri bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark mevcut değildir ($p \geq ,05$). Başka bir deyişle anlamlılık testinden yararlanılarak elde edilen sonuçlara göre kadın ve erkek öğretmenler arasında taşımalı eğitime yönelik görüşlerinde cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

4.2.2. Mesleki Kıdeme Göre Öğretmenlerin Değişkenlik Düzeyleri

Bu alt probleme cevap bulabilmek için öğretmen görüşleri ölçeğinin sayısal verileri üzerinde analiz çalışmaları yapılmıştır. Mesleki çalışma yılı değişkeni 2'den fazla grup içerdiği için varyans analizi (ANOVA) uygulanmıştır. Mesleki çalışma yılı 11-15 yıl olan kişi sayısı 5 ve 16-20 yıl olan kişi sayısı 2 olduğu için bu iki alt grup birleştirilip analize devam edildi. Çalışmalar ile elde edilen, aritmetik ortalama, standart sapma ve varyans analizi değerleri Tablo 33, Tablo 34 ve Tablo 35'de olduğu gibidir.

Tablo 33

Mesleki Kıdeme Göre Öğretmenlerin Taşımalı Ortaokul Uygulamasına Yönelik Görüşler Ölçeğine Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	Mesleki Çalışma Yılı	n	$\bar{X}$	Sx
fizyolojik ve donanımsal sorunlar	1-5 yıl	30	1.67	.19
	6-10 yıl	20	1.67	.20
	11-15 yıl	7	1.75	.11
	16-20 yıl			
	Toplam	57	1.68	.18
sosyal ve psikolojik sorunlar	1-5 yıl	30	2.01	.61
	6-10 yıl	20	2.28	.64
	11-15 yıl	7	2.30	.37
	16-20 yıl			
	Toplam	57	2.14	.61
taşıma ve taşıma araçları sorunları	1-5 yıl	30	1.81	.50
	6-10 yıl	20	2.07	.40
	11-15 yıl	7	2.27	.27
	16-20 yıl			
	Toplam	57	1.96	.47
Toplam	1-5 yıl	30	5.49	.96
	6-10 yıl	20	6.04	.89
	11-15 yıl	7	6.33	.60
	16-20 yıl			
	Toplam	57	5.79	.94

Araştırmaya katılan öğretmenlerin taşımalı eğitime dair sorunları boyutları mesleki kıdem değişkenine göre tek yönlü varyans analizinden yararlanılarak aralarındaki fark incelenmiştir. Ölçekten elde edilen ortalama puanları incelendiğinde genel olarak meslekte 11 yıl ve üzeri çalışmakta olan öğretmenlerin elde ettikleri ortalama puanları diğer gruplara göre daha fazladır. Tablo 33 incelendiğinde ortalama ve standart sapma değerlerinin 2.30 ± 0.37 ile 1.67 ± 0.19 aralığında değiştiğini göstermektedir. En düşük ortalamanın 1. boyutta, en yüksek ortalamanın ise 2. boyutta olduğu görülmektedir. Toplamda ise bu değerler 6.33 ± 0.60 ile 5.49 ± 0.96 arasında değişmektedir. Ortalamalar arasında anlamlı farklılık olup olmadığını görmek için varyans analizi uygulanmıştır. Analiz sonuçları aşağıdaki tablodadır.

Tablo 34

Mesleki Kıdeme Göre Öğretmenlerin Taşımalı Ortaokul Uygulamasına Yönelik Görüşler Ölçeğine Göre Varyans Analizi (Anova) Sonuçları

	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	S	Kareler Ortalaması	F	p
fizyolojik ve donanımsal sorunlar	Gruplar Arası	.40	2	.02	.56	.57
	Grup İçi	1.92	54	.03		
	Toplam	1.96	56			
sosyal ve psikolojik sorunlar	Gruplar Arası	1.12	2	.56	1.52	.22
	Grup İçi	19.83	54	.36		
	Toplam	20.96	56			
taşıma ve taşıma araçları sorunları	Gruplar Arası	1.63	2	.81	4.07	.02*
	Grup İçi	10.84	54	.20		
	Toplam	12.48	56			
Toplam	Gruplar Arası	5.87	2	2.93	3.59	.03*
	Grup İçi	44.18	54	.81		
	Toplam	50.06	56			

* ≤ ,05

Tabloya 34'e göre boyut 1 (fizyolojik-donanımsal sorunlar) [F(2: 54)= .56] ve boyut 2 (sosyal-psikolojik sorunlar)'de [F(2: 54)= 1.52] mesleki kıdeme göre anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p \geq ,05$). Boyut 3 (taşıma ve taşıma araçları sorunları) [F(2: 54)= 4.07] ve sorunlara ilişkin genel toplamda [F(2: 54)= 3.59] $p \leq ,05$ olduğundan gruplar arasında mesleki kıdem bakımından anlamlı farklılık bulunmaktadır. Bu farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını görmek için LSD testine başvurulmuştur. Bu testin sonuçlarına Tablo 35'de yer verilmiştir.

Tablo 35

Öğretmenlerin Mesleki Kıdeme Göre LSD Testi Sonuçları

Bağımlı değişken	(I)mesleki kıdem	(J)mesleki kıdem	Anlamlı farklılık
taşıma ve taşıma araçları sorunları	1-5 yıl	6-10 yıl	0.26556*
		11-15 yıl	0.46508*
	6-10 yıl	1-5 yıl	-0.26556*
	11-15 yıl	1-5 yıl	-0.46508*
toplam	1-5 yıl	6-10 yıl	0.54167*
		11-15 yıl	0.83603*
	6-10 yıl	1-5 yıl	-0.54167*
	11-15 yıl	1-5 yıl	-0.83603*

Tablo 35'deki LSD sonuçlarına bakıldığında, mesleki çalışma yılı 1-5 yıl olan öğretmenlerin diğerlerinden farklılaştığı görülmektedir. Buna göre bu gruptaki

öğretmenler, diğerlerine göre taşıma ve taşıma araçlarıyla ilgili sorunlara ilişkin olumsuz etkileri hakkında daha olumlu görüşlere sahiptir. Ayrıca mesleki çalışma yılı 6-10 yıl olan katılımcılar, 11-15 yıl olanlardan daha olumlu görüşlere sahiptirler. Genel olarak mesleki çalışma yılı arttıkça taşıma ve taşıma araçlarıyla ilgili sorunlara karşı olumsuz görüşün arttığı görülmüştür.

4.2.3. Taşımalı Ortaokulda Çalışma Yılına Göre Öğretmenlerin Değişkenlik Düzeyleri

Bu alt probleme yanıt bulabilmek adına öğretmen görüşleri ölçeğinin sayısal verileri analiz edilmiştir. Taşıma merkezi bir okulda çalışma yılı değişkeni 2'den fazla grup içerdiğinden varyans analizinden (ANOVA) yararlanılmıştır. Çalışmalarda elde edilen, aritmetik ortalama, standart sapma ve varyans analizi değerlerine Tablo 36 ve 37'de yer verilmektedir.

Tablo 36

Taşımalı Ortaokulda Çalışma Yılına Göre Öğretmenlerin Taşımalı Ortaokul Uygulamasına Yönelik Görüşler Ölçeğine Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	Taşımalı Okulda Çalışma Yılı	n	$\bar{X}$	Sx
fizyolojik ve donanımsal sorunlar	1-5 yıl	48	1.79	.31
	6-10 yıl	8	1.75	.26
	10 yıldan fazla	1	2.00	.00
	Toplam	57	1.78	.30
sosyal ve psikolojik sorunlar	1-5 yıl	48	2.91	.61
	6-10 yıl	8	2.47	.49
	10 yıldan fazla	1	3.22	.00
	Toplam	57	2.85	.61
taşıma ve taşıma araçları sorunları	1-5 yıl	48	3.08	.48
	6-10 yıl	8	2.72	.28
	10 yıldan fazla	1	3.20	.00
	Toplam	57	3.03	.47
Toplam	1-5 yıl	48	7.79	1.14
	6-10 yıl	8	6.94	.88
	10 yıldan fazla	1	8.42	.00
	Toplam	57	7.68	1.13

Tablo 36, ortalama ve standart sapmaların 3.22 ± 0.00 ile 1.75 ± 0.26 aralığında değiştiğini göstermektedir. En düşük ortalama 1. boyuta, en yüksek ortalamanın ise 2. boyuta aittir. Toplamda ise bu değerler 8.42 ± 0.00 ile 6.94 ± 0.88 arasında değişmektedir.

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü üzere taşıma merkezi okulda 10 ve daha fazla yıl çalışan bir öğretmen sayısı bulunmaktadır. Bir örneklemin bulunduğu bir araştırmada Anova yapılamayacağından bir öğretmen göz ardı edilmiştir. “İlişkisiz örneklem için t-testi, iki ilişkisiz örneklem ortalamaları arasındaki farkın manidar olup olmadığını test etmek için kullanılır” (Büyüköztürk, 2013, s.39). Bu durumda analize mann whitney u-testi ile devam edilmiştir.

Tablo 37

Taşımalı Ortaokulda Çalışma Yılına Göre Öğretmenlerin Taşımalı Ortaokul Uygulamasına Yönelik Görüşler Ölçeğine Göre Mann Whitney U-Testi Sonuçları

	Taşımalı okul.süre	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
fizyolojik ve donanımsal sorunlar	1-5 Yıl	48	28.01	1344.50	168.50	.589
	6-10 Yıl	8	31.44	251.50		
sosyal ve psikolojik sorunlar	1-5 Yıl	48	26.74	1283.50	107.50	.046
	6-10 Yıl	8	39.06	312.50		
taşıma ve taşıma araçları sorunları	1-5 Yıl	48	26.40	1267.00	91.00	.016
	6-10 Yıl	8	41.13	329.00		

Öğretmenlerin taşımalı ortaokulda çalışma yılına göre taşımalı ortaokul uygulamasına yönelik görüş puanlarının Mann-Whitney U-testi sonuçları Tablo 37’de verilmiştir. Buna göre, taşımalı ortaokulda çalışma yılı 1-5 yıl olanlar ile, 6-10 yıl olanlar arasında sosyal ve psikolojik sorunlar ($U=107.50$, $p<.046$) ile, taşıma ve taşıma araçları ($U=107.50$, $p<.016$) ile ilgili sorunlarda anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Sıra ortalamaları dikkate alındığında, 6-10 yıl çalışan öğretmenlerin, 1-5 yıl çalışan öğretmenlerin ortalamalarından daha yüksek olduğu için, taşımalı ortaokulda 6-10 yıl çalışan öğretmenler 1-5 yıl çalışan öğretmenlere göre daha olumsuz görüşlere sahip olduğu anlaşılmaktadır.

4.3. Taşımalı Ortaokul Uygulamasında Öğrenciler ve Öğretmenler Tarafından Karşılaşılan Sorunlara Yönelik Öneriler

Taşımalı Ortaokul Uygulamasına Yönelik Öğrenci ve Öğretmen ölçeklerinin en alt kısmında yer alan “Taşımalı Ortaokul Uygulamasında Karşılaşılan Sorunların Çözümü ve Bu Uygulamanın Daha Sorunsuz ve Başarılı Olabilmesi İçin Önerileriniz Nelerdir?”

sorusu, araştırmaya katılan öğrenci ve öğretmenler tarafından sözel olarak cevaplandırılmıştır. Bu cevaplamalar özetlenmiş olup, en çok önerilen maddelerden en az önerilen maddelere sıralanmıştır.

4.3.1.Öğrencilerin Önerileri

Araştırmaya katılan 195 öğrenciden, kaç öğrencinin hangi öneride bulunduğu sıralanma aşağıdaki tablo 38’de verilmiştir.

Tablo 38

Öğrenci Önerilerinin Sıralanması

Öğrenci Önerileri	n
Bozuk yol	150
Emniyet kemeri	150
Servis içi sorunlar	98
Trafik kurallarına uyma	95
Servis sürücülerin güler yüzlü olması	95
Sıcak ve lezzetli yemek	95
Son derse, kurs ve etkinliklere katılım	72
Servis değişimi	69
Bir servisin bir köye gitmesi	52
Servisin eve yakın bırakması	51
Servis içi ısıtma sorunu	47
Servise öğrenci dışı kişi alımı	43
Servis içi kalabalıklık	43
Temiz servis	41
Taşımali öğrencilerle ilgilenecek kişi	41

Tablo 38’e göre öğrenciler tarafından getirilen öneriler aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

- Bozuk yolların yapılması, bu şekilde serviste öğrenciler için söz konusu olabilecek sağlık problemlerinin en aza indirilmesi.
- Servislerde emniyet kemerlerinin eksiksiz olması,

- Servis içerisinde servis şoförlerinin ve yaşça büyük öğrencilerin uygun olmayan söylemler gerçekleştirmesinin önüne geçebilmek için servis içerisinde sorumlu bir kişinin bulunması,
- Servisi daha yavaş ve trafik kurallarına uyarak sürmesi,
- Servis şoförlerinin güler yüzlü olması,
- Okul yemekhanesi yemeklerinin lezzetli ve sıcak olması,
- Servis araçlarının öğrencileri son derste almaması, böylece taşımali öğrencilerin de yetiştirme kurslarına ve sosyal etkinliklere katılabilmelerinin sağlanması,
- Servislerin yolda bozulması gibi durumlarda servislerin değişip yenilenmesi,
- Bir servis aracının birkaç köyün öğrencilerini beraber alması sonucu, ilk alınan öğrencilerin sabah çok erken kalkmak zorunda kalması,
- Servisin kendisini evine mümkün olan en yakın yerde bırakması,
- Servislerin ısıtıcılarının daha iyi olması, bu sayede kışın üşüme probleminin ortadan kalkması,
- Servislere öğrenciden başka kimsenin alınmaması,
- Servislerde sıkışık seyahat edilmemesi,
- Servislerin temiz olması,
- Okulda taşımali öğrencilerle ilgilenecek bir yetkilinin görevli olması.

4.3.1.Öğretmenlerin Önerileri

Araştırmaya katılan 57 öğretmenden, kaç öğretmenin hangi öneride bulunduğu sıralanma aşağıdaki tablo 39’da verilmiştir.

Tablo 39

Öğretmen Önerilerinin Sıralanması

Öğretmen Önerileri	n
Son derse, kurs ve etkinliklere katılım	50
Sürücü saygısızlığı	50
Sürücü eğitimi	49
Yeni araç / araç içi malzeme eksikliği	47
Taşıma araçlarının zamanında gelmesi	47
MEB'in taşıma şikâyeti ile ilgilenmesi	46
Araç içinde yetkili kişi	43
Okuldaki eksikliklerin giderilmesi	41
Yakın mesafede öğrenci taşımacılığı	38
İletişim eksikliği	38
Rehber öğretmen eksikliği	37
Cezai yaptırımın olması	37
Araçların denetlenmesi	37
Öğrenciler arası iletişim	31
Taşımalı eğitimin sona ermesi	2

Yukarıdaki tabloya göre öğretmenlerden tarafından getirilen öneriler aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

- Taşımalı öğrencilerin servis geldiği zaman dersten çıkarılmaması, böylece ders çıkışı yapılan destekleme ve yetiştirme kurslarına (DYK) ve sosyal-kültürel etkinliklere katılabilmeleri,
- Araç sürücülerinin öğretmen ve öğrencilere davranışlarında saygılı olması,
- Araç sürücülerinin eğitimli olanlar arasından seçilmesi ve öğrenci taşımacılığı ile ilgili olarak taşıma işi başlamadan önce sürücülere eğitim verilmesi,
- Taşıma ihaleleri yapılırken kurallara uygun, yeni araçların ihaleye kabul edilmesi, özellikle emniyet kemerleri, ilkyardım malzemeleri gibi konularda taviz verilmemesi ve eksiklikleri tamamlandıktan sonra ihalenin verilmesi,
- Taşıma araçlarının okula zamanında gelmesi, öğrencileri bekletmemesi,

- Araçlar ve araç sürücüleri için yapılan şikayetlerin Milli Eğitim Müdürlüklerince değerlendirilmesi, gereğinin yapılması ve Milli Eğitim Müdürlükleri yetkilileri tarafından taşıma merkezi olan okulun sorunları ile yakından ilgilenilmesi.
- Taşıma araçlarında öğrencilerle ilgilenecek bir yetkilinin görevli olması,
- Taşıma merkezi olan okuldaki öğretmen ve personel eksikliklerinin giderilmesi ve okulların cazip hale getirilmesi,
- Öğrencilerin en fazla 15 dakika mesafedeki okullara taşınması, 45 dakikadan fazla olan mesafeler için yeni okullar yapılması,
- Okul yönetimi, öğrenciler ve araç sürücüleri arasında daha iyi iletişim kurulması
- Taşıma merkezi olan okula mutlaka rehber öğretmen verilmesi
- İhale şartlarına uymayan sürücülere yaptırım ve ceza uygulanması ve kendilerine ikinci bir defa ihale verilmemesi.
- İhalelerden sonra araçların yönetmeliklere uygunluğunun kurulacak komisyon tarafından düzenli olarak denetlenmesi,
- Öğrencilerin birbirleriyle uyumlarını sağlayacak önlemlerin alınması,
- Taşımalı eğitim sona ermesi.

BÖLÜM V

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu bölümde; veri toplama araçları ile elde edilen verilerin her bir alt problem için gerçekleştirilen istatistiksel çözümlemelerinin ardından ulaşılan sonuçlara ilişkin yorumlar ve tartışmalar, araştırmanın konusuna uygun önerilere yer verilecektir.

5.1. Sonuç ve Tartışma

Önceki bölümlerde de ifade edildiği gibi; “Taşımali İlköğretim Uygulaması”nın bulunmadığı, dağlık, kırsal, nüfusu az, uzak, birleştirilmiş sınıflı okulların mevcut olduğu bölgelerde öğrenciler için eğitimde fırsat eşitliğinin sağlanabilmesi, sekiz yıllık eğitimden yararlanabilmesi ve kaliteli eğitim görebilmesi için MEB’e bağlı İlköğretim Genel Müdürlüğü tarafından başlatılmış olan bir uygulamadır. 1989-1990 öğrenim yılında, Kırklareli ve Kocaeli illerinde pilot uygulama yapılmaya başlanmış ve faydalı olduğu görülmüştür. 2005-2006 öğrenim yılında, taşıma için gerekli olan araçlar ve ödenek tahsil edilmesi ile, Taşıma merkezi olan okullarda, yemeklerini yemeleri için uygun bir ortamın yanında, öğrenciler için sıcak yemek de sağlanmıştır.

Bu çalışma kapsamında, Ankara ili Haymana ilçesinde bulunan taşımali sistem ile eğitim yapmakta olan ortaokulların öğretmenleri ve öğrencilerine ait görüşler, 2 ölçme aracı ile toplanmış ve bu görüşlerden yola çıkılarak uygulamanın olumlu-olumsuz yönlerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın alt problemlerine ait istatistiki çalışmalarla elde edilen genel sonuçların, aşağıda belirtildiği gibi toplanmasının ardından, uygulamanın öğretmenler ve öğrenciler açısından olumlu ve olumsuz bulunan yanları incelenmiştir:

1- Bu araştırma sonucunda kız öğrenciler taşınmalı eğitim uygulaması hakkında, erkek öğrencilere kıyasla daha olumsuz görüşlere sahiptirler. “Taşınmalı Ortaokul Uygulaması” okulu bulunmayan, uzak, dağlık yerlerde yaşayan öğrencilerin eğitimine diğer öğrencilerle beraber devam etmesini sağlamaktadır. Taşıma merkezi okula gelen öğrencilerde dönemin başlarında çekingenlik ve uyum sağlamada zorluklar görülebilmektedir. Bu zorluklar zamanla azalmakta ya da büyük çoğunluğu ortadan kalkmakta, okula ve arkadaşlara uyum sağlayabilmektedirler. Fakat taşınmalı olarak gelen öğrenciler, köylerinden ayrı bir yere gitmelerinin yanında servis ile okula gitmenin zorluğunu da yaşamaktadırlar. Bu durum kız öğrenciler için daha hassas olduğundan kız öğrencilerin taşınmalı eğitime karşı daha olumsuz görüşlere sahip oldukları görülmektedir. Bu sonuç Şan’ın (2012) yaptığı araştırma sonucu ile farklılık göstermektedir. Örneğin Konya ili Seydişehir ilçesinde taşınmalı eğitim sorunlarına yönelik yapılan araştırmada erkek öğrencilerin taşınmalı eğitim uygulamasına kız öğrencilere göre daha olumsuz baktığı bilgisine ulaşılmıştır (Şan, 2012). Bunun sebebi ilçede kızların okur-yazar oranının daha az olması sebebi ile kız öğrencilerin taşıma ile okula gelmesine mutlu olması, okumak için taşıma ile oluşan sorunların onları rahatsız etmemesi ya da bunu görmezden gelebilmeleri ile açıklanabilir.

2- Araştırma sonucunda taşınmalı öğrencilerin yaşları büyüdükçe, okulda ve serviste taşıma ile ilgili sorunları gözlemledikleri ve bunları yaşadıkları için 7. Sınıf öğrencilerin, 5. Sınıf öğrencilerine göre taşınmalı eğitime karşı daha olumsuz görüşlere sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

Ulaşılan sonuç Şan’ın (2012) araştırma sonucu ile benzerlik göstermektedir. Şan (2012)’ın Konya Seydişehir’de taşınmalı ortaokullara yaptığı araştırmada da öğrencilerin sınıf seviyesi arttıkça taşıma ve ulaşım konusunda daha olumsuz görüşlere sahip olduğu görülmüştür. Bunun sebebi sınıf seviyesi arttıkça olumsuzlukları görebilmenin de arttığı şeklinde açıklanabilir.

3- 13 yaşındaki öğrencilerinin 10 yaşındaki öğrencilere göre fizyolojik ve donanımsal sorunlar konusunda daha olumsuz görüşlere sahip olduğu söylenebilir. Bu durumun küçük yaştaki öğrencilerin olumsuzlukları algılama becerisinin daha az gelişmiş olması ile ilgili olduğu söylenebilir. Yine ulaşılan sonuç daha önce yapılan araştırma sonuçlarına

benzerdir. Örneğin Şan'ın (2012) yaptığı araştırma incelendiğinde öğrencilerde yaş arttıkça taşımali eğitime karşı olumsuz görüşlerin arttığı görülmüştür. Yaşla beraber olumsuzlukları görme, bunları irdeleme arttığı için olumsuz görüşlerde buna bağlı olarak artacaktır.

4- Yine araştırma bulguları sonucunda anne ve babalarının eğitim seviyesi yüksek olan öğrencilerin, anne ve babalarının eğitim seviyesi düşük olan öğrencilere göre taşımali eğitim için daha olumsuz görüşler benimsediği sonucuna ulaşılmıştır. Bunun sebebi, aile içindeki ,imkânların artması ve dolayısıyla beklentilerde de artış yaşanmasıdır. Öğrencilerin ailelerine bağlı olarak, olumsuzlukları görme ve irdelemeleri daha kolay olabilmektedir.

Araştırma sonucu Erzurum'da yapılan araştırma sonucu ile benzerlik göstermektedir. Taşbaş'ın 2011 yılında Erzurum ili Yakutiye ilçesinde yaptığı araştırmasında da köyden gelen öğrencilerin merkezde bulunan öğrencilere göre taşımali eğitime yönelik daha olumlu görüşlere sahip olduklarını belirtmiştir. Bunun nedenini ise köydeki ailelerin okur-yazarlık oranlarının düşük olmasına, imkânlarının kısıtlı olmasına bağlamıştır. Böyle bir ortamda bulunan çocuk için okula gitmek, derste anlayamadıklarını öğretmenlerine ve arkadaşlarına sorabilmek, kitap okumak mutluluk kaynağı olabilmektedir.

5- Bu araştırma sonucunda ailenin aylık gelir düzeyi arttıkça öğrencilerin taşımali eğitim ile ilgili daha olumlu görüşlere sahip oldukları görülmüştür. “Taşımali Ortaokul Uygulaması” kapsamında taşıma merkezi okula gelen öğrencilerin yemek ve yol için gereken paraları devlet tarafından karşılanması kırsal kesimden gelen ve maddi durumu düşük olan öğrenci aileleri tarafından yararlı olduğu görülmektedir. Ailelere göre bu şekilde okulda yemek yiyebilecek, gelirlerinin iyi olmamasından ötürü veremedikleri harçlıkların büyük ölçüde sorun teşkil etmeyeceğini düşünmektedirler. Aksine okulda verilen yemek temiz ve sıcak olmadığı zaman, öğrenciler bu yemekleri yemek istemeyecek ve harçlıklarında olmadıkları için dışarıdan yiyecek alamayacaklardır. Aile geliri iyi olan bir taşımali öğrenci yanında harçlığı olduğu için okulda yemeği sıcak ve lezzetli bulmadığında dışarıdan yemek alabilecektir. Bu nedenle taşımali olarak gelen öğrencilerden aile geliri düşük olan öğrenciler, aile geliri iyi olan öğrencilere göre taşımali eğitime dair daha olumsuz görüşlere sahip olduğu sonucuna varılmıştır.

Ulaşılan sonucun Erzurum ve Konya'da yapılan araştırmalara benzer sonuca ulaşıldığını göstermektedir. Örneğin Taşbaş (2011)'ın Erzurum'da yaptığı araştırmada şehirde ki öğrencilerin aile gelirlerinin iyi olmasından dolayı bu öğrencilerin birçok isteğinin yerine getirildiğini, taşımali gelen öğrencilere göre giyimde ve alışveriş yapmada daha iyi durumda

olduklarını belirtmiştir. Araştırmaya göre taşınmalı gelen öğrenciler kendilerini şehirdeki öğrencilere göre maddi anlamda geride hissetmektedirler. Konya'nın Seydişehir ilçesinde yapılan araştırmada okula taşıma ile gelen öğrencilerin ailelerinin aylık gelir düzeyi arttıkça daha olumsuz görüşlere sahip olduğu görülmüştür (Şan, 2012). Ankara Haymana'da yapılan araştırmamda zamanla bu durumun değişebileceği görülmüştür. Ailenin aylık gelir düzeyi arttıkça olanakları da artacak, öğrenci harçlık, kitap gibi eksiklerini kapatabilecek ve okulda daha mutlu olabilecektir.

6- Haymana'da yapılan araştırma sonucunda öğretmenler arasında cinsiyete göre taşınmalı eğitim uygulamasına yönelik görüşlerde bir farklılık olmadığı görülmüştür. Araştırma sonucunun bazı araştırma sonucu ile aynı olduğu görülürken bazı araştırma sonuçları ile farklı olduğu görülmektedir. Bunlar;

Memek (2014)'in Şanlıurfa araştırmasında taşınmalı eğitim ile ilgili öğretmen görüşlerinde cinsiyete göre bir farklılık bulunmamıştır. Servis, yemek, okul-veli ilişkileri, karşılaşılan genel sorunlar bakımından kadın ve erkek öğretmenler aynı görüşe sahiptirler. Şan (2012) ve Gülmez (2016) ise yaptıkları araştırmalarda bayan öğretmenlerin erkek öğretmenlerden daha olumsuz görüşlere sahip olduklarını belirtmişlerdir.

7- Araştırma sonucunda öğretmenlerin mesleki çalışma yılı arttıkça taşıma ve taşıma araçlarıyla ilgili sorunlara karşı olumsuz görüşün arttığı görülmüştür. Bunu da taşıma araçlarının sorunlarının yıllardır aynı olmasına, uyarılara rağmen herhangi bir değişiklik olmamasına bağlayabiliriz. Görevinde kısa süredir bulunanlar ise bu olumsuzların yakın zamanda geçebileceğini düşünmelerinden kaynaklı olabilir.

Yine araştırma sonucunun Memek (2014)'in sonuçlarına benzer olduğu görülmektedir. Memek (2014) araştırmasında öğretmenlerin mesleki çalışma yılı arttıkça taşıma araçları ile ilgili olumsuz görüşlerin arttığını belirtmiştir. Bunun sebebini ise yıllardır servis araçlarındaki problemlerin aynı olmasına, uyarıların dikkate alınmamasına ve bu problemlerin düzelmemesine bağlamıştır.

8- Bu araştırma sonucunda öğretmenlerin taşıma merkezi okuldaki çalışma yılı arttıkça taşıma ve taşıma araçlarıyla ilgili sorunlara karşı daha olumsuz görüşe sahip oldukları görülmüştür. Bunu ise çalıştığı kurumdaki taşıma ile ilgili sorunların yıllar geçtikçe azalması gerektiği yerde artmasından ya da aynı şekilde devam etmesinden olabilir.

Şan (2012) araştırmasında öğretmenlerin taşıma merkezi okuldaki çalışma yılı arttıkça taşınmalı eğitime yönelik olumsuz görüşlerin azaldığı ifade ederken, Memek (2014) ise tam tersini öğretmenin taşınmalı okuldaki görev süresinin artmasıyla olumsuz görüşlerinin de

arttığını belirtmiştir. Yani araştırma sonucu Şan (2012) ile farklılık gösterirken, Memek (2014) ile benzerlik göstermektedir.

Taşımali eğitim uygulamasının daha yararlı olup eğitim kalitesinin arttırılması için, ortaya çıkan bu sorunlar ciddiye alınıp, sorunlarla acilen ilgilenilmesi gerekmektedir.

5.2. Öneriler

Taşımali ortaokul uygulamasında karşılaşılan sorunlarının çözümü ve uygulamada daha başarılı olunması adına bu çalışma neticesinde elde edilen sonuçlar doğrultusunda, aşağıdaki önerilerde bulunulabilir:

1. Taşımali öğrencileri taşımak için kullanılacak araçlarda görevlendirilecek sürücülerin, öğrenci ve öğretmenlere saygılı davranması önemlidir. Servis sürücülerini eğitim durumları göz önünde bulundurularak seçilmeli; bu görev için deneyimli, sağlıklı, güler yüzlü ve öğrencilere davranışları ile örnek teşkil edebilecek, öğretmenlere nasıl davranacağını bilen sürücüler tercih edilmelidir.
2. Taşımali okullarda verilen yemeklerin besleyiciliği ve temizliği öğrenci sağlığı açısından oldukça önemlidir. Bu nedenle taşımali öğrencilere verilen yemeklerin temiz, besleyici ve sıcak olması konusunda gerekli incelemeler yapıp, öğrencilere bu şekilde sunulmasına özen gösterilmelidir.
3. Taşımali öğrencileri taşıyan servis sürücülerinin, öğrencileri taşırken servise öğrenci dışında kişi alımını kesinlikle bırakmalıdır. Bu durum serviste öğrenci için yer kalmamasına, öğrencinin rahatsız olmasına sebep olmaktadır. Bunun önüne geçmek için öğrenci servislerinin aksatılmadan sık sık denetlenmeleri gereklidir. Bu uygulanma ile servis taşımacılığının kalitesinin artmasında önemli bir adım olacaktır.
4. Servislerle öğrencilerin taşınırken, yakın olan köylerin beraber taşınmasına, uzak olan köyün ise ayrı servisle taşınmasına özen gösterilmesi öğrenci açısından oldukça önemlidir. Bu şekilde öğrenci gereksiz yere diğer köylere uğrayıp zaman kaybı yaşamayacak, öğrencinin yolda bulunduğu süre kısılacağı için mide bulantısı, baş ağrısı gibi sağlık problemleri daha az görülecek ve daha erken vakitte evine ulaşabilecektir.
5. Taşıma için kullanılacak olan araçların denetimleri sıklaştırılmalı, güvenlik ve konfor açısından karşılaşılabilecek sorunların önüne geçilmelidir.

6. Taşımada görev alacak sürücüler eğitime tabii tutulmalı; öğrenci taşımanın sorumluluğuna dair bilinç sahibi olmaları sağlanmalı ve sürücüler ilk yardım, çocuk psikoloji gibi konularda bilgilendirilmelidir.
7. Öğrenciler çoğunlukla ilk ders saatinden oldukça erken bir saatte yola çıktıklarından ve kimi zaman hiç kahvaltı yapamadıkların, yetersiz beslenmeleri söz konusu olabilmektedir. Bundan dolayı, taşıma merkezi olan okullarda, yemeklerini yemeleri için uygun bir ortamın yanında, öğrenciler için sıcak yemek de sağlanmalıdır. Yemekler yeterli düzeyde ve besleyici olmalıdır.
8. Taşıma yolları için bakım ve onarın çalışmaları düzenli aralıklarla ve zamanında gerçekleştirilmelidir. Bilhassa kış döneminde, araçlar ile ulaşım sağlanabilmesi için, gereken önlemlerin alınması, yolların devamlı açık halde olması gerekmektedir.
9. Taşımada kullanılan araçlar özenle seçilmeli, araçların Okul Taşıtları Yönetmeliği'ne uygunluğuna dikkat edilmeli, emniyet kemeri ve ilkyardım seti gibi hususlarda taviz gösterilmemelidir. Bu noktada, ilgili denetimler okul yönetimlerinin de katkısı ile , jandarma ve polis tarafından düzenli ve ciddiyeyle gerçekleştirilmelidir. Kurallara uymayan, öğrenci güvenliğini göz ardı eden kişiler için caydırıcı yaptırımlar ve cezalara başvurulmalıdır.
10. Taşıma merkezi okullarda; öğrencilerin sosyo-psikolojik sorunları ile ilgilenecek, öğrencilerle çok yönlü bir iletişim kurabilecek en az bir rehber öğretmen muhakkak olmalıdır.
11. Taşıma araçlarına personel görevlendirilerek, bir çok olumsuzluğun (öğrenciler dışında yolcu alınması, istenmeyen söz, davranış, güzergâh değişikliği, kavga-münakaşa vb...) önüne geçilebilir.
12. Okullarında düzenlenen destekleme ve yetiştirme kurslarına, ders dışı sosyal etkinliklere katılmak isteyip de, ulaşım engeli yüzünden bu kurslara ve etkinliklere katılamayan taşınalı öğrencilerin sayısı oldukça fazladır. Bu tarz kurslara ve etkinliklere katılmak isteyen öğrencilerin ders dışı zamanlarda taşınması da, taşınalı eğitim kapsamına dâhil edilebilir.
13. Taşınalı ortaokul uygulaması kapsamındaki öğretmen ve öğrencilere anket uygulanarak, uygulama ile ilgili görüş, öneri ve şikâyetleri alınabilir.

KAYNAKLAR

- Ağırkaya, A. (2010). *Taşımalı eğitim uygulamasında öğretmenler ve öğrencilerin karşılaştıkları güçlükler*. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Akbulut, Y. (2010). *Sosyal bilimlerde SPSS uygulamaları: sık kullanılan istatistiksel analizler ve açıklamalı SPSS çözümleri*. İstanbul: İdeal Kültür
- Aktaş, T. (2004). *Taşımalı Eğitim*. (Tezsiz Yüksek Lisans Ödevi). Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Alpar, R. (2016). *Uygulamalı çok değişkenli istatistiksel yöntemler*. Ankara: Detay
- Altunsaray, A. (1996). *Taşımalı ilköğretim uygulamasının değerlendirilmesi (Balıkesir ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
- Arı, A. (2000). *Normal, taşımalı ve yatılı ilköğretim okullarının karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Arı, A. (2002). Normal, taşımalı ve yatılı ilköğretim okullarının karşılaştırılması. *Milli Eğitim Dergisi*, 153-154, s. 169-179
- Balcı, A. (2004). *Sosyal bilimlerde araştırma, yöntem, teknik ve ilkeler*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Balcı, A. (1989). Eğitimsel araştırmanın eğitimde problem çözmede uygulanması. *A.Ü. Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, Sayı: 22,1: s. 412.
- Baş, M. (2001). *Taşımalı ilköğretimde karşılaşılan sorunlar Bolu ili örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.

- Başaran, İ. E. (1982). Temel eğitim ve yönetimi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayını, 111*. Ankara: Ankara Üniversitesi.
- Başaran, İ.E. (1994). *Türkiye eğitim sistemi*. Ankara: Yargıcı
- Başaran, İ. E. (2000). *Eğitim yönetimi, nitelikli okul*. Ankara: Feryal
- Baumgartner, H., & Homburg, C. (1996). Applications of structural equation modeling in marketing and consumer research: A review. *International Journal of Research in Marketing, 13*(2), 139-161.
- Bentler, P.M. (1980). Multivariate analysis with latent variables: *Causal modeling*. *Annual Review of Psychology, 31*, 419-456.
- Boğa, M. (2010). *Taşımali ilköğretim uygulamasının taşınan yerleşim birimlerindeki köy halkı ve velilerin görüşlerine göre incelenmesi (Ankara ili Haymana ilçesi örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Boğuşlu, V. (2007). *Taşımali sistemin ilköğretim okulu öğrencilerinin ve fen başarılarına bilişsel, duyuşsal ve psiko-motor davranış açısından etkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Kafkas Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Kars.
- Bulut, F. (2003). *Taşımali eğitim sistemine ilişkin ilköğretim müfettişleri, okul yöneticileri ve öğretmenlerin beklentileri (Gaziantep ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Bursalıoğlu, Z. (1993). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış*. Ankara: Pegem Akademi.
- Büyükboyacı, S. (1998). *Taşımali ilköğretim ve sorunları (Çanakkale ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.
- Büyükkaragöz, S. ve Şahin, H. (1995). Taşımali ilköğretim uygulamaları. *Eğitim ve Bilim, 19*(96), 38-50.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri (4. baskı)*. Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş. (2013). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı* (18. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Denisova, L. (1990). *Problems Of The Low – Staff School*. USSR.

- DİE, 1990 Genel Nüfus Sayımı: Nüfusun Sosyal ve Ekonomik Nitelikleri (Ankara.1993)
- Ergüneş Y., Altunsaray A. (1998). *Taşımalı uygulamasının değerlendirilmesi*. Ankara: Tekışık.
- Erpolat, M. E. (1991). Taşımalı ilköğretim uygulaması. *Çağdaş Eğitim*, 166, 26-33.
- Ertürk, S. (1994). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara : Edge Akademi
- Fırat, M. (2008). *Emperyalizm kışkacında Türk eğitim sistemi*. İstanbul: IQ Kültür Sanat.
- Field, A. (2009). *Discovering statistics using SPSS*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Fowler, C. F. (1979). *The Mobile Classroom In Central Queensland Priority Area Program Evaluation*. Serie Report No: 4. Australia. (Akt: Küçükoğlu, 2001; s.71).
- Gülmez, E. (2020). İlkokullarda taşımalı eğitim uygulamasına yönelik görüşler (Denizli ili Buldan ilçesi örneği). *Milli Eğitim Dergisi*, 228, 437-461. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.824922>
- Güriş, S., & Astar, M. (2015). *Bilimsel araştırmalarda SPSS ile istatistik*. İstanbul: Der.
- Hooper, D., Coughlan, J., & Mullen, M. (2008). Structural equation modelling: Guidelines for determining model fit. *Electronic Journal of Business Research Methods*, 6(1), 53-60.
- İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi (1949). 27 Mayıs 1949. <https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/pdf01/203-208.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Karakütük, M. (1996). *Taşımalı ilköğretim uygulaması ve sorunları. (Sincan ilçesi örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Kavak, Y. (1997). *Dünyada ve Türkiye’de ilköğretim*. Ankara: Pegem Akademi.
- Kaya, Y.K. (1993). *İnsan yetiştirme düzenine yeni bir bakış*. Ankara: Bilim.
- Kaya, A. ve Aksu, M. (2004). *Fırsat ve olanak eşitliğinin sağlanmasında bir adım olarak taşımalı eğitim: bir örnek olay çalışması*. XIII.Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Malatya.
- Kennedy, S. (1990). *Mobile Pre School Units in New Zeland Serie: I. Neland- Turdok Tures*. (Akt: Meydan, 2004; s.255- 265)

- Kline, R.B. (2011). *Principles and practice of structural equation modeling*. New York: The Guilford Press.
- Koçak, Ş. (2003). Neden taşınmalı eğitim. *Journal of Faculty of Divinity*, 2(2), 155-169.
- Küçüköğlu, A. (2001). *İlköğretimde taşınmalı eğitim sistemi uygulamasına ilişkin öğretmen ve yönetici görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Küçüksüleymanoğlu, R. (2006). Taşınmalı eğitim (Bursa ili örneği). *İlköğretim Online*, 5(2), 16-23.
- Mason, R., & Rennie, F. (2004). Broadband: A solution for rural e- Learning? *International Review of Research in Open and Distance Learning*, 5 (1), 1-19. <https://doi.org/10.19173/irrod.v5i1.173>
- MEB. “Milli Eğitim Temel Kanunu (1739 sayılı kanun)”. *Resmi Gazete*. 21226, 12 Mayıs 1992.
- MEB (1995). *Milli eğitim istatistikleri, örgün eğitim 1994-1995 yılı*. meb.gov.tr adresinden erişilmiştir.
- MEB. “Taşınmalı İlköğretim Yönetmeliği”. *Resmi Gazete*. 24021, 15 Nisan 2000.
- MEB (2000). *Taşınmalı İlköğretim Yönetmeliği*. Ankara.
- MEB (2002). *Taşınmalı İlköğretim 2000/7/53 Nolu Genelge*. meb.gov.tr adresinden erişilmiştir.
- MEB (2009). *Milli eğitim istatistikleri, örgün eğitim 2009-2010 yılı*. meb.gov.tr adresinden erişilmiştir.
- MEB (2011). *Milli eğitim istatistikleri, örgün eğitim 2011-2012 yılı*. meb.gov.tr adresinden erişilmiştir.
- MEB (2012). *Temel Eğitim Müdürlüğü*. tegm.meb.gov.tr adresinden erişilmiştir.
- MEB (2012). *Milli eğitim 2012 bütçe raporu*. iogm.gov.tr adresinden erişilmiştir.
- MEB (2014). *Milli eğitim istatistikleri, örgün eğitim 2014-2015 yılı*. meb.gov.tr adresinden erişilmiştir.
- MEB (2014). *Taşıma Yoluyla Eğitime Erişim Yönetmeliği*. meb.gov.tr adresinden erişilmiştir.

- MEB (2015). *Milli eğitim istatistikleri, örgün eğitim 2015-2016 yılı*. meb.gov.tr adresinden erişilmiştir.
- Memek, A. (2014). *Taşımali eğitim yapılan okullardaki yönetici ve öğretmenlerin taşımali eğitim sürecinde karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşleri (Şanlıurfa İli Örneği)*. Zirve Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Meydan A. (2004), *S.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16-17-18
- Milli Eğitim Bakanlığı Araştırma Planlama Kurulu (2005). *Araştırma, planlama ve koordinasyon başkanlığı istatistikleri*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.
- Özdemir, S. (2012). Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi. Özdemir, S (Ed.), *Türk Eğitim Sisteminin Yapısı, Eğilimleri ve Sorunları* (s. 32). Ankara: Nobel.
- Özkan, N. (1997). *Taşımali ilköğretim uygulamasında sayısal gelişmeler, güçlükler ve çözüm örnekleri*. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Öztürk, N. (2001). *Sınıf öğretmenlerinin istenmeyen öğrenci davranışlarına ilişkin görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Recepoğlu E. (2006). *Taşımali İlköğretim Uygulamasında Taşıma Merkezi Olan İlköğretim Okullarının Sorunları-Çankırı, Karabük ve Kastamonu İli Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ryders, M. (1994). *Augmentation of the Intellect: Network Instruments, Environments and Strategies for Learning*.
- Schaufeli, W. B., Salanova, M., Gonzalez-Roma, V., & Bakker, A. B. (2002). The measurement of engagement and burnout: a two sample confirmatory factor analytic approach. *Journal of Happiness Studies*, 3, 71-92.
- Secer, M. ve Yelken, Y. (2009). İlköğretim 6.-7.-8. sınıf öğrencilerinin taşımali eğitimde karşılaştığı sorunlar (Gülner Örneği). *İlköğretim Online*, 8(1), 24-35
- Stevenson, J. (1987). *Montgomery Country Public Schools*. New Zealand – Turdok Tures.
- Şan, A. (2002). *İlköğretimde Taşımali Eğitim Öğrencilerinin Sorunları*. Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

- Tabachnick, B.G. and Fidell, L.S. (2013). *Fidell Using Multivariate Statistics*. Boston: Pearson.
- Taşbaş, A., N. (2011). *Taşımali Eğitim ve Toplumsal Sorunlar*. Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Taşımali İlköğretim Yönetmeliği (2005). *T.C. Resmi Gazete*, No: 25796, 10 Mayıs 2005.
- Tekışık, H. Hüsnü (1968). *Birleştirilmiş köy okullarında eğitim öğretim*. Ankara: Tekışık Matbaası.
- Terzi, Y. (2014). *Ders: SPSS 20.0 Statistical Packages for the Social Sciences* [Ders Notları]. https://www.academia.edu/20308561/SPSS20_2014 sayfasından erişilmiştir.
- Topçu, S. (2004). *Taşımali İlköğretim Okulları*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetimi Teftişi Planlaması ve Ekonomisi Anabilim Dalı Eğitim Reformu Ödevi. Ankara.
- Turan, S. (2011). *Taşımali ilköğretim uygulamasında karşılaşılan güçlükler (Zonguldak ili örneği)*. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Türkiye Cumhuriyeti Anayasası*. (1982). Ankara: Seçkin
- Yalçın, K. Y. (2006). *Yerleşik ve taşımali eğitim yapan ilköğretim okullarındaki öğrencilerin toplumsallaşmasında beden eğitimi ve sporun önemi: Kütahya ili örneği*. Yüksek Lisans Tezi. Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Yangın, A. E. (1991). Taşımali ilköğretim uygulaması. *Milli Eğitim Dergisi*, 107, 37-44.
- Yeşilyurt, M., Orak, S., Tozlu, N., Uçak, A. ve Sezer, D. (2007). İlköğretimde taşımali eğitim araştırması Van il merkezi örneği. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(19), 197-213.
- Yıldırım, İ. (1991). *İköğretim hizmetlerinin yaygınlaştırılması ve taşımali ilköğretim uygulamasında Diyarbakır örneği*. İzmir I. Eğitim Kongresi'nde sunulmuş bildiri. Buca Eğitim Fakültesi, İzmir.

Zars, B. (1998). *Long Rides Tough Hides: Enduring Long School Bus Rides*. Rural Challenge Policy Program. (www.eric.ed.org dan ED 432419 doküman koduyla indirilmiştir).

IX. Millî Eğitim Şûrası (1974). www.meb.gov.tr/suralar/9_sura.pdf sayfasından erişilmiştir.

X. Millî Eğitim Şûrası (1981). www.meb.gov.tr/suralar/10_sura.pdf sayfasından erişilmiştir.

XV. Millî Eğitim Şûrası (1996). www.meb.gov.tr/suralar/15_sura.pdf sayfasından erişilmiştir.

EKLER

Ek-1. Taşımali Ortaokul Uygulamasına Yönelik Öğrenci Görüşleri Ölçeği

TAŞIMALI ORTAOKUL UYGULAMASI ÖĞRENCİ ANKETİ

Değerli öğrenciler; bu çalışmada, Taşımali Ortaokul Uygulaması sırasında karşılaşılan sorunların tespit edilip, bu sorunların çözüm yollarının ortaya koyulması amaçlanmıştır.

Bu nedenle sizin Taşımali Ortaokul Uygulaması ile ilgili görüş ve değerlendirmelerinizin alınmasına ihtiyaç duyulmuştur. Anket sorularına vereceğiniz cevaplar, belirteceğiniz görüşler ve yapacağınız değerlendirmeler Taşımali Ortaokul Uygulamasında karşılaşılan sorunların tespit edilmesinde ve bu sorunların çözülmesinde kullanılacaktır.

Ankete vereceğiniz cevaplar **hiçbir suretle başka kişi, kurum ve kuruluşa açıklanmayacak ve verdiğiniz cevaplar kanuni yükümlülükler getirmeyecektir.** Anket formlarına isim yazmanız da gerekmemektedir.

Araştırmanın geçerli ve güvenilir olabilmesi vereceğiniz bilgilerin doğru ve tam olmasına bağlıdır. Çalışmaya gösterdiğiniz ilgi ve katkılarınızdan dolayı teşekkür eder, başarılar dilerim.

Not: Görüşünüzü belirttiğiniz kutucuklara ve boşluklara (X) işareti koyunuz.

Elif ARSLAN

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Öğrencisi

BÖLÜM 1

KİŞİSEL BİLGİLER

Doldurmanın

Cinsiyeti: a. Kadın () b. Erkek ()

Sınıfı:

Yaşı:

Anne-baba Öğrenim durumu:

Ailenin aylık geliri:

BÖLÜM 2

TAŞIMA MERKEZİ OLAN ORTAOKULLARDA TAŞIMALI ORTAOKUL UYGULAMASINDA KARŞILAŞILAN SORUNLARA İLİŞKİN SORULAR	Yetersizdir	Yeterlidir	Fazladır
A- Fiziksel ve Donanımsal Sorunlara İlişkin Maddeler			
1) Taşıma merkezi olan okulda sınıflar			
2) Taşıma merkezi olan okulun laboratuvarları			
3) Taşıma merkezi olan okulun ders araç gereçleri			
4) Taşıma merkezi olan okulun kütüphanesi			
5) Taşıma merkezi olan okulun spor salonunu			

6) Taşıma merkezi olan okulda bilişim ve teknoloji sınıfı			
7) Taşıma merkezi olan okulda öğlen saatinde verilen yemekler			
8) Taşıma merkezi olan okulda yemek yiyebilecek uygun bir yer durumu			
	Böyle bir sorun yoktur	Kısmen vardır	Çoğu zaman vardır.
9) Taşıma merkezi olan okulda derslerin boş geçmesi			
10) Taşıma merkezi olan okulun temiz ve bakımlı olmaması			

TAŞIMA MERKEZİ OLAN ORTAOKULLARDA TAŞIMALI ORTAOKUL UYGULAMASINDA KARŞILAŞILAN SORUNLARA İLİŞKİN SORULAR B- Sosyal ve Psikolojik Sorunlara İlişkin Maddeler				
1)Farklı yerlerden gelen öğrencilerin birbirlerine uyum sağlayamaması	Böyle bir sorun yoktur	Kısmen böyle bir sorun vardır	Çoğu zaman böyle bir sorun vardır	Her zaman böyle bir sorun
2) Öğrencileri sosyal ve kültürel yönden geliştirici faaliyetlerin yetersiz olması				
3) Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun sosyal etkinliklerde görev alamaması				
4)Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun sportif faaliyetlere katılamaması				
5) Öğretmenlerle öğrenciler arasında iletişim eksikliğinin olması				
6) Öğrenciler arasında saygı ve hoşgörü eksikliğinin olması				
7) Öğrencilerin taşıma sırasında meydana gelen aksaklıklardan olumsuz etkilenmesi				
8) Öğrencilerin okulda ve sınıfta meydana gelen aksaklıklardan olumsuz etkilenmesi				
9) Okulda ve taşıma araçlarında sorunları dinleyecek ve ilgilenecek kimsenin olmaması				
TAŞIMA MERKEZİ OLAN ORTAOKULLARDA TAŞIMALI ORTAOKUL UYGULAMASINDA KARŞILAŞILAN SORUNLARA İLİŞKİN SORULAR C-Taşıma ve Taşıma Araçlarıyla İlgili Sorunlara İlişkin Maddeler				
1) Taşıma araçlarında öğrencilerin sıkışık ve ayakta gidip gelmesi	Böyle bir sorun yoktur	Kısmen böyle bir sorun vardır	Çoğu zaman böyle bir sorun vardır	Her zaman böyle bir sorun
2)Taşıma araçlarında öğrenciler ve görevli personel dışında kimselerin alınmaması				
3)Araç sürücülerinin öğrencilerle yeterince iyi ve olumlu ilişkiler kuramaması				
4)Taşıma araçlarının okula zamanında ulaşamaması				
5)Öğrencilerin okula gidip gelirken çok yorulması				

6)Taşıma da kullanılan araçların okul servis araçları hizmet yönetmeliği'nde belirtilen özellikleri taşıyamaması				
7)Yolların sürekli bozuk olmasının taşımayı engellemesi				
8)Kış aylarında yolların kapanmasının ve bozulmasının taşımayı güçleştirilmesi				
9)Araç sürücülerinin okul servis araçları hizmet yönetmeliği'nde belirtilen taşıt sürücülerinde bulunması gereken özellikleri taşıyamaması				
10)Taşıma sebebiyle öğrencilerde sağlık sorunlarının ortaya çıkması				

TAŞIMALI ORTAOKUL UYGULAMASINDA KARŞILAŞILAN SORUNLARIN ÇÖZÜMÜ VE BU UYGULAMANIN DAHA SORUNSUZ VE BAŞARILI OLABİLMESİ İÇİN ÖNERİLERİNİZ NELERDİR?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

EK-2. Taşımali Ortaokul Uygulamasına Yönelik Öğretmen Görüşleri Ölçeği

TAŞIMALI ORTAOKUL UYGULAMASI ÖĞRETMEN ANKETİ

Değerli meslektaşlarım; bu çalışmada, Taşımali Ortaokul Uygulaması sırasında karşılaşılan sorunların tespit edilip, bu sorunların çözüm yollarının ortaya koyulması amaçlanmıştır.

Bu nedenle sizin Taşımali Ortaokul Uygulaması ile ilgili görüş ve değerlendirmelerinizin alınmasına ihtiyaç duyulmuştur. Anket sorularına vereceğiniz cevaplar, belirteceğiniz görüşler ve yapacağınız değerlendirmeler Taşımali Ortaokul Uygulamasında karşılaşılan sorunların tespit edilmesinde ve bu sorunların çözülmesinde kullanılacaktır.

Ankete vereceğiniz cevaplar **hiçbir suretle başka kişi, kurum ve kuruluşa açıklanmayacak ve verdiğiniz cevaplar kanuni yükümlülükler getirmeyecektir.** Anket formlarına isim yazmanız da gerekmemektedir.

Araştırmanın geçerli ve güvenilir olabilmesi vereceğiniz bilgilerin doğru ve tam olmasına bağlıdır. Çalışmaya gösterdiğiniz ilgi ve katkılarınızdan dolayı teşekkür eder, başarılar dilerim.

Not: Görüşünüzü belirttiğiniz kutucuklara ve boşluklara (X) işareti koyunuz.

Elif ARSLAN

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Öğrencisi

BÖLÜM 1

KİŞİSEL BİLGİLER

Doldurmanın

Cinsiyeti: a. Kadın () b. Erkek ()

Mesleki Kıdeminiz: a. 1-5 yıl () b. 6-10 yıl () c. 11-15 yıl () d. 16-20 yıl ()

e.21-Daha fazla ()

Taşıma Merkezi olan okuldaki görev süresi: a. 1-5 yıl () b. 6-10 yıl ()

c. 10- Daha fazla ()

BÖLÜM 2

TAŞIMA MERKEZİ OLAN ORTAOKULLARDA TAŞIMALI ORTAOKUL UYGULAMASINDA KARŞILAŞILAN SORUNLARA İLİŞKİN SORULAR	Yetersizdir	Yeterlidir	Fazladır
A- Fiziksel ve Donanımsal Sorunlara İlişkin Maddeler			
1) Taşıma merkezi olan okulun derslik sayısı			
2) Taşıma merkezi olan okulun laboratuvarları			
3) Taşıma merkezi olan okulun ders araç gereçleri			

4) Taşıma merkezi olan okulun kütüphanesi			
5) Taşıma merkezi olan okulun spor salonunu			
6) Taşıma merkezi olan okulda bilişim ve teknoloji sınıfı			
7) Öğrencilere okulda öğlen saatinde verilen yemekler			
8) Okulda Öğrencilerin yemek yiyebileceği uygun bir yer			
9) Taşıma merkezi olan okulun öğretmen durumu			
10) Taşıma merkezi olan okulun gerekli personel ve hizmetli durumu			

TAŞIMA MERKEZİ OLAN ORTAOKULLARDA TAŞIMALI ORTAOKUL UYGULAMASINDA KARŞILAŞILAN SORUNLARA İLİŞKİN SORULAR A- Sosyal ve Psikolojik Sorunlara İlişkin Maddeler		Böyle bir sorun yoktur	Kısmen böyle bir sorun vardır	Çoğu zaman böyle bir sorun vardır	Her zaman böyle bir sorun
1)Farklı yerlerden gelen öğrencilerle uyum sorununun olması					
2) sosyal ve kültürel yönden geliştirici faaliyetlerin yetersiz olması					
3) Sosyal etkinliklerde yeterince görev alamama					
4) Sportif faaliyetlere yeterince katılamama					
5) Öğretmenler ile iletişim eksikliğinin olması					
6) Öğrenciler arasında saygı ve hoşgörü eksikliğinin olması					
7) Taşıma sırasında meydana gelen aksaklıklardan olumsuz etkilenme					
8) Okulda ve sınıfta meydana gelen aksaklıklardan olumsuz etkilenme					
9) Okulda ve taşıma araçlarında sorunları dinleyecek ve ilgilenecek kimsenin olmaması					
TAŞIMA MERKEZİ OLAN ORTAOKULLARDA TAŞIMALI ORTAOKUL UYGULAMASINDA KARŞILAŞILAN SORUNLARA İLİŞKİN SORULAR C-Taşıma ve Taşıma Araçlarıyla İlgili Sorunlara İlişkin Maddeler		Böyle bir sorun yoktur	Kısmen böyle bir sorun vardır	Çoğu zaman böyle bir sorun vardır	Her zaman böyle bir sorun
1) Taşıma araçlarında sıkışık ve ayakta gidip gelme					
2)Taşıma araçlarına öğrenciler ve görevli personel dışında kimselerin alınması					
3)Araç sürücülerinin öğrencilerle yeterince iyi ve olumlu ilişkiler kuramaması					
4)Taşıma araçlarının zamanında gelmemesi					
5) Okula gidip gelirken taşıma sırasında çok yorulma					
6)Araç sürücülerinin trafik kurallarına uymaması					
7)Yolların sürekli bozuk olmasının taşımayı engellemesi					
8) Kış aylarında yolların bozulmasının taşımayı güçleştirilmesi					
9)Taşıma araçlarının sık sık arıza yapması					
10)Taşıma sırasında baş dönmesi, araba tutması gibi sağlık sorunlarının ortaya çıkması					

11) Taşıma araçlarında emniyet kemerinin olmaması				
12) Taşıma araçlarının soğuk havalarda yeterince ısınmaması				
13) Taşıma aracında öğrenciler arasında yer kapma, itme, saygısız hareketlerde bulunma gibi olumsuz davranış ve olayların olması				
14) Taşıma sırasında camdan sarkma, kapiya kisma, araba durmadan inme gibi güvenlik açısından tehlikeli hadiseler olması				
15) Taşıma esnasında araç sürücülerinin sigara içmesi				

TAŞIMALI ORTAOKUL UYGULAMASINDA KARŞILAŞILAN **SORUNLARIN ÇÖZÜMÜ VE BU UYGULAMANIN DAHA SORUNSUZ VE BAŞARILI OLABİLMESİ** İÇİN ÖNERİLERİNİZ NELERDİR?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Ek-3. İzin Yazılar

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 14588481-605.99-E.12527973
Konu : Araştırma izni

07.11.2016

HAYMANA KAYMAKAMLIĞINA
(İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü)

İlgi: a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü'nün 2012/13 nolu Genelgesi.
b) Gazi Üniversitesi'nin 03/10/2016 tarihli ve 2289 sayılı yazısı.

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi Elif ARSLAN'ın "Taşımalı ortaokul uygulaması sorunlarının taşınan okuldaki öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre incelenmesi (Ankara ili Haymana ilçesi örneği)" konulu uygulama talebi Araştırma Komisyonumuzca incelenmiş olup, ilçenize bağlı ortaokullarda uygulamanın yapılması Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Uygulama formunun (4 sayfa) uygulama yapılacak sayıda araştırmacı tarafından çoğaltılarak, araştırmanın ilgi (a) genelge çerçevesinde, ilçe milli eğitim müdürlüklerinin sorumluluğunda okul ve kurum yöneticileri de uygun gördüğü takdirde gönüllülük esasına göre yazımız ekinde gönderilen mühürlü uygulama araçlarının uygulanmasına izin verilmesini rica ederim.

Vefa BARDAKCI
Vali a.
Milli Eğitim Müdürü

EK:
1-Uygulama Formu (4 sayfa)

Konya yolu Başkent Öğretmen Evi arkası Beşevler ANKARA
e-posta: isticatistik06@meh.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için
Tel: (0 312) 221 02 17/135

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evraksorgu.meh.gov.tr> adresinden effc-2ae9-3d5f-aaa2-0f92 kodu ile teyit edilebilir.

ERGUN RECEPOGLU

Alıcı: ben ▼

26 Eyl 2016 Pzt 11:21

Merhaba Elif Hanım, elbette hazırlamış olduğum anketi kullanabilirsiniz.

çalışmalarınızda kolaylıklar dilediğiyle

ergün recepoğlu

Gönderen: Elif Arslan

Gönderildi: 24 Eylül 2016 Cumartesi 18:24:01

Kime: ERGUN RECEPOGLU

Konu: Merhaba